



ОБЩИНА

ИВАНОВО

[www.ivanovo.bg](http://www.ivanovo.bg)

7088 с. Иваново, Област Русе, ул. „Олимпийска“ 75  
тел: 08116/22-53, факс: 08116/28-70, e-mail: [obshtina@ivanovo.bg](mailto:obshtina@ivanovo.bg)

Изх. № 08-10-50/12.03 2021 г.

ДО  
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ  
ИВАНОВО

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ	
с. ИВАНОВО, обл. Русе	
Регистрационен индекс и дата	
107 / 12.03.2021	
Срок за изпълнение:	

**ДОКЛАДНА ЗАПИСКА**  
от ГЕОРГИ МИЛНОВ – Кмет на Община Иваново

**ОТНОСНО:** Приемане на План за интегрирано развитие на Община Иваново за периода 2021 – 2027 г.

**УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,**

В изпълнение на разпоредбите на Закона за регионалното развитие и Правилника за прилагането му и Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021 – 2027 г. на Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Община Иваново следва да разработи и приеме План за интегрирано развитие на Община Иваново за периода 2021 – 2027 г.

Планът за интегрирано развитие на Община Иваново е основен документ, определящ стратегическите приоритети и специфичните цели за развитие на общината. Планът е разработен в изпълнение на Договор Д-148/02.03.2020 г. с Асоциацията за регионално развитие на Област Русе, сдружение в обществена полза, създадено през 2002 г. в Областна администрация - Русе.

Планът е разработен в съответствие с нормативните изисквания и документите за стратегическо планиране на регионалното и пространствено развитие от по-висока степен – Националната концепция за регионално и пространствено развитие, проект за Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен регион, както и с Общия устройствен план на Община Иваново. При разработването му са съобразени териториалните специфики на общината, предвидени са мерки за насърчаване на териториалния потенциал и са определени средносрочните цели и приоритети за развитие на общината.

Планът за интегрирано развитие на община съдържа:

- анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на общината;
- цели и приоритети за развитие на общината;
- зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини;
- мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия;
- партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на плана при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- индикативен списък на важни за общината проектни идеи с проектобюджети и оптимален график на изпълнение;
- обща оценка на необходимите ресурси за реализация на плана, конкретизирана по години съобразно оптималния график за изпълнение на важните за общината проектни идеи;
- програма за реализиране на плана за интегрирано развитие на общината;
- необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на плана.

Разработеният План за интегрирано развитие на Община Иваново съдържа конкретни предложения за развитие на потенциалите в контекста на новите стратегически насоки на ЕС в областта на регионалната политика. Водещите принципи, върху които се основава Планът, маркират основните моменти и рамкират необходимите ресурси за изпълнение на заложените цели, като същевременно оформят и насочват процеса на формулиране на неговата визия, цели, приоритети и мерки.

В изпълнение разпоредбата на чл. 32, ал. 1 от ЗРР, до Директора на РИОСВ – Русе е изпратено уведомление с оглед преценка за необходимостта от извършване на екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда. Съгласно Решение № РУ-5-ЕО/2021 г., не е необходимо извършването на екологична оценка, тъй като при прилагане на Плана няма вероятност да се окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони и човешкото здраве.

Предвид изложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 и ал. 2, във вр. с чл. 27, ал. 3 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), във вр. с чл. 13, ал. 4 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), във връзка с чл. 21, ал. 1 и § 12 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР), предлагам Общински съвет Иваново да приеме следното

## **РЕШЕНИЕ:**

1. Приема План за интегрирано развитие на Община Иваново за периода 2021 – 2027 г.

2. Възлага на Кмета на Община Иваново осъществяването на всички дейности, необходими за правилното и законосъобразно изпълнение на решението.

### **Приложения:**

1. План за интегрирано развитие на Община Иваново за периода 2021 – 2027 г.
2. Протокол от проведено публично обсъждане на Проект на План за интегрирано развитие на Община Иваново за периода 2021 – 2027 г.
3. Решение № РУ-5-ЕО/2021 г. за преценяване необходимостта от извършване на екологична оценка на Директора на РИОСВ-Русе.

### **Вносител:**

**ГЕОРГИ МИЛАНOV**  
*Кмет на Община Иваново,  
Област Русе*





## **ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО 2021 – 2027**

СЪГЛАСНО ДОГОВОР Д - 148 / 02.03.2020 г.  
МЕЖДУ ОБЩИНА ИВАНОВО - ОБЛАСТ РУСЕ И  
АСОЦИАЦИЯТА ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ

## СЪДЪРЖАНИЕ

стр.

	<b>ВЪВЕДЕНИЕ</b>	<b>6</b>
	<b>УВОДНА ЧАСТ (ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПИР – ИВАНОВО, ПРОГРАМНА РАМКА И МЕТОДИКА ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛНА)</b>	<b>7</b>
<b>Част I.</b>	<b>ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО</b>	<b>9</b>
1.1.	ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА, ПРИРОДНИ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ИВАНОВО	9
1.1.1.	Обща характеристика и селищна система на Община Иваново	9
1.1.2.	Природни и културно-исторически забележителности на територията	12
1.2.	СЪСТОЯНИЕ, ПОТРЕБНОСТИ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА ИВАНОВО КЪМ 2020 година.	16
1.2.1.	Състояние и потенциал за развитие на нефинансовите предприятия	16
1.2.2.	Състояние и потенциал за развитие на земеделието и горското стопанство	22
1.2.3.	Състояние и потенциал за развитие на индустрията	27
1.2.4.	Състояние и потенциал за развитие на туризма	31
1.3.	СЪСТОЯНИЕ, ПОТРЕБНОСТИ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИЯ КАПИТАЛ В ОБЩИНА ИВАНОВО	36
1.3.1.	Характеристика на елементите на социалния капитал	36
1.3.2.	Изводи за състоянието и потенциала за развитие на социалния капитал	47
1.4.	СЪСТОЯНИЕ, ПОТРЕБНОСТИ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА И ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА	48
1.4.1.	Характеристика на инфраструктурата и опазването на околната среда	48
1.4.2.	Изводи за състоянието и потенциала на инфраструктурата и екологията	52
<b>Част II.</b>	<b>ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО В ПЕРИОДА 2021-2027 ГОДИНА</b>	<b>53</b>
2.1.	SWOT – АНАЛИЗ НА ТЕРИТОРИЯТА И СЕКТОРИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА, СЪГЛАСНО АНАЛИЗА НА ФУНКЦИОНАЛНИТЕ СИСТЕМИ	53
2.2.	ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА И НА ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА 2021 – 2027 Г.	58
2.2.1.	Основни параметри на регионалната политика в ЕС и България за периода	58
2.2.2.	Основни параметри на Общата селскостопанска политика	61
2.3.	ОБЩА СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2027 Г.	63
2.3.1.	Цели и приоритети за развитие на Община Иваново за периода 2021 – 2027 г.	63
2.3.2.	Стратегическа рамка на плана за интегрирано развитие на Община Иваново 2021-2027	66
<b>Част III.</b>	<b>ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРите И ЗАИНТЕРЕСОВАНите СТРАНИ И НА ФОРМите НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛНА ПРИ СПАЗВАНЕ ПРИНЦИПите ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ</b>	<b>69</b>
3.1.	СЪЩНОСТ И КОНЦЕПЦИЯ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ	69

3.2.	ПЛАНИРАНЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ	70
3.3.	ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЦЕДУРИТЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ	72
3.3.1.	Идентифициране на заинтересованите страни	72
3.3.2.	Инструменти на комуникационната стратегия	76
3.4.	ДОКЛАД ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБЩЕСТВЕНОТО ПРОУЧВАНЕ СРЕД ЦЕЛЕВИТЕ ГРУПИ ОТНОСНО РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ	79
<b>Част IV.</b>	<b>ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ – ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ</b>	<b>91</b>
4.1.	ОБЩИ ПОСТАНОВКИ ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО УСТРОЙСТВО НА ФУНКЦИОНАЛНИТЕ СИСТЕМИ И НА ЗОНИТЕ ЗА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД	91
4.2.	ПОДБИРАНЕ НА ЗОНИТЕ ЗА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД МЕЖДУ ОТДЕЛНИ ТЕРИТОРИИ И МЕЖДУ ИКОНОМИЧЕСКИТЕ И СОЦИАЛНИТЕ СЕКТОРИ	92
<b>Част V.</b>	<b>ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНОТО РАЗВИТИЕ И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД</b>	<b>98</b>
5.1.	МЕТОДИЧЕСКИ ОСНОВИ И ИНДИКАТИВНИ КОМПОНЕНТИ НА ПРОГРАМАТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ	98
5.2.	ИНДИКАТИВЕН СПИСЪК НА ВАЖНИТЕ ЗА ОБЩИНАТА ПРОЕКТИ И ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА	104
<b>Част VI</b>	<b>МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ</b>	<b>109</b>
6.1.	МЕТОДИЧЕСКИ ОСНОВИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЯТА И АДАПТИРАНЕ КЪМ ПРОМЕННИТЕ НА КЛИМАТА	109
6.2.	ИНДИКАТИВНИ МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЯТА НА КЛИМАТА И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ	111
<b>Част VII</b>	<b>НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ</b>	<b>113</b>
7.1.	СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ	113
7.2.	ОРГАНИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ	118
7.3.	ОТЧЕТНОСТ, ПУБЛИЧНОСТ И ОБЩЕСТВЕН КОНТРОЛ	120
<b>Част VIII</b>	<b>ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА, СЪГЛАСНО УСЛОВИЯТА НА ЗРР</b>	<b>122</b>
8.1.	НОРМАТИВНА ОСНОВА, ЦЕЛ И ЗАДАЧИ НА ПРЕДВАРИТЕЛНАТА ОЦЕНКА	122
8.2.	АНАЛИЗ НА СТРУКТУРАТА И СЪОТВЕТСТВИЕТО НА ПИРО С МЕТОДИЧЕСКИТЕ И НОРМАТИВНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ НА ЗРР	124
	<b>ЗАКЛЮЧЕНИЕ</b>	<b>129</b>
	<b>ЛИТЕРАТУРА</b>	<b>130</b>
	<b>ПРИЛОЖЕНИЯ</b>	<b>131</b>
<b>1</b>	ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ	131
<b>1А</b>	СПИСЪК НА ВАЖНИТЕ ПРОЕКТИ	144
<b>1Б</b>	МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЯТА НА КЛИМАТА	151
<b>2</b>	ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА	154
<b>3</b>	МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ	158
	АНКЕТНИ КАРТИ	171
	ФИГУРА 1.1. Територия на Община Иваново съгласно Общия устройствен план 2016 г.	186

## СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАННИТЕ АБРЕВИАТУРИ И СЪКРАЩЕНИЯ

<b>БВП</b>	Брутен вътрешен продукт
<b>ВЕИ</b>	Възобновяеми енергийни източници
<b>В и К</b>	Водоснабдяване и канализация
<b>ЕЗФРСР</b>	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
<b>ДБТ</b>	Дирекция „Бюро по труда“
<b>ДВ</b>	Държавен вестник
<b>ДГС</b>	Държавно горско стопанство, Държавно ловно стопанство
<b>ДЛС</b>	Държавно ловно стопанство
<b>DMA</b>	Дълготрайни материални актив
<b>ДСП</b>	Домашен социален патронаж
<b>ЕВРОСТАТ</b>	Европейска статистическа служба
<b>ЕК</b>	Европейска комисия
<b>ЕС</b>	Европейски съюз
<b>ЕИО</b>	Европейска икономическа общност
<b>ЕСФ</b>	Европейски социален фонд
<b>ЕСИФ</b>	Европейски структурни и инвестиционни фондове
<b>ЗГ</b>	Закон за горите
<b>ЗЗ</b>	Зашитена зона
<b>ЗТ</b>	Зашитена територия
<b>ЗМСМА</b>	Закон за местно самоуправление и местната администрация
<b>ЗООС</b>	Закон за опазване на околната среда
<b>ЗРР</b>	Закон за регионалното развитие
<b>ЗУТ</b>	Закон за устройство на територия
<b>ИЗП</b>	Използвана земеделска земя
<b>ИКТ</b>	Информационни и комуникационни технологии
<b>МЗХ</b>	Министерство на земеделието и храните
<b>МСП</b>	Малки и средни предприятия
<b>МОСВ</b>	Министерство на околната среда и водите
<b>МИГ</b>	Местна инициативна група
<b>МРРБ</b>	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
<b>МУ</b>	Методически указания за разработване на стратегически документи
<b>НПО</b>	Неправителствена организация
<b>НПРР</b>	Национален план за регионално развитие

<b>НСИ</b>	Национален статистически институт
<b>НСРР</b>	Национална стратегия регионално развитие
<b>ОВОС</b>	Оценка за въздействието върху околната среда
<b>ОДЗ</b>	Областна дирекция „Земеделие”
<b>ОСЗ</b>	Общинска служба „Земеделие”
<b>ОП</b>	Оперативна програма
<b>ОПР</b>	Общински план за развитие
<b>ОС</b>	Общински съвет
<b>ОСР</b>	Областен съвет за развитие
<b>ПРОПР</b>	Програма за реализация на общинския план за развитие
<b>ПМС</b>	Постановление на министерския съвет
<b>ПП</b>	Природен парк
<b>ОПРР</b>	Оперативна програма „Региони в растеж”
<b>ОУП</b>	Общински устройствен план
<b>ОПРЧР</b>	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”
<b>П Р С Р</b>	Програма за развитие на селските райони
<b>ПУДООС</b>	Предприятие за управление на дейности по опазване на околната среда
<b>ПУ</b>	План за управление
<b>ПЧП</b>	Публично-частно партньорство
<b>РИОСВ</b>	Регионална инспекция за околнна среда и води
<b>РПР</b>	Регионален план за развитие
<b>РСР</b>	Регионален съвет за развитие
<b>РЦВ</b>	Район за целенасочено въздействие
<b>СО</b>	Селищно образование
<b>СП</b>	Стратегически приоритети
<b>СЦР</b>	Северен централен (планов) район
<b>ТСБ</b>	Териториално статистическо бюро,
<b>ТСУ</b>	Териториално и селищно устройство
<b>УДО</b>	Управление на дейностите с отпадъци,
<b>УО</b>	Управляващ орган Оперативна програма
<b>SWOT</b>	Силни страни, слаби страни, възможности, заплахи (анализ)
<b>STEP -анализ</b>	Анализ: на социалните, технологически, икономически, политически фактори

## ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за интегрирано развитие (ПИР) на Община Иваново 2021-2027 г. е разработен в изпълнение на Договор Д - 148 от 02.03.2020 г. с Асоциацията за регионално развитие на Област Русе, сдружение в обществена полза, създадено през 2002 г. в Областна администрация - Русе. През последното десетилетие Асоциацията и/или нейни ключови експерти придобиха завиден капацитет в областта на регионалното развитие, чрез разработването на междинни оценки на общински планове за развитие (Две могили – 2012 г., Ценово – 2012 г. и 2017 г., Борово-2017 г., Иваново – 2017 г., Завет от Област Разград през 2017 г.), както и актуализирани варианти на планове за развитие на община Ценово (2017 г.) и Община Иваново (2018 г.).

Планът за интегрирано развитие (ПИР) на Община Иваново 2021-2027 г. съдържа:

- **Въведение**, което състои от основанието за разработване, кратки данни за организацията – разработила Плана и съдържанието на разработката;
- **Уводна част на разработката**, в която се представят:
  - 1) Целите, мястото и ролята на Плана за интегрирано развитие в цялостната система от документите за стратегическо планиране на регионалното развитие;
  - 2) Законовите норми, подхода и принципите, на които се основава документът;
  - 3) Отговорностите на институциите и партньорите за разработването и приемането на Плана за интегрирано развитие на община Иваново 2021 – 2027 г.;
  - 4) Очакваните резултати от приемането на документа и използването му за целите на стратегическото регионално и пространствено планиране на общинско ниво.
  - 5) Методиката на разработката, използвана при разработването на ПИР, подход и описание на извършените изследвания, източници на данни и информация.

Съгласно Методическите указания на МРРБ от Март 2020 г., **същинската (експертна)** част на Плана за интегрирано развитие на община Иваново 2021 – 2027 се състои от:

**Част I.** Терitoriален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциали за развитие на територията на Община Иваново;

**Част II.** Цели и приоритети за развитие за периода 2021 – 2027 г.;

**Част III.** Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ОПР при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;

**Част IV.** Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните потребности за подкрепа на потенциала за развитие и за сътрудничество с други общини;

**Част V.** Програма за реализация на Плана и описание на интегрирания подход;

**Част VI.** Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия;

**Част VII.** Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИР на Община Иваново;

**Част VIII.** Предварителна оценка на разработения ПИР 2021 - 2027.

В заключението на плана се посочват основните препоръки за неговото ефективно изпълнение през програмния период. В приложението са дадени фигури на територията на Община Иваново и анкетните карти за анкетиране на представители на целевите групи съгласно Част III “Описание на комуникационната стратегия“.

## УВОДНА ЧАСТ

Планът за интегрирано развитие (ПИР) на Общината, съгласно измененията и допълненията на Закона за регионалното развитие от м. Март 2020 г. е част от общата система за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие, установена със законодателните разпоредби и в рамките на регионалната политика на България. Съгласно тази политика<sup>1</sup>, ПИР на Община Иваново, Област Русе, за периода 2021-2027 г., определя съгласно подхода „Отгоре – Надолу“ средносрочните цели и приоритетите за развитието на общината в съответствие със стратегическите документи за развитие на нива „Национална стратегия за регионално развитие“ и „Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен район“, за периода 2021 – 2027 г.

ПИР на Община Иваново е стратегически средносрочен документ, който има за цел постигането на устойчиво социално-икономическо развитие по смисъла на „Устойчиво развитие на регионите“ на база на местния потенциал и сравнителни предимства на Природния, Материалния и Социалния капитал на територията<sup>2</sup>. За целта, ПИР предлага устойчиви решения за обвързване в едно цяло както на усилията на местната администрация, така и тези на местната общност в техния общ стремеж за постигане на устойчиво социално – икономическо добруване на населението при спазване на ограничительните условия за опазването и поддържането на природната среда в Община Иваново.

ПИР Иваново 2021 – 2027 е разработен в съответствие с Методическите указания за разработване на ИТСР и ПИРО. Регионалните планове за развитие на районите от ниво 2 и Общинските планове за развитие (2021-2027). В този смисъл разработката е в съответствие и хармонизацията с принципите на регионалната и кохезионната политика на ЕС, като отчита препоръките на основните стратегически и планови документи на национално и регионално ниво.

При разработването на ПИР за Община Иваново 2021-2027 е възприет подходът за осигуряване на вътрешна (органична) връзка не само със стратегическите документи за регионалното развитие на по-високите нива, но и на продължаващото влияние между досегашните разработки на местно ниво и ПИР за новия програмен период на местно развитие.

Промените в стратегическата рамка за периода 2021-2027 г. са заложени в Стратегия „Европа 2027“ и „Териториален дневен ред на ЕС - 2027“, както и в националните документи - Национална програма за развитие „България 2027“ и Националната програма за реформи.

### Стратегия „Европа 2027“

Стратегията „Европа 2027“ въвежда запомняща се формула за развитие през следващия планов период с еднозначни цели с количествени измерители. Съобразявайки се с тях и възможностите, България поема ангажименти, чрез Националната програма за реформи.

### Споразумение за партньорство на Република България

Споразумението за партньорство 2021-2027 г., заедно с оперативните програми са стратегически документи, които задават приоритетите и целите за програмния период.

<sup>1</sup>/ Закон за изменение и допълнение на Закона за регионалното развитие, в сила от 13.03.2020 г.

<sup>2</sup> / Найденов, Н., Устойчиво развитие на селските райони, Русе: „Авангард принт“, 2018, 110 с.

## Дунавска стратегия на ЕС

Приоритетни области на България за стратегията са: (1) подобряване на достъпността, по и към Дунав и ефективното използване на енергийните ресурси; (2) подобряване качеството на водите, опазване на биоразнообразието, превенция и управление на риска; (3) повишаване на конкурентоспособността, чрез иновации, образование, култура, туризъм, мултикултурен диалог и съхраняване на регионалната идентичност и богатото културно наследство; (4) укрепване капацитета за управление, координация и партньорство на всички нива, повишаване на сигурността и интеграция на хората в неравностойно положение.

## Национална програма за развитие „България 2027”

Националната програма за развитие: България 2027 (НПР БГ2027) е водещият стратегически и програмен документ, който конкретизира политиките за развитие на страната до 2027 г. В НПР БГ2027 са формулирани 5 (пет) приоритета, детайлизирани в Част 2.2.

## Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

ПИР на общината интерпретира и отразява приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие по отношение на ключовите области на регионалното и местното развитие, свързани с повишаване на конкурентоспособността и заетостта, инфраструктурното развитие и достъпността, устойчивостта и социалното включване.

## Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.

Националната концепция за пространствено развитие дава насоките за устройство, управление и опазване на националната територия и акватория, като едновременно с това създава предпоставки за пространствено ориентиране и координиране на секторните политики. Тази концепция се конкретизира на територията на Община Иваново чрез Общия устройствен план на общината, разработен през 2016 г.

## Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен район 2021-2027

В Регионалната стратегия за развитие (Раздел 2.3 в Част 2 на ПИРО) са отчетени специфичните дългосрочни цели и приоритети за развитие на областите и общините в териториалния обхват на региона. В плана за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2027 г. се осъществява връзката между регионалния и местния стратегически контекст за развитие, чрез подходи „отдолу-нагоре“ и „отгоре-надолу“.

## Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020-2030 г.

Стратегията е приета в края на 2019 г. и определя рамката за развитие на сектора в общините на Област Русе. При разработването на настоящия ПИР на Община Иваново са отчетени редица постановки и конкретни мерки на общинската програма за развитие на туризма, за което е проведено обсъждане с експерти от Община Иваново.

## **Част I. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ИВАНОВО**

### **• КОНЦЕПЦИЯ ЗА УСТОЙЧИВО СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО И ЕКОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИИТЕ**

Понятието „устойчиво развитие на териториите (регионите)“ се използва обикновено за описание на социално-икономическото развитие на извънградските области, които се намират в неизгодно от гледна точка на конкурентоспособност положение по отношение на територия, услуги, знания и възможности. В селските райони, една дейност - земеделската е един от основните фактори за развитие, но неземеделските елементи постепенно придобиват все по-голямо значение. За да се осигури устойчиво развитие, чрез конкретни оперативни програми се осъществява структурна интервенция в подкрепа на земеделския бизнес, социалните общности и опазването на природната среда.

Ключови думи по проблема са понятията за **трите вида капитал в контекста на устойчивото развитие на селските райони:** (1) природен капитал; (2) материален капитал; (3) социален капитал.

Природният капитал включва природните ресурси (земя, вода, въздух). Изискването за устойчивост на този вид капитал означава да се опазват екосистемите, така че жизнената среда на идните поколения да не се влошава. Материалният капитал включва материално-техническата и информационната база на икономиката като: инфраструктура; машини, съоръжения и сгради; форми на интелектуална собственост в бизнеса; и др. Социалният капитал се състои от човешкия капитал (хората с техните знания, умения и потребности), от формите на обединяване на общностите със социалните ценности и институции, от културните и морални ценности на хората.

### **1.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА, ПРИРОДНИ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ИВАНОВО**

#### **1.1.1. Обща характеристика и селищна система на Община Иваново**

Община Иваново, се намира в Североизточна България, в Дунавската равнина, в Северен централен район (NUTS 2) и административна област Русе (NUTS 3). Общината е разположена в Северозападната част на Област Русе и заема площ 495 454 дка (над 17 % от територията на Област Русе). На север граничи с р. Дунав, на север-североизток с общините Русе и Ветово, на юг-югозапад с общините Две могили и Борово от Област Русе. В направление юг-югоизток граничи с Община Цар Калоян от Област Разград и Община Опака – Област Търговище. Схемата на територията е показана на **Фигура 1.1** в приложението.

Транспортно-географското разположение на Община Иваново е благоприятно за развитието на икономиката и за осигуряване на добро качество за живот на населението. Територията на общината е разположена на два от европейските транспортни коридори - № 7 по река Дунав от Долното течение на Дунав до Западна Европа и № 9 от Хелзинки (Финландия) през Русия, Украйна, Румъния и България до Александруполис (Гърция), който осигурява връзка между районите на Балтийско и Северно море, от една страна и Средиземно и Черно море от друга. През територията на общината минават важни артерии – ж.п. линия Русе - Горна Оряховица - София и шосейни пътища Русе – София, Русе – Маказа (Гърция) и Русе - Варна.

Селищната система на Община Иваново (таблица 1.1.1), включва 13 населени места (селища), както следва: общинският център с. Иваново и селата Божичен, Кошов, Красен, Мечка, Нисово, Пиргово, Сваленик, Табачка, Церовец, Червен, Щръклево и Тръстеник. По брой на селищата община е на второ място в Област Русе, след Община Русе с общо 14 селища. Това поставя високи изисквания по отношение на транспортното обслужване на населението. Със статут на кметства са селата Красен, Мечка, Пиргово, Сваленик, Тръстеник и Щръклево, а останалите села се управляват от кметски наместници.

**Таблица 1.1.1**

**Разпределение на териториите на населените места в Община Иваново, 2016 г.**

<b>Населено място (селище)</b>	<b>Площи на териториите, дка, съгласно „Баланс на територията“</b>					
	Обща площ	Земеделски територии	Горски територии	Населени места и др. урбанизирани територии	Водни течения и водни площи	Територии за транспорт и инфраструктура
с. Божичен	15 854	13 261	1 436	571	257	328
с. Иваново	22 169	18 670	1 966	1 030	270	233
с. Кошов	29 834	22 372	6 445	529	183	306
с. Красен	30 819	26 797	2 448	907	362	304
с. Мечка	26 867	19 743	2 434	1 123	3 487	79
с. Нисово	27 681	16 660	10 127	640	152	100
с. Сваленик	58 103	40 546	15 583	1 115	459	397
с. Пиргово	54 238	46 513	4 898	1 887	370	570
с. Табачка	33 966	26 081	6 745	651	184	325
с. Тръстеник	57 326	50 084	4 227	2 528	111	329
с. Церовец	13 984	9 845	3 225	802	48	65
с. Червен	38 054	31 111	5 507	1 031	224	181
с. Щръклево	86 559	69 278	10 029	2 743	419	4 090
<b>Общо, дка:</b>	<b>495 454 <sup>3</sup></b>	<b>390 960</b>	<b>75 070</b>	<b>15 557</b>	<b>6 526</b>	<b>7 307</b>

*Източник: Общ устройствен план (ОУП) на Община Иваново 2016 г.*

Населените места заемат 2,92 % от територията на Община Иваново. Водните течения са 1,26%, териториите за добив на полезни изкопаеми са 0,06 %, а територията на транспортната инфраструктура има дял 1,46 % от територията.

Най-големи по обща територия и по земеделски територии са селата Щръклево, Сваленик и Тръстеник, а най-малки – селата Церовец, Божичен и Иваново. Според общата си територия от 495 454 дка, Община Иваново се намира сред най-големите по територия общини в Област Русе с относителен дял 17,48 % от общата територия на областта, т.е. на пето място сред общините в Област Русе.

<sup>3</sup> / Включително 48 дка площи на карьерата за добив на камък в с. Тръстеник

Земеделските територии имат относителен дял 78,91 % от общата територия на общината, спрямо 57,50% средно за страната. Делът на горските територии спрямо общата територия на Община Иваново е 15,15 %, при средно за страната 33,50 % за страната. Както се вижда, територията на Община Иваново е благоприятна повече за развитие на земеделието, отколкото за дейности в областта на горското стопанство.

Както се вижда от данните в Таблица 1.1.2, Община Иваново е най-голямата по територия спрямо седемте „селски“ общини в Област Русе. В същото време обаче, по население (8483 души към края на 2019 г.) тя е от малките общини в Област Русе. По численост на населението тя е близка до Община Борово и Община Ценово съответно – с население 5 677 души и 5 192 души, чието население е по-малко от изискваното 6000 души за създаване на община по Закона за административно-териториалното устройство на Република България.

**Таблица 1.1.2**

**Територия, население и гъстота на населението на общините в Област Русе**

<b>Район, област, община</b>	<b>Вид на показателя</b>		
	<b>Територия, кв. км</b>	<b>Население, брой към 31.12.2019 г.</b>	<b>Гъстота на населе- нието, бр./кв. км</b>
<b>България</b>	<b>111 001,9</b>	<b>6 925 454</b>	<b>62,39</b>
<b>Област Русе</b>	<b>2 803,0</b>	<b>231 533</b>	<b>79,95</b>
Община Борово	252,2	5 677	22,51
Община Бяла	352,0	13 581	38,58
Община Ветово	353,1	11 143	31,56
Община Две могили	342,3	7 769	22,70
Община Иваново	495,5	8 483	17,12
Община Русе	570,6	170 045	298,01
Община Сливо поле	276,8	9 895	35,75
Община Ценово	258,2	5 192	20,11

*Източник: „Инфостат“ и собствени пресмятания.*

Общинският център Иваново е четвърто селище по численост на население в общината. В петте по-големи селища (Щръклево, Пиргово, Тръстеник, Сваленик и Иваново) е концентрирано общо 74,9 % от цялото население на Община Иваново.

Поради най-голямата по площ територия в Област Русе и сравнително малката численост на населението, Община Иваново е на последно място по гъстота на населението в областта към края на 2019 г. – 14,58 души / кв. км, т.е. намаление с 30,31 % спрямо данните от ОПР 2014 – 2020 г. От една страна, това е благоприятно за развитието на местния туризъм, но вероятно ще води до проблеми за създаването на собствена на общината местна инициативна група (МИГ) по подхода „Лидер“ на ЕС

### 1.1.2. Природни и културно-исторически забележителности на територията

- Природни забележителности на територията на Община Иваново

Релефът на Община Иваново има преобладаващо низинен (край р. Дунав и селата Пиргово и Мечка) и равнинно-хълмист характер (останалите села южно и югоизточно от р. Дунав). Тази част от територията, където са селата Иваново, Щръклево, Тръстеник и Божичен се характеризира с наклон на терените от юг на север към р. Дунав. Средната надморска височина е 60 м., като варира от 16,4 м. на брега на р. Дунав северно от с. Пиргово до 276,3 м югоизточно от с. Табачка. Около две трети от територията на общината е с наклон над 3 градуса, което благоприятства развитието на земеделието и не е пречка за транспортната дейност. Въпреки малката надморска височина са налице ареали с полупланински облик и наличие на атрактивни пейзажи в района на т. нар. „Поломие“.

Равнинните части на релефа са просечени в посока юг-север от каньоновидните долини на реките Черни Лом, Мали Лом, Бели Лом и Русенски Лом (след сливането на Черни Лом и Бели Лом) в района между с. Иваново и с. Кошов. Тази част от общинска територия – Поломието, е специфична в геоморфологическо отношение. Речната мрежа е от меандров тип и е всечена във варовиците. Напуканите варовикови брегове формират отвесни откоси, на места с височина над 100 м. Освен каньоните и меандрите, характерна особеност на релефа са карстовите форми, особено пещерите, каквито на територията на Община Иваново има над 160. Реките имат добре запазени речни тераси и сравнително широки долини, в които са разположени селата Табачка, Нисово, Червен, Красен, Кошов, Церовец и Сваленик.<sup>4</sup>

По отношение на *климатичните зони* общината попада към умерено-континенталната климатична област, подобласт Севернобългарска. Лятото е сухо и горещо. Средната годишна температура е около 12<sup>0</sup>, средната юлска 20-22<sup>0</sup>, а средната януарска – от 0 до -3<sup>0</sup>. Средногодишното количество на валежите е 550-650 mm.

Около 70-90% от общото количество на валежите през зимата са предимно от сняг. Снежната покривка е устойчива поради ниските температури и обилните снеговалежи. Пролетта е топла, а лятото изключително горещо поради равнинния характер на територията. Средните температури през юли – август са в диапазона 30 -38<sup>0</sup>C. Есенните студени дни настъпват към средата на месец октомври. Преобладаващите ветрове са с посока изток - запад.

Най-значим хидроресурс за общината са водите на река Дунав, но той не се използва ефективно. Речната мрежа в централната част на територията на общината е сравнително гъста. Реките Русенски Лом, Бели Лом, Мали и Черни Лом имат ограничено стопанско използване, което се влияе силно от особеностите на климата и карстовата основа. Режимът им е дъждовно-снежен. Текат в каньоновидни долини, като са моделирали разнообразни форми с атрактивна гледка, които представляват съществен туристически ресурс за общината. Общата дължина на реките е 47 km, а площта на водосборните басейни 16 хил. кв. km. Заливните тераси на реките имат потенциал от използването на подпочвените води.

Почвите са разнообразни (чернозем – 91 %, сиви, горски, алувиални и алувиално-ливадни) и подходящи за отглеждане на зеленчуци, зърнени и фуражни култури, лозя и други. По терасите на реките те са алувиално-ливадни. Подходящи са за отглеждане на зеленчуци. Върху черноземите се отглеждат предимно зърнени култури.

<sup>4</sup> / Общ устройствен план на Община Иваново, 2016 г.

Вследствие на природните условия са се формирали три вегетационни растителни типа. Върху алувиално-ливадните почви с високо ниво на подпочвени води и по-влажен микроклимат край р. Дунав са разпространени влаголюбиви растителни видове – бяла и черна върба, канадска топола и др. Основните дървесни видове са чер, летен, зимен дъб, акация, липа, орех, топола, бряст, келяв габър и др. Налице са характерните за Северна България храсти - смрадлика, глог, шипка, трънка, дрян, къпина и др., а от тревистите растения – житни треви, кувило, коприва, кокиче, минзухар, синчец, бръшлян и др. Представени са и основните видове земеделски култури, характерни за България – пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, както и увеличаващата се по площи рапица.

Съгласно класификацията на защитените територии (Закон за защитените територии, 1998 г.) на територията на Община Иваново попадат един природен парк, две природни забележителности, една защитена местност и четири защитени зони.<sup>5</sup>

**Природен парк (ПП) „Русенски Лом“** е обявен през 1970 г. с цел опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие и културно-историческото наследство. Общата площ е 3408,0 ха. Основно е разположен в Община Иваново в землищата на селата Иваново, Кошов, Нисово, Червен, Щръклево, Табачка и Сваленик. Включва и територии от землището на с. Писанец – Община Ветово. Площта на ПП „Русенски Лом“ в обхвата на Община Иваново е 3191,62 ха.

Паркът е разположен по каньоновидната долина на р. Русенски Лом. Признат е като интересен и ценен обект с висока естетическа стойност, която се обуславя от наличието на красиви крайречни тераси, меандри, високи отвесни скали, зони с богато видово разнообразие, пещери, скални образувания и културни ценности с национално и световно значение – Ивановски скални църкви, Средновековен град „Червен“.

От биологическа гледна точка, уникалността на ПП „Русенски Лом“ се дължи на факта, че той е едновременно северна граница за разпространението на много южни и средиземноморски видове и южна граница за редица растения и животни, характерни за степите и за по-северни географски ширини. На територията му има 825 вида и подвида висши растения, от които 325 вида са лечебни растения, 8 вида са включени в Червената книга на България, а 10 вида растения са включени в приложенията на Конвенцията за международна търговия със застрашени видове. В Природния парк са установени 25 вида риби, 7 вида земноводни и 19 вида влечуги. Съставен е списък на 174 вида птици, 167 вида от тях са с природозашитен статус. Представени са около 70 вида бозайници.

За природни забележителности (ПЗ) се обявяват характерни/забележителни обекти на неживата природа, като скални форми, скални разкрития с научна стойност, пещери, понори, находища на вкаменелости и минерали и други, които са с изключителна стойност поради рядкост, представителност, естетичност или които имат значение за науката и културата. В границите на община Иваново попадат следните природни забележителности:

- „Дикили таш“ – скално образование с площ 1,75 ха, в землището на с. Мечка, селищно образование (с.о.) Стълпище;
- „Орлова чука“ – пещера с обща площ 82,23 ха. Попада в землището на с. Пепелина, Община Две могили, а в землището на с. Табачка е с площ – 27,88 ха.

---

<sup>5</sup> / Общ устройствен план на Община Иваново, 2016 г.

Пещерата е втора по дължина в България след „Духлата“. Благоустроена е и е отворена за посещения. Целогодишно се обитава от колонии на 8 вида прилепи, застрашени и уязвими видове.

**За защитени местности (ЗМ)** се обявяват територии с цел запазване на компонентите на ландшафта, опазването, поддържането или възстановяването на местообитанията, отговарящи на екологичните изисквания на видовете и съобществата - обект на защита.

**ЗМ „Вековна церова гора“** – обявена с цел опазване на вековна гора от цер с площ 0,87 ха в землището на с. Церовец. Режимът на дейности забранява нараняване на стъблата, кастрене, чупене на клоните и др.; паша на домашни животни; извеждане на сечи, освен за оглед и санитарно прочистване; залесяването с неместни за района дървесни видове; лагеруването, бивакуването и паленето на огън и др.

**В Регистъра на вековните дървета,** обявен по Закона за биологичното разнообразие на територията на община Иваново са регистрирани следните вековни дървета: **Зимен дъб** в землището на с. Щръклево; **Космат дъб** в землището на с. Щръклево; **Летен дъб** в землището на с. Кошов и **Круша** в землището на с. Щръклево.

**На територията на Община Иваново се намират и защитени зони** – намиращите се в тях ресурси са ценни за пределите на целия регион. Те играят ролята на пазители на все още съхранената природна среда, поради което материално - техническата база в тях се строи само по тяхната периферия или в близки селища, а достъпът и престоят на туристите в тях имат известни ограничения. Защитените зони от Европейската екологична мрежа „НАТУРА 2000“ попадащи на територията на Община Иваново, са:

- **33 „Ломовете“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. с обща площ 32488,93 ха, а на територията на Община Иваново 14178,9 ха. Предмет на опазване са 17 типа природни местообитания, 2 растителни вида, 11 вида безгръбначни, 8 вида земноводни и влечуги, 7 вида риби, 6 вида бозайници и 12 вида прилепи. Зоната се при покрива частично със 33 „Ломовете“ за дивите птици;
- **33 „Батин“** с обща площ 2691,05 ха, а на територията на Община Иваново - 549,5 ха. Предмет на опазване са 11 типа природни местообитания, 7 вида безгръбначни, 5 вида земноводни и влечуги, 14 вида риби, 2 вида бозайници и 3 вида прилепи. Зоната се при покрива частично със защитена зона „Рибарници Мечка“ за дивите птици.
- **33 „Ломовете“** за опазване на дивите птици с обща площ 33451,32 ха. На територията на Община Иваново площта ѝ е 15137,8 ха. Цел на опазване са 33 вида птици и местообитанията. Зоната при покрива частично 33 „Ломовете“ за опазване на природни местообитания и на дивата флора и фауна.
- **33 „Рибарници Мечка“** с обща площ 560,5 ха. в землището на селищно образование „Стълпище“ Цел на опазване са 59 вида птици. При покрива частично защитена зона „Батин“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

**Горският фонд** в общината е представен предимно от чер, летен, зимен дъб, акация, липа, орех, топола, бряст, келев габър. Срещат се и единични представители на Летен дъб, Обикновен горун и др. В трайните насаждения преобладават овошните видове: Орех, Кайсия, Череша, Ябълка, Синя слива и др.

**Животинският свят** е представен от: Малък креслив орел, обикновеният мишеволов, ястreb, сокол, египетски лешояд, черният щъркел, горска ушата сова, козодой, гривяк, гъльб хралупар, кукувица, къlvач, славей, синигер и др. Наблюдават се диви котки, прилепи, сърни,

елени, диви свине, вълци, чакали. От дивечовите запаси се наблюдават известни тенденции на намаление на: дива свиня, сърна, див заек, лисица, фазани и яребици като брой са намалели. Налице е разнообразие от влечуги, характерни за Дунавската равнина на България. За съжаление, намаляването на горските запаси и урбанизацията като цяло влияят върху популациите на дивеч, земноводни, насекоми, птици и върху редки видове лечебни растения.

- **Културно-историческо наследство на Община Иваново**

Културно-историческото наследство е фактор за социално-икономическото развитие на Община Иваново, като ценен ресурс на туризма – един от основните стълбове на местната икономика. Със своята културна и научна стойност и обществена значимост се отличават религиозните обекти от Първа и Втора българска държава и възрожденски такива. Особено впечатляващи са скалните манастири, църкви и отделни отшелнически килии, изсечени високо в скалите, които през периода X - XIV век превръщат долината на река Русенски Лом и притоците в прочут православен резерват. Друга забележителност е средновековният град Червен, както и крепостите изградени край река Дунав и във вътрешността.

Най-изявните обекти на територията на общината са двата национални археологически резервата (НАР) „Скалните църкви при с. Иваново“ и „Средновековен град Червен“. Декларирани обекти са военните паметници и паметните плочи, издигнати по повод Руско-турската освободителна война 1877 – 1878 г. и участието на България във войните.

Общийт брой археологически обекти на територията на Община Иваново, включени в „Справка на регистрираните археологически обекти на територията на община Иваново“ са 131, без тези на селата Сваленик и Церовец. Преобладаващата част от археологическите ценности са разположени извън границите на населените места.

С Решение на МС от 1997 г., „Скални църкви край с. Иваново“, и прилежащият им терен са обявени за Национален археологически резерват с определени граници. Стенописите в скалните църкви край с. Иваново са включени в листата на световното културно и природно наследство. В шест храма са запазени в различна степен стенописи, характерни за българското изкуство през XIII – XIV век. През 60-те години на XIV век е изграден последният манастирски комплекс на левия бряг на река Русенски Лом около „Църквата“ („Св. Богородица“), създадена с дарения на Цар Иван Александър и царица Теодора. Църквата е изсечена на около 20 м от основата на почти вертикален скален масив. Църквата е била изцяло изписана от търновски майстори. Върху северната стена на притвора, до входа на църквата са изписани ктиторските портрети.

Ярък пример на комплексно оформлен исторически обект е „Средновековен град Червен“ и принадлежащият му терен, които са археологически резерват. От IX век Червен е център на епископия, а от 1235 г. е седалище на средновековната Червенска митрополия.

На територията на Община Иваново са запазени обекти на архитектурно-строителни и недвижими културни ценности от различни периоди. Най-голямата част от тях са от епохата на българското Възраждане и след Освобождението 1878 г. – жилищни, обществени и такива, свързани с местния стопански живот и бит. Декларирани архитектурно-строителни обекти има в землищата на селата Кошов, Нисово, Пиргово, Сваленик, Табачка, Тръстеник, Церовец, Червен и Щръклево. Най-голям е броят на обектите в селата Сваленик и Тръстеник.

## **1.2. СЪСТОЯНИЕ, ПОТРЕБНОСТИ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА ИВАНОВО КЪМ 2020 Г.**

### **1.2.1. Състояние и потенциал за развитие на нефинансовите предприятия**

Съгласно теорията на устойчивото стопанско развитие на предприятията в

съвременните условия на глобална икономика, темпът на икономическо развитие зависи от голямо число определящи фактори на вътрешната бизнес среда и на външната маркетингова среда. За целта, обикновено се прави т. нар. **SWOT – анализ** на силните и слабите страни на бизнеса в конкретната територия, които предопределят неговото функциониране, както и анализ на шансовете за развитие и/или опасностите пред това развитие, вследствие на влиянието на външната политическа и икономическа среда.

Съществено положително влияние за стабилното стопанско развитие на Община Иваново, включително и за осигуряването на адекватно на потребностите ниво на заетост на човешките ресурси оказва приложението на Общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС чрез осигуряване на подкрепа за преки плащания за обработваната от стопанствата земеделска земя по Първия стълб на ОСП, както и за финансиране на проекти за развитие на селските райони и техните общности по ПРСР (Втори стълб на ОСП).

На тази стратегическа база за устойчиво развитие на територията в Община Иваново, по-надолу е представено проучване за тенденциите за изменение на икономиката на общината в периода 2021 – 2027 г., в последователността, характерна за методиката на устойчивото развитие на регионите:

- (1) общо състояние и тенденции за развитие на предприятията в сектора на земеделието и горското стопанство, на индустрията и услугите в общината;
- (2) състояние и тенденции за развитие на социалния капитал, т.е. на населението, човешките ресурси и обединяващите ги институции и общности;
- (3) състояние и развитие на инфраструктурата за качество на живота на общините, включително и за опазване и развитие на околната среда в общината.

Характерна силна страна на територията на Община Иваново е наличието както на качествени поземлени и горски ресурси, така и на традициите и екологичната история на района, които са предпоставка за развитието на земеделие и местен (екологичен, селски) туризъм. Друга силна страна е благоприятното разположение на територията на Община Иваново до гр. Русе и Румъния, което осигурява възможност за пазар на продукцията на общината, но от друга страна има и рискове за „изтичане“ на работната сила към Русе. Тези благоприятни вътрешни страни обаче, е необходимо да се съпоставят с някои слабости, които влияят върху дейността в земеделските стопанства и туристическия бизнес, като:

- несъвършена донякъде производствена структура на агробизнеса с предпочтение изключително към зърнопроизводство, което не е обвързано със създаването на принадена стойност за бизнеса и заетост за преработка на продукцията на част от населението от района;
- недостатъчни възможности от страна на общината и местната бизнес общност за улесняване навлизането на млади кадри в земеделските стопанства и в малки предприятия за преработка на земеделска продукция, включително и чрез предоставяне под наем на общинска земя за създаване на нов бизнес;
- необходимост от валоризация на ресурсите за осъществяване на ефективен бизнес за селски/екологичен туризъм, и за повишаване на качеството на обслужване в сектора, приложение на екологични технологии и др.

Съгласно възприетата методика за разработване на стратегически документи за развитие на общините, анализите за състоянието и тенденциите в развитието на местната икономика обхващат обикновено ретроспективен период от няколко години в края на периода, предшестващ целевия период на разработване на конкретния документ. За нуждите на целевия икономически анализ се прилагат основни икономически показатели от стопанския анализ, които осигуряват надеждна оценка за състоянието и тенденциите за развитие и екстраполиране към бъдещия програмен период.

Данните от Общия устройствен план на Община – Иваново от 2016 г., от Междинната оценка от 2017 г. на Плана за развитие за периода 2014-2020 г. и особено от анализа на статистическата информация от ТСБ – Русе за периода 2013 – 2018 год. показват, че трите сектора на икономиката на Община Иваново съгласно Таблица 1.2.1 се развиват устойчиво и донякъде балансирано един спрямо друг през периода.

**Таблица 1.2.1**

**ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ НА НЕФИНАНСОВИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 2013–2018 Г.**

	<b>Календарна година</b>					
	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>
<b>Селско, горско стопанство</b>						
Брой предприятия	74	85	86	87	89	95
Произведена продукция, хил. лв.	41 569	40 820	41 246	39 981	42 435	43 679
Заети лица, броя	462	481	451	467	453	445
Наети лица, броя	351	405	380	374	356	339
Разходи възнаграждения, хил. лв.	3 484	3 887	3 956	3 970	4 144	4 317
Разходи за ДМА, хил. лв.	29 631	34 019	40 057	43 080	41 735	40 395
<b>Индустрия</b>						
Брой предприятия	24	26	30	24	33	31
Произведена продукция, хил. лв.	8 441	7 849	9 995	7 439	7 328	7 160
Заети лица, броя	124	127	170	147	156	142
Наети лица, броя	107	113	145	131	133	117
Разходи възнаграждения, хил. лв.	3 484	691	1 009	1 090	1 251	1 030
Разходи за ДМА, хил. лв.	9 080	7 604	20 431	16 750	10 229	11 399
<b>Услуги, вкл. туризъм</b>						
Брой предприятия	118	121	123	120	108	112
Произведена продукция, хил. лв.	4 022	4 369	9 737	11 503	4 298	4 649
Заети лица, броя	255	229	280	309	355	334
Наети лица, броя	162	141	191	220	259	248
Разходи възнаграждения, хил. лв.	757	675	1 008	1 244	1 917	1 875
Разходи за ДМА, хил. лв.	4 529	3 066	4 929	5 994	9 950	10 795

*Източник: Териториално статистическо бюро (ТСБ) – Русе*

- Произведената продукция е изчислена по методика на „Структурна бизнес единица“
- Заетите и наетите лица са изчислени в еквивалент на пълна заетост
- Сектор „Индустрия“: добивна и преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газ, ВиК, отпадъци и възстановяване в строителството.



**Фиг. 1.2.1. Разпределение на произведената продукция и заетите лица в нефинансовите предприятия на община Иваново**

**Брой предприятия от нефинансовия сектор.** Динамиката на този показател показва инвестиционната активност в общината. Общият брой предприятия в изследвания период от 5 години нараства от 216 броя на 238 броя, т.е. с 10,19 % за периода 2013 – 2018 г., или средно 2 % за една година от периода. Най-бързо нараства броят на бизнеси в сектора „Селско и горско стопанство“, който доминира останалите два сектора – с 28,3 % за периода, т.е. средно 5,6 % годишно. Подобен ръст може да се обясни с благоприятните условия на подем след кризата 2010 – 2012 г., което вероятно е довело до регистриране на нови предприятия, включително и такива на млади фермери с финансиране по Мярка 6.1 на ПРСР 2014 - 2020 г.

В същото време, останалите два сектора, които не са характерни за икономиката на общината, се характеризират с нисък ръст на броя предприятия: от 3 % (на индустрията) и без ръст за броя предприятия в сферата на услугите.

Тъй като броят предприятия единствено не е достатъчен за адекватно оценяване на процеса по ръст на икономиката, е необходимо да се отчитат и други две групи показатели:

1. За персонала – чрез »брой заети лица в предприятията« и »брой наети«;
2. За производителност на бизнеса – чрез »произведена продукция« от предприятията.

Поради големият брой малки предприятия в трите сектора от икономиката на общината, по-надолу се анализират тенденциите за изменение на броя заети и производните от този индикатор социално-икономически показатели на производството. Броят заети е характерен за производства със самонаемане като земеделски производители, еднолични търговци и др. Към 2018 г. например, в секторите «земеделие и горско стопанство», «индустрия» и «услуги» на община Иваново са заети общо 922 души, а наети – 712 души. Най-голям е делът на заетите в земеделието и горското стопанство – 48,26 % от общия брой към 2018 год., а най-малък – на заетите в индустрията – 36,33 % (фигура 1.2.1)

От тук може да се наблюжи основният структурен проблем в икономиката на Община Иваново, а именно, че подобно на ситуацията в повечето малки (селски) общини на Област Русе, е много висок относителният дял на аграрния сектор, което създава проблеми по отношение на осигуряването на желаните нива на заетост в сектора.

Въз основа на първичната информация от **Таблица 1.2.1** може да се направят следните основни изводи:

**1. За периода 2013 – 2018 г. общият брой заети в трите сектора – първичен (земеделие и горско стопанство), вторичен (преработваща индустрия) и третичен (услуги) се увеличава от общо 841 заети до 922 заети, т.е. бележи ръст от общо 9,63 % за периода.**

Заетите в земеделието и горското стопанство остават сравнително постоянни – стойности от 462 души за 2013 г. до 445 души за 2018 г. Средният брой заети в един бизнес в земеделието е 9 души и е по-голям от останалите два сектора. Това се дължи на големия брой земеделски кооперации, с брой заети от 10 до 20-25 души. Тази численост в кооперациите компенсира останалите форми на бизнес - ЗП, ЕТ и «дребни» арендатори с малък персонал.

За индустриалните предприятия е налице ръст от 124 заети през 2013 г. до 142 заети през 2018 г., т.е. ръст за 5 години в размер на 14,52 %. Средният брой заети в едно предприятие от индустрията е 6 души (закръглено), докато по информация за този сектор персоналът в най-големите по персонал предприятия не надвишава 18 души.

Налице е също ръст на заетите в сектора на услугите от 255 души през 2013 г. до 334 души за 2018 г., т.е. 30,9 % ръст за периода. Средната численост на заетите в едно предприятие е двама – трима души. Това се дължи на обстоятелството, че при преобладаващия брой предприятия в услуги преобладава семейната заетост от един до двама души.

Коментираният по-горе характер на заетостта в нефинансовите предприятия на Община Иваново може да се обясни със спецификата на всеки един от трите изследвани сектори. Така, поради сравнително постоянните пазарни хоризонти и силно механизираното производство, на практика ръстът на заетостта в земеделието за периода е несъществен. Подобен ограничен ръст на заетостта се наблюдава и в индустриалните предприятия в общината. Обратно на това, в услугите се наблюдава съществен ръст в заетостта за периода. Това може да се дължи на по-динамичния характер на пазара в сравнение с останалите два сектора, увеличеното търсене на туристически услуги през 2016 – 2018 г. и други причини.

**2. Паралелно с увеличаващия се брой на заетите в трите сектора, нарастват и възнагражденията за анализирания период.** Така, общо за трите сектора, те нарастват от 4 972 хил. лв. през 2013 г. до 7 276 хил. лв. през 2018 г., т.е. ръстът е 46,34 % за периода от 5 години или средно с 9,2 % годишно. Най-голямо за Община Иваново е възнаграждението на един зает в селското и горското стопанство – 9701 лв./год. през 2018 г. Възнагражденията на един зает за сектора на индустрията са 7253 лв./год., а за услугите - 5 613 лв./год.

**3. Производителността на бизнеса е оценена чрез «произведена продукция» (ПП)** от трите сектора. Най-голям спрямо общата продукция за трите сектора е относителният дял на селското и горското стопанство – 78,72 % за 2018 год., докато за индустрията е 12,90 %, а за услугите – 8,38 %. Продукцията общо за трите сектора за периода 2013 - 2018 год. остава сравнително постоянна, като варира с 8 – 10 % между 52 638 хил. лв. (2014 г.) и 60 978 хил. лв. (2018 г.). Подобен е характерът за всеки сектор. Произведената продукция за земеделието и горското стопанство варира в диапазона 39 981 хил. лв. до 43 670 хил. лв., т.е. около 4 пъти по-голяма, което се обяснява с по-малкия брой предприятия и характера на бизнеса в сектора.

Произведената продукция на един зает, т.е. (ПП / 1 зает) показва производителността на труда за сектора. Съгласно **Таблица 1.2.2**, стойността на «ПП / 1 зает», средно за трите сектора към 2018 г. възлиза на 60 182 лв./1 зает. «ПП/ 1 зает» е най-висока за сектора на

селското и горското стопанство (98 155 лв./човек, т.е. 63,1 % по-голяма от средната за трите сектора). Втора по големина е ПП/ 1 зает за индустрията (50 422 лв./човек), а с най-нисък показател (логично) е секторът на услугите с 13 919 лв./1 зает за година, където е най-голям дялът на «живия» труд и най-малък дялът на капитала в единица продукция.

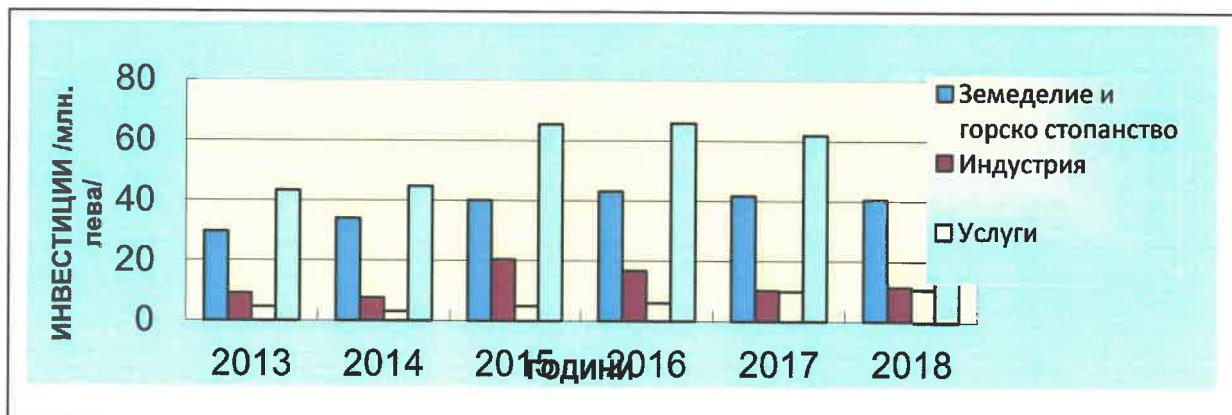
Както се вижда от резултатите в табл. 1.2.2, в периода 2013 – 2018 г. нарастват силно сумарните разходи за възнаграждения (хил. лв./год.) в трите сектора – селско и горско стопанство, индустрия и услуги, общо с 46,34 % за периода, и най-бърз е ръстът след 2015 г. Най-голям е ръстът на възнагражденията в услугите (над два пъти за периода), докато в земеделието и горското стопанство е около 30 %, а в индустрията е отрицателен за периода.

**Таблица 1.2.2**

**Динамика на основни показатели за периода 2013 – 2018 г. общо за трите сектора нефинансови предприятия в Община Иваново**

Показатели, хиляди лв.	Календарна година					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1. Брой предприятия общо за трите сектора	216	232	239	235	238	242
2. Произведена продукция, ПП - хил. лв.	54 032	52 638	60 978	59 341	63 806	55 488
3. Нетни приходи от продажби, НПП- хил. лв.	78 879	77 78	83 586	66 823	66 694	67 232
4. Заети лица, броя	841	837	901	938	941	922
5. Наети лица, броя	620	659	716	730	738	712
6. Разходи за възнаграждения, хил. лв /год.	4 972	5 253	5 973	6 340	6 972	7 276
7. Разходи за придобиване на ДМА, хил. лв.	43 240	44 689	65 417	65 821	61 918	62 611

Източник: ТСБ – Русе



**Фигура 1.2.1. Изменение на разходите за инвестиции в нефинансовите предприятия в Община Иваново в периода 2013 – 2018 г.**

Средното възнаграждение в трите сектора към последната анализирана 2018 година е 7 892 лв./1 зает, и съответно средно 10 219 лв./на 1 нает, което е сравнително добро постижение. Съгласно информацията от ТСБ – Русе, средната брутна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение бележи ръст от 7 187 лв. през 2013 г. до 10 099 лв. през 2018 г., т.е. с 40,5 % за периода. Този показател е необходимо да се сравни с данните за останалите малки (селски) общини в Русенска област и респективно със средната стойност за България.

От резултатите за динамиката на основните икономически показатели на нефинансовите предприятия в Община Иваново за периода 2013 – 2018 год., приведени в **Таблици 1.2.1 и 1.2.2** могат да се направят следните изводи, важни за SWOT – анализа в Част 2, като:

1. Налице е устойчива тенденция за повишаване на икономическите показатели общо за трите икономически сектора (селско и горско стопанство; индустрия; услуги), но с най-голям ръст за периода е земеделието и отчасти – индустриалните предприятия. Увеличава се броят на заетите и на наетите лица, като възнаграждението за едно лице расте с 40,5 % за периода.

2. Налице е значителен ръст на инвестициите за придобиване на DMA (вероятно от Оперативните програми) в предприятията от общината. Най-показателен е бруто ръстът на инвестициите в аграрния сектор, като този резултат е вследствие от доброто усвояване на средствата от ПРСР през втория програмен период 2014 – 2018 год. Разходите са за базово оборудване на земеделска техника, без да се инвестира в инсталации за производство и преработка на плодове и животински продукти.

3. Услугите и индустриалният сектор в общината също бележат значителен относителен ръст на разходите за DMA през изследвания период, но при малка база – около четири пъти по-малка от инвестициите за селското и горското стопанство. Вероятна причина за ръста на DMA за индустриалните предприятия е необходимостта от увеличаване на фондоемкостта на производството и намаляване на разходите за труд. Това налага засилена подготовка и разработване на проекти за иновации и технологична модернизация на производството. При увеличаване на фондоемкостта на производство може да се очаква и значително увеличение на производителността на труда при запазване на броя заети в предприятията.

4. Поради продължаващите процеси на пазарно преструктуриране на общинската икономика е необходима подкрепа за развитието на сектора на МСП, стимулиране на местното пред приемачество, укрепване на частния сектор с повишаване на информационната осигуреност, уменията и квалификацията на работещите в този сектор.

5. Перспективите за развитие на местната хранително-вкусосва и преработваща промишленост са свързани с навлизане на нови инвестиции за технологично обновление и подобряване качеството на произвежданата продукция, професионален маркетинг, използване на борсите за регулиране на цените и качеството на изходните сировини. В тази връзка е необходимо засилване на сътрудничеството с Румъния и страните от Дунавския регион, което би подобрило и пазарната реализация на продукцията на местната икономика.

Формулираните по-горе «необходими условия» трябва да се подкрепят и от конкретни действия на местната бизнес общност, с характер на „достатъчни условия“ за развитието за икономиката на Община Иваново в средносрочна перспектива 2021 – 2027 г., като например:

(1) да се подбере и подготви ядро от млади предприемачи за иновации в земеделието и индустрията, и да се развият нови преработвателни МСП и услуги;

(2) да се повиши капацитетът на общинска администрация и на местната общинска служба „Земеделие и гори“ за информационно обслужване на предприемачите и оказване на помощ за подготовката на бизнес проекти.

(3) да се ускори подготовката на инвестиционен профил за предлаганите от Община Иваново активи за подходящи инвестиции, включително и в публично-частни партньорства в областта на земеделието и свързаните с него производства на хранителната индустрия и да се рекламира в страната, съседна Румъния и други страни от Дунавския регион.

### **1.2.2. СЪСТОЯНИЕ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО**

Земеделието е основен сектор за икономиката на Община Иваново, в който е заета голяма част от трудоспособното население. Анализът на тенденциите за неговото изменение е изпълнен въз основа на информацията от ОУП – 2016 г., актуализирания документ на Общинския план за развитие – 2018 г. и чрез сравняването с актуални данни за сектора от 2020 г. по авторска схема от Общинска служба „Земеделие и гори“ и от анкетираните в рамките на този план експерти и местни бизнесмени на Община Иваново.

Земеделските територии възлизат на 365,45 хил. дка, т.е. 73,76 % от територията на община Иваново, а заедно с горите – около 89 % от територията на общината. Това, съчетано с благоприятните климатични и почвени условия, благоприятства развитието на земеделието и горското стопанство в общината.

Горският фонд в размер на 75 105 дка е сравнително голям спрямо останалите малки общини в Област Русе. Около 71 % от горския фонд са държавни горски територии, Общинските гори възлизат на 10 979 дка (14,77 % от общия размер), а частните гори са 7334 дка (9,87 % от общата площ). Останалите няколко процента от горския фонд са собственост на юридически лица и на религиозни общности от общината. Дърводобивът е концентриран предимно в землището на селата Щръклево и Нисово, като част от добитата дървесина се обработва в предприятието „Дин Пиргос“ в с. Пиргово.

Земята, заета от земеделски култури (растениевъдство, трайни насаждения и зеленчукови градини) е 297,32 хил. дка, т.е. 81,48 % от земеделските територии – **Таблица 1.2.3.** По размер и качество на земеделската земя, общината е един от лидерите в Област Русе, което предопределя важността на зърнопроизводството и техническите култури за икономиката на Община Иваново.

**Таблица 1.2.3**

**Структура на земеделските територии и земи в Община Иваново**

<b>Вид на земеделските земи</b>	<b>Площ, хил. дка</b>	<b>Относителен дял, %</b>	<b>Среден размер на 1 парцел, дка</b>
1. Общо земеделски територии по ОУП-2016	365,45	100	-
2. Обработвани земи - ниви	278,87	76,31	7,9
3. Обработвани земи - трайни насаждения и зеленчукови градини	18, 88	5,17	2,5
4. Други земеделски територии - естествени ливади, мери и пасища, полски пътища и др.	67,69	18,52	13,3

*Източник: Общинска земеделска служба -Иваново*

С най-добро качество са земеделските земи в землищата на селата Щръклево (около 59 хил. дка), Тръстеник (33 хил. дка) и Сваленик (29 хил. дка). Поради хълмистия характер на землищата на повечето от останалите села, земите там имат по-неблагоприятна за зърнопроизводство категория, но са подходящи за трайни насаждения.

Община Иваново е известна с добрите си резултати като производител на зърнени храни и технически култури, с развитието на овощни насаждения и отчасти с лозята (досега, включително лозопосадъчен материал). По данни от Internet страницата на Община Иваново, структурата на произвежданата растениевъдна продукция е: 83% зърнени култури; 13% технически култури; 2% фуражи; 2% овощни култури и лоза.

Въпреки ръста на броя арендатори в земеделието – юридически и физически лица, преобладаваща част от площите в Община Иваново се стопанисва от земеделски кооперации. Те обработват средно 20 – 25 хил. дка земеделска земя и създават заетост на до 15 – 20 механизатори и други земеделски специалисти.

**Таблица 1.2.4**

**Разпределение на регистрираните земеделски стопанства в община Иваново по размер на стопанисваната земеделска площ за 2013 / 2014 и 2018 / 2019 г.**

	Регистрирани стопанства по размер на стопанисваната земеделска площ, дка					
	0 – 4,99	5 – 19,99	20 – 49,99	50 – 99,99	100 – 499,99	Над 500
<b>Стопанска 2013 / 2014 г.</b>						
<b>Брой стопанства</b>	18	21	29	11	27	30
<b>Общо стопанисвана земеделска площ, дка</b>	27	258	906	818	6 359	152 284
<b>Стопанска 2018 / 2019 г.</b>						
<b>Брой стопанства</b>	6	23	48	29	73	71
<b>Общо стопанисвана земеделска площ, дка</b>	15	289	1511	2 030	20 477	363 380

*Източник: Общинска земеделска служба -Иваново*

Съгласно информацията от Таблица 1.2.4, през стопanskата 2013 / 2014 г. в Община Иваново са били регистрирани 136 земеделски стопанства, които са стопанисвали общо 160 652 дка земеделски площи, т.е. средният размер на едно стопанство е бил 1 181,26 дка. През стопanskата 2018 / 2019 г., броят стопанства е 250, като са стопанисвали общо 387 702 дка, т.е. средният размер на едно стопанство е 1550,81 дка. Вижда се, че за периода от пет години средният размер на обработваната от едно стопанство земя се е увеличил с 31,3 %, което се предполага, че води по повишаване на рентабилността на производството, поради намаляване на производствените разходи на единица площ. Наблюдава се също вероятно „роене“ на първоначалния брой стопанства от 2013/2014 г., поради предаване на управлението на бизнеса към по-младата генерация в семейството или поради други причини.<sup>6</sup>

Община Иваново притежава или стопанисва значителен размер общинска земя – общо 83,31 хил. дка – Таблица 1.2.5. Въпреки че общинската земя – частна собственост по принцип е подходящ източник за развитие на стопанства на млади фермери, конкретна информация от общината за предоставяне на парцели за проекти по Мярка 6.1 „Млад фермер“ на ПРСР не е

<sup>6</sup> / Общият размер на обработваната от стопанствата земя надхвърля посочения фонд земя за община Иваново поради факта, че редица големи стопанства обработват земи в други общини.

идентифицирана. В същото време, по информация на Областния офис за съвети в земеделието, налице е ръст на проектите от млади фермери, както в общината, така и за Област Русе.

За важността на този ресурс ще посочим, че средният размер на един имот общинска частна собственост през 2018 / 2019 г. е (условно) 5,55 дка, но има голям брой парцели с площ над 10 дка. При подобен размер, имотите частна общинска собственост биха били подходящи за отдаване на дългосрочен наем (над 10 год.) на млади фермери., за разработване на проекти за трайни насаждения (примерно сини сливи, с най-голяма стойност на дохода от единица площ). Тези стопанства могат да се развият по-нататък чрез закупуване на оборудване за съхраняване и сушение, което би осигурило повишаване на приходите чрез продажби както на пресни плодове през есенно-зимния период, така и/или на сушени сини сливи.

**Таблица 1.2.5**

**Структура на общинската земя в Община Иваново през 2018 / 2019 г.**

Вид на общинските земи	Брой имоти	Обща площ, дка	Относителен дял, %
1. Общинска частна собственост	1 434	7 958	16,83
2. Общинска публична собственост	1 088	37 274	79,41
3. Земя, стопанисвана от общината	269	913	1,94
4. Остатъчен фонд по чл. 19 от ЗСПЗЗ	153	953	0,02
Общо общинска земя:	47 098		100

*Източник: Общинска земеделска служба -Иваново*

Обработваемата земя се увеличава незначително за периода, за сметка на намаляване на необработваемата земя. Положителна е тенденцията за увеличаване на средният размер на имотите до 7,4 дка за един имот за периода от 2013 до 2018 год. Може да се предположи, че това засяга основно площите за зърнени и технически култури.

Въпреки повишената енерговъоръженост на производство в растениевъдството обаче, няма данни за повишаване на иновативните равнища на прилаганите технологии за торене и растителна защита. За съжаление, намалява броят на земеделските производители с биологични методи на производство - от 36 през 2013/2014 г. на 24 през 2018/2019 г. Общо 4651 дка с полски култури и трайни насаждения са регистрирани за биологично производство, с ръст от 23 % за площта на трайните насаждения. Средният брой пчелни семейства за биологично производство на земеделски производител е 130 кошера в стопанство.

**Таблица 1.2.6**

**Размер на площите с полски култури и трайни насаждения (дка), както и броя животни и пчелни семейства, регистрирани за биологично производство 2018 / 2019 г.**

Биологично производство	Брой стопани	Обща площ, дка, или брой животни
1. Полски култури	7	3303 дка
2. Трайни насаждения	17	1348 дка
3. Пчелни семейства	23	3002 кошера
4. Животни	1	185 животни

*Източник: Общинска земеделска служба - Иваново*

Съобразно препоръките на Общата селскостопанска политика (ОСП) и поради благоприятните условия, налице е тенденция за увеличаване на площите с трайни насаждения. Това е важно за повишаване на заетостта на човешките ресурси в земеделието и създаването на условия за развитие на МСП и преработващата индустрия за земеделска продукция. Като примери могат да се посочат реализираните проекти за насаждения със сини сливи на „Дин Фарм“ ЕООД в района на с. Тръстеник, смесеното насаждение от ябълки, череши и сливи в с. Иваново, новите лозови масиви в с. Нисово и с. Мечка, плодови насаждения в Червен и Сваленик, площи с орехи в с. Нисово и с. Пиргово и с лешници в с. Пиргово и др.

На базата на тези насаждения са създадени винарни в с. Нисово и с. Мечка, които реализират продукцията си и на международния пазар. В момента се изпълнява проект за преработвателно предприятие в с. Иваново, и се подготвят проекти по Мярка 4.2 „Преработка / Маркетинг на селскостопански продукти“ на ПРСР 2014 – 2020 год.

- **Тенденции за изменения в животновъдството**

В периода на изпълнението на ОПР – Иваново 2014 – 2020 г. е налице тенденция за намаляване на едрия рогат добитък (крави и биволи) от 1342 броя до 1180 броя глави добитък, т.е. намаляване на поголовието с 13,7 %. Към 2018 год. броят животновъдни ферми за отглеждане на крави и биволи е 36 броя. Благоприятно за конкурентоспособността на тези стопанства е, че средният брой животни в едно стопанство е 33 броя, т.е. има много стопанства с брой крави и биволи в диапазона за препоръчвания в България брой от поне 30 до 50 животни за осигуряване на рентабилност на млечните стопанства. Така те са и над минимума за допустимост по Мярка 4.1 на ПРСР за „Инвестиции в земеделски стопанства“.

В същото време, тревожно е намалението на броя овце и кози от 10127 през 2013/2014 г., до 4 930 броя през 2018/2019 г., което представлява спад около два пъти. Процесът е установен още в края на периода 2007 – 2013 год. и вероятно се дължи на промени в политиката за субсидиране на този под-сектор на животновъдството. Изключително нисък (само от един фермер) е интересът към въвеждане на биологично производство.

Като следствие от екологичната чистата на района и наличието на много медоносни насаждения, устойчиво се развива пчеларството. По данни на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ), към 2018/2019 г. общият брой пчелни семейства, които се отглеждат в община Иваново е 10 427, т.е. два пъти повече спрямо стопанската 2013/2014 г.. Най-много пчелни семейства в едно стопанство са регистрирани в няколко села, както следва:

- Церовец – 312 пчелни семейства (кошера) на един регистриран пчелар;
- Божичен – 917 кошера от 7 регистрирани пчелари, т.е. 131 кошера на пчелар;
- Сваленик - 1796 пчелни семейства на 16 пчелари, т.е. 112 кошера на пчелар.

Както се вижда, в горните три села, но и в редица други селища има регистрирани пчелари със среден брой 100 – 125 пчелни семейства, т.е. тези пчеларски стопанства имат голям шанс да бъдат финансиирани по Мярка 6.3 на ПРСР „Стартова подкрепа на малки земеделски стопанства“, с допустим брой от 32 до 125 кошера. Положителното е, че тези по-големи стопанства са склонни към иновации. През последните години около 30 % от регистрираните земеделски производители със среден брой по 130 пчелни стопанства са регистрирани за биологично производство на пченен мед.

Заедно с Общинската земеделска служба – Иваново, съществен принос за институционална подкрепа и консултивното обслужване на земеделските стопанства има Националната служба за съвети в земеделието (НССЗ) – офис Русе. Регулярно на земеделските

стопанства се предоставя актуална информация за възможностите за разработване на проекти по мерките и схемите на ПРСР, така че да се подобри ефективността на производството.

- **Състояние и развитие на преработвателните предприятия**

Тази съществуваща земеделието дейност, която осигурява принадена стойност на продуктите и допълнителна заетост в селските райони е с пренебрежимо малък дял в общинската икономика. Въпреки заложените в ОПР 2014 – 2020 г. мерки, липсват достатъчно проекти за преработка на земеделски продукти от намиращия се в подем агросектор.

Към 2020 г. в общината работят една мандра (с. Пиргово) и една работилница за преработване на мляко (с. Тръстеник), маслобойна (с. Щръклево) и едно месопреработвателно предприятие (с. Иваново). Не се използват и възможностите за разширяване на събирането и преработката на диворастящи плодове и лекарствени растения. Незавидно е положението с култивирането на лечебни растения, което би помогнало за увеличаване заетостта на жените.

Добри примери са развитието на винопроизводството в с. Нисово (винарска изба „Райнов и синове“), с. Мечка (винарски комплекс „Седем поколения“) и с. Пиргово (винарска изба „Пиргово“). Тези винарни са проектирани за производство на малки количества бутикови вина, като специално се предлага дегустация на бутикови вина и ресторантско обслужване. Произведените в тези изби вина са носители на медали от престижни световно признати конкурси за вина и спиртни напитки.

- **Състояние на горското стопанство в Община Иваново**

Горският фонд е в размер на 75 105 дка и заема 15,16 % от територията на общината. Той е сравнително голям спрямо горските територии в останалите малки общини в Област Русе. Около 2,3 % от горската площ са територии за защита на почвите, водите, урбанизираните територии и други райони на Общината.

Около 71 % от горския фонд са държавни горски територии. Общинските гори възлизат на 10 979 дка (14,77 % от общия размер), а частните гори са 7334 дка (9,87 % от общата площ). Останалата част са собственост на юридически лица и на религиозни общности от общината.

Преобладаващата част от горските територии се стопанисват от Държавно ловно стопанство (ДЛС) „Дунав“ гр. Русе, което е териториално поделение на Държавно горско предприятие на Северен централен район в гр. Габрово. Обликът на горите в района на Община Иваново се определя от широколистните дървесни видове. Основните горски масиви са съсредоточени в южната част на територията на Общината по долините на реките Русенски Лом, Бели Лом, Черни Лом и Малки Лом. С най-широко разпространение за естествено растящите дървесни видове: благун, цер, келяв габър, бреза, липа, планински ясен и др. Тези горски насаждения осигуряват добри условия за развитие на ловното стопанство в Общината чрез отстрел на благороден елен, сърни, диви свине, фазани и яребици. Създадени са също изкуствени иглолистни насаждения от чер бор и канадска топола.

Въпреки възможността за добив на значителни количества, преработката е все още ограничена. Дърводобивът е концентриран предимно в землището на селата Щръклево и Нисово, като част от добитата дървесина се обработва в предприятието за дървен амбалаж „Дин Пиргос“ в с. Пиргово, което работи предимно с иглолиста дървесина от Южна България. Положителна е тенденцията за увеличение на площта на горския фонд чрез засаждане на нови гори. Тази тенденция, може да доведе както до увеличение на производството и поддържане на работните места в подсектора, така и до ползи от увеличен добив на билки и горски плодове.

- **ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕКТОР „ЗЕМЕДЕЛИЕ И ГОРИ“**

От представените по-горе резултати за състоянието, тенденциите за развитие в периода 2014 – 2020 г. и потенциала в сектор „Земеделие и горско стопанство“ на икономиката на Община Иваново могат да се направят следните основни изводи:

**1. Аграрното производство, поради едностраничната си производствена структура с предимство на полски култури и по-специално на зърнени и технически култури, е силно механизирано и не създава работни места за жените и подрастващото поколение. На второ място, тези култури, поне засега се използват ограничено за преработка с цел добавяне на стойност, с изключение на отглежданите количества слънчоглед и рапица, които се преработват в олио, биогорива и шротове за фураж в животновъдството.**

**2. Развитието на аграрния сектор в Община Иваново** следва да се фокусира към производства с висока степен на добавяне на стойност и влагане на местни материални и трудови ресурси, така че да се осигури производството на сировини да се обвърже с преработката им на място и разкриване на нови работни места. Към момента обаче все още няма достатъчно МСП за преработване на плодове и друга сюрова земеделска продукция.

**3. За периода на изпълнението на ОПР 2014-2020 г. е налице ръст на трайните насаждения**, благодарение на предприемачески инициативи в районите на Тръстеник, Иваново, Нисово, Пиргово и др. Това предполага увеличаване на вероятността за създаване на малки предприятия за преработка на плодове в региона, а като следствие – увеличаване на добавената стойност в агросектора и създаването на нови работни места.

**4. Поголовието от едър рогат добитък (крави и биволи) остава сравнително постоянно с увеличение на средния брой животни в една ферма**, което се очаква да доведе до повишаване на конкурентоспособността им, включително чрез проекти по ПРСР и преминаване към биологични методи за производство;

**5. Устойчиво се развива пчеларството**, включително и чрез преминаване към биологичното производство, това дава предимства за участие в мярка 6.3 „Стартова подкрепа за малки стопанства“ на ПРСР и в инвестиционни проекти на групи на земеделски производители - пчелари.

### **1.2.3. СЪСТОЯНИЕ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНДУСТРИЯТА**

Територията на Община Иваново като характеристики на терена, почвите и климата е селскостопански район, което води до развитие преимуществено на предприятията от сектора „селско и горско стопанство“, докато направлението „индустрия“ на вторичния сектор е слабо развито. От типичните дейности в направлението „индустрия“, в общината развиват дейност предимно местни предприятия на преработващата промишленост, доставка на вода и канализационни услуги, управление на отпадъци и строителство.

След срива на бизнеса на група „Прециз Интер“ за машиностроение, преработка на месо и др. и пререгистрацията на гъбозавода „КООП – Красен“ в София, относителният дял на застите в преработващата индустрия спадат от около 33 % от общия брой застии в икономиката на общината към 2007 г. до под 18,9 % от общия брой застии понастоящем.

По характера на икономическите дейности на преработващата индустрия в общината са представени следните: „Производство на изделия от метал“, „Производство и обработка на обла дървесина“ и „Производство на храни, напитки и тютюневи изделия“ (хранително-

вкусова индустрия). От добивната индустрия е представена дейността „Добив и производство на изделия от скални материали“.

Основните предприятия в направление „Производство на изделия от метал“ са: „Прециз Интер“ АД (производство на електрозаварени тръби и алуминиеви профили); ЕТ „Дея – Ивайло Енчев“ (производство на платформи и ремаркета); „Крамекс“ ООД (производство на метални конструкции, тръбни и телени изделия); „Булпак 97“ ООД (производство на опаковки и машини за опаковки); ЕТ „Неделчо Генов“ (металообработващи услуги) и др.

В направление „Производство и обработка на обла дървесина“ работят: „Дин Пиргос“ ООД (обработка на дървесина и производство на амбалаж за метални изделия); „Дриим Рум“ ООД (производство на корпусни мебели) и др.

Известни представители на хранително-вкусовата индустрия в общината са: „ДАР – 2015“ ООД, и „Красен“ АД (производство на компост, гъби и консерви от гъби); „Винарска изба Райнов и синове“, винарска изби в Мечка и Пиргово (производство на бутикови вина и високоалкохолни напитки); „Пацони“ ЕООД (месопреработка и производство на колбаси).

Освен посочените предприятия, в селата Тръстеник и Пиргово има и по един шивашки цех, в Пиргово – цех за производство на химически продукти за бита, бензиностанции и газстанции и др. Основната част от производствените мощности на преработващата промишленост е разположена в общинския център и селата Пиргово, Щръклево, Нисово и Красен. Налице са неизползвани възможности на съществуващите стопански дворове на бившите ТКЗС за целите на икономически производства, за социални предприятия и др..

През периода на изпълнение на ОПР на Община Иваново 2014–2020 год., около 90 % от предприятията в индустриалния сектор на Община Иваново (25 бр. фирми от сектора „индустрия“) са „микро“ предприятия с персонал до 9 души вкл. Останалите 4 – 5 индустриални фирми са от групата на т. нар. „малки“ предприятия с персонал от 10 до 49 души. Такива понастоящем са следните представители на преработващата индустрия, съгласно Таблица 1.2.7.

Може да се предположи, че през новия програмен период 2021 – 2027 г., предприятията от преработващата индустрия в община Иваново ще имат потребност за технологична модернизация по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ и/или за развитие на човешките ресурси и подобряване на условията на труд чрез ОП „Развитие на човешките ресурси“. Естествено, в хода на планирането на тяхното развитие би трябвало да се имат предвид предизвикателствата от очакваното снижение на търсенето в резултат от пандемията от коронавирус на територията на страната.

Таблица 1.2.7

## ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА В ОБЩИНА ИВАНОВО КЪМ 2019 Г.

		Наименование на сектора или подсектора		
		Селско и горско стопанство	Индустрия	Туристически услуги
с. Иваново		1. „АгроПив-2012“ ООД , „Прециз-агро“ ООД – земеделска продукция и агроуслуги 2. ЗП „Пламена Сотирова – производство на плодови сокове	1. „Автогаз“ ЕООД – доставка и търговия с течни горива и автогаз.	1. КТ „Кладенца – Ц“ ; 2. КГ – „Хепи хаус“ ; 3. КГ „Детелина“ ; 4. Бунгала „Манастира“ – нощувки и туристически услуги
с. Цръкльево		1. РПК „Правда“, ЗКПУ „Златен клас“ ЕТ :Дайма“ , „Лийди“ ЕООД, „Сдружение за земеделие“ ЕТ „Ремзи Османов“ – производство и реализация на земеделска продукция и агроуслуги 2. „Пациони“ ЕООД – преработка на месо и производство на колбаси	1. „Крамекс“ ООД – производство на метални конструкции, тръби и телове 2. ЕГ „Борис Борисов“ – бензиностанция и газстанция, авторемонтни услуги и др. 3. „Кали 74“ ЕООД – потребителски и хранителни стоки, земеделски стоки 4. „Лина комерс 2013“ ЕООД – потребителски и промишлени стоки 5. „Зарко“ ЕООД – строителни и нехранителни стоки, строителни услуги 6. ЕТ Кръстъо Петков“ социални услуги	1. КГ „Орехите“ ; 2. КГ „Авлия“ , 3. Стай за гости „Съни Дейс“ – нощувки и туристически услуги,
с. Божичен		1. „Шанс“ ЕООД, ЕТ „Дично Дичев“ , „Лазаров-6“ ООД, ЕТ „Лихомир Тодоров“ - производство и реализация на земеделска продукция, земеделска техника и промишлени стоки 2. „Диде Милк Био“ ЕООД - животновъдство	1. „ЕТ – Неделчо Генов“ – металообработващи услуги	1. КГ „Орехите“ ; 2. КГ „Авлия“ , 3. Стай за гости „Съни Дейс“ – нощувки и туристически услуги,
с. Тръстеник		1. ПК „Зора“, „Ерафул“ ЕООД, „Тerra Глоуб“ ЕООД, ЗП Емил Братованов - земеделска продукция, агроуслуги и др. 2. „Агривита“ ЕООД - земеделска продукция, търговия с торове, семена и препарати	1. „Дея Транс“ ЕООД – ремонт и производство на платформи и ремаркета 2. ЕТ „Данини“ - шивашки услуги и дрехи; 3. „Дриим Рум“ - мебели	

с. Пиргово	1. ЕТ „Илияна Тодорова“, „Чубуров“ ЕООД, „Бодуров и синове“ ООД, „С.А.Т Миро“ ООД - производство на земеделска продукция 2. „Дин – Фарм“ ЕООД – производство и преработка на плодове	1. „Дин – Пиргос“ ЕООД – производство на дървен амбалаж 2. „Астра газ“ ООД – бензино/газ станция 3. „Диоген“ АД – търговия с текстил и галантерия, шивашки услуги
с. Мечка	1. „БТБ – Агро“ ЕООД - производство на земеделска продукция, агроуслуги и др. 2. „Хоризонт САЩ“ ООД – лозарство и винопроизводство, винарска изба	1. „Гип“ ЕООД – производство на антифризи и строителни продукти
с. Нисово	1. ЕТ „Христомир Райнов“ - лозарство и винопроизводство; животновъдство, млекомат	1. Хотел „Черният щъркел“ 2. КТ „Ралица Милкова“ *
с. Красен	1. ПК „Красен“, ЕТ Иван Генов - производство на земеделска продукция, агроуслуги и др.	1. „Дар – 2015“ ООД – производство на компост за гъби и гъби, търговия
с. Кошов		1. „Мурати“ ЕООД – хотели и ресторани
с. Табачка		1. КГ „Стела“
с. Сваленик	1. ПК „Клас“ - земеделска продукция, услуги.	
с. Червен		1. КГ „Интрига“

**ИЗТОЧНИЦИ:** Отчети за изпълнението на ОПР Иваново за 2017, 2018 и 2019 г.,  
Търговски регистър

**УСЛОВНИ ОЗНАЧЕНИЯ:** ЗП – земеделски производител; ПР – производствена кооперация; ЗКПУ – земеделска кооперация за производствени услуги; РПК – районна потребителска кооперация; ЕООД, ООД – единично и дружествено с ограничена отговорност; АД – акционерно дружество; КГ – къща за гости

Означените с (\*) места за настаниване са със изтекла или отнета регистрация към момента на съставяне на ПИР

#### 1.2.4. СЪСТОЯНИЕ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Проведеният анализ показва, че туризмът е основен подотрасъл на третия сектор „Услуги“, с големи перспективи за икономическото развитие на Община Иваново. Благоприятни фактори са наличието на подходящи ресурси, общинската политика за тяхното валоризиране и ефективно използване, както и интереса към екологичен туризъм от страна на жителите на Русе и на Гюргево от съседна Румъния.

На територията на общината се намират редица природни забележителности, на исторически и културни паметници, анализирани в този план, както и в Общия план за устройство на територията от 2016 год. Тези забележителности и особено след валоризирането им, определят и насоките за развитие на туризма, който се характеризира (засега) с масово търсене на универсална и с ниска категоризация туристическа услуга в общината.

Информацията от ТСБ – Русе за туристическите обекти с над 10 легла в периода 2013 – 2018 г. е показана на **Таблица 1.2.8**. Тя обаче не „покрива“ напълно картина за всички елементи на туристическата инфраструктура, чрез които би могло да се оцени адекватно състоянието на сектора и направленията на развитие. Поради това по-долу се представя информация, допълнена от туристически регистри и собствени целеви проучвания по въпроса.

**Таблица 1.2.8**

##### Места за настаняване в община Иваново с капацитет над 10 легла

	Календарна година					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Брой места за настаняване с над 10 легла	5	4	4	6	6	6
Брой легла в местата за настаняване	131	121	115	153	152	174
От тях, брой временни (допълнителни легла)	10	10	10	10	10	10

Източник: ТСБ – Русе

**Таблица 1.2.9.**

##### Развитие на туристическата база в община Иваново в периода 2013 – 2018 г.<sup>7</sup>

	Източници на информация за оценка на базата		
	2013 г., ОПР - Иваново, 2014 – 2018 г.	2015 г., ОУП - община Иваново	2018 г., Актуализиран ОПР 2014 – 2018 г.
Брой туристически обекти (хотели, къщи за гости)	16	13	19
Общ брой стаи в туристическите обекти	-	89	172
Общ брой легла за настаняване на гости	198	163	228

<sup>7</sup> / Данните от 2013 са от ОПР 2014-2020 г., за 2015 г. – от консолидиран общински туристически регистър и за 2018 г. – по Проучване на фирма «Европроекти – Русе» ЕООД и общински туристически регистър за 2020 г.

Данните за туристическата база от Консолидирания национален туристически регистър не са се променили през 2020 г. спрямо 2015 г., въпреки че регистърът е „on line”. Причината е, че вероятно този регистър не се обновява в достатъчна степен.

От сравнението на параметрите на базата в **Таблица 1.2.9 между 2015 г. (по регистъра) и 2018 г. (чрез директно проучване по селищата)** се вижда, че общият брой стаи на разположение за туристически услуги през 2018 г. се е увеличил около два пъти спрямо 2015 г., а на обявените легла – два и половина пъти. Освен несъмненият интерес към разкриване на нови обекти, причината е обхващането на самостоятелните стаи, които са с ниско качество на обслужване. Така, към 2018 г. , само 18 % легла са с три звезди (семейни хотели), около 10 % са в къщи за гости с две звезди, а останалите легла са в къщи за гости и самостоятелни стаи с една звезда и дори по-ниско.

Данните от проучването в **Таблица 1.2.10** на консултантска фирма за разработване на проекти показват, че осигуреността с леглова база и места за изхранване на туристи е най-добра за района на Поломието и селата Иваново, Божичен, Кошов, Нисово и Червен. Вторият целеви район – на р. Дунав при с. Мечка се характеризира с по-малък брой легла на туристическата база, но с относително по-добра „ресторантска“ наситеност.

**Таблица 1.2.10**

**Индикативни параметри на местата за настаняване и изхранване  
на туристи в община Иваново към 2018 г.<sup>8</sup>**

Целеви туристически район и селище	Леглова база и места за изхранване в категоризирани обекти
<b>Район „Поломие“</b>	
с. Иваново	25 стаи, общо 53 легла, 50 места ресторант
с. Божичен	42 стаи, общо 88 легла, 50 места ресторант
с. Кошов	17 стаи, общо 52 легла, 20 места ресторант
с. Нисово	30 стаи, общо 70 легла, 20 места ресторант
с. Червен	16 стаи, общо 43 легла, без ресторант
с. Красен	2 стаи, общо 6 легла, без ресторант
с. Табачка	5 стаи, 11 легла, без ресторант
<b>Район „Река Дунав“</b>	
с. Мечка и с.о. Стълпище	22 стаи, общо 46 легла, 50 места ресторант
<b>Нецелеви райони</b>	
с. Тръстеник	4 стаи, общо 15 легла, без ресторант
с. Церовец	9 стаи, общо 21 легла, без ресторант

Средният брой стаи в едно селище от горните две групи е 25, а средният брой легла – 59, т.е. средно 2,36 броя легла на една стая. Необходимо е да се има предвид, че макар и по-осигурена с легла, базата в с. Божичен е сравнително по-стара спрямо например тези в с. Кошов, с. Мечка и с. Иваново.

Като се имат предвид перспективите за разработване на Стратегия за водено от местната общност развитие на МИГ „Общини Две могили и Иваново“ за следващия програмен

<sup>8</sup> / Проучване на фирма «Европроекти – Русе» ЕООД с ръководител на екипа проф. Найденов

период 2021-2027 г. се предполага, че интерес за инвестиции би имало за туристическа инфраструктура в район „Поломие“, от което е заинтересована и община Две Могили.

За нуждите на настоящия План за развитие 2021-2027 г., в условията на пандемията от „коронавирус“ обаче е необходимо да се анализират проблемите и подходящите насоки за развитие на местния туристически продукт, което в крайна сметка би дало и примери на адекватни мерки и проекти за развитие.

### • СИЛНИ СТРАНИ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

**Силните страни** за развитие на туризма в общината могат да се обобщят така:

**1. Детайлен анализ** на природното, историческо и културно наследство на територията на Община Иваново, изпълнен в Актуализирания документ на ОПР 2014 - 2018 г. и допълнен с редица съвременни проучвания по проблема. Обект за повишаване на принадената стойност и превръщането на тези „богатства“ в туристически ресурси чрез т. нар. „валоризиране“ са:

- природни забележителности и влажна зона на брега на р. Дунав при с. Мечка, селищно образование Стълпище и с. Пиргово, с възможности за развитие на водни спортове и наблюдаване на орнитологични видове от „Червената книга“;
- природни и културно-исторически забележителности от местно значение по долината на р. Русенски Лом и реките Бели Лом и Черни Лом (т. нар. „Поломие“), с възможности за развитие на **екологичен и местен туризъм** в селата Красен, Божичен, Иваново, Нисово, Кошов, Червен и Табачка;
- културни и исторически забележителности от национално и международно значение с възможности за развитие на **културно-исторически туризъм** на териториите на селата Иваново и Червен и обвързването на местния туристически продукт с възможностите за участие в местните фолклорни събития, празници на занаятите, на местната кухня и обичаи и др.

**2. Устойчив бизнес интерес** от страна на населението на Община Иваново и особено на селищата в Поломието за създаване и развитие на базата от хотели и къщи за селски (местен) туризъм в региона и за развитието на разработения по Стратегията за туризма туристически специфичен туристически продукт. Това се доказва от увеличението на посещенията и приходите на категоризираните туристически обекти, които са базови показатели за развитието на туристическия сектор и на постигнатата степен на разпознаваемост на туристическата територия и туристически продукт.

Така, по данни на Регионалния исторически музей – Русе, туристите, които през 2019 г. са посетили обект „Ивановски скални църкви“ са над 24 хил. души, а посетителите на средновековен град Червен – около 9000 души. Тези показатели показват устойчивост на посещаемостта през последните години, въпреки, че тези два обекта не подстопанисването на Община Иваново и се формират преимуществено чрез организирани екскурзии на чуждестранни туристи и/или на групи туристи на туроператори в страната.

Реализираният ръст на нощувките в категоризираните места за настаняване е важен показател за устойчивото развитие на туризма в общината. Така, 2018 г. броят нощувки се е увеличил с 13,5 % спрямо 2017 г. Аналогично, приходите от туризма за 2018 г. са се увеличили със 17 % спрямо тези за 2017 г.

Горните два показателя бележат ръст и за 2019 г. спрямо 2018 г., макар с по-малък темп. Броят нощувки през 2019 г. е по-голям с 10,5 % спрямо 2018 г., а на приходите от туризъм в

общината – с 11,6 % спрямо резултата за 2018 г. До известна степен, добрите резултати за развитието на бизнеса в туризма се дължат и на партньорството със Съюза на хотелиерите и ресторантърите, който оказва съдействие по категоризацията на местата за настаняване.

#### • СЛАБИ СТРАНИ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС В ОБЩИНА ИВАНОВО

**Слабите страни** за развитие на туристическия бизнес в Община Иваново се заключават преди всичко в (1) недостатъчната и с ниско технологично ниво информационна инфраструктура, и особено (2) в липсата или физически остатялата местна инфраструктура за пешеходен (опознавателен) туризъм по долината на реките в Поломието.

По слаба страна 1, макар и Община Иваново да има разработена и представена на Internet *Интерактивна карта с ГИС функционалност на общия устройствен план на общината*, тя не е достъпна в хотелите и къщите за гости като карти на свой сайт или като твърдо копие. Специфична слаба страна е липсата или ниското качество на Internet страниците на някои къщи за гости, най-често без детайлна информация за туристическия район.

Решението на този проблем може да се търси и чрез сътрудничество между туристическите обекти в региона, например чрез създаването на местна Асоциация на хотелиерите със съвместно наст маркетингов координатор. Подобен подход би могъл да се развие в рамките на съвместна Стратегия за водена от общностите местно развитие за общините Иваново и Две Могили по подхода МИГ – Лидер чрез ПРСР 2021 – 2027 г.

**Слаба страна 2** на туристическия бизнес е липсата или физически негодната местна „пешеходна“ инфраструктура в „Поломието“. Тя се състои от следните примерни обекти, които биха били редовно посещавани от гостите на местните туристически обекти, но за съжаление или не са били трасирани изобщо, или не са били подновявани през последните 8 – 10 години, като например екопътеки:

- по десния бряг на р. Русенски Лом от рибарниците на с. Басарбово до с. Красен;
- от рибарника на с. Красен до с. Божичен и по-нагоре до моста в района под скалните църкви на с. Иваново, включително беседките за почивка под моста;
- от района над скалните църкви на с. Иваново до с. Кошов, включително с изграждане на място за пикник в района на Смесите на р. Черни Лом и р. Бели Лом;
- от с. Нисово срещу течението на р. Бели Лом до района на гората „Батаклията“ на границата с територията на Държавното ловно стопанство;
- от с. Нисово надолу по течението на р. Бели Лом до Смесите и от с. Нисово нагоре по течението на р. Сваленишки (Мали) Лом;
- по левия бряг на р. Черни Лом от с. Кошов до с. Червен и нагоре до с. Табачка.

Районът на р. Дунав при селищно образувание Стълпище засега не е подходящ за инвестиции в общинска туристическа инфраструктура поради няколко причини:

- (1) усложнена брегова линия поради укрепването с каменни блокове;
- (2) частни интереси в басейните на бившето „Рибно стопанство“ по пътя към с. Батин;
- (3) голям брой вили с частна собственост в цялата местност.

Възможно е, интересът за инвестиции в селищно образувание Стълпище да се повиши при ясни перспективи за изграждане на панорамен път по брега на р. Дунав.

## • ОЧАКВАНИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Безспорни са добрите очаквания (шансове) за развитие на туристическата инфраструктура в Поломието чрез финансиране от ПРСР 2021-2027 г. и по-специално чрез мерки от типа на досегашната мярка 6.4 за инвестиционна подкрепа на неземеделски проекти, или нови мерки за публични проекти за малка туристическа инфраструктура. Те биха дали възможности за финансиране на маркетингови стратегии и фирмени сайтове, за допълнително оборудване на къщите за гости с кухни, перални и компютърна техника и др.

Специфична добра възможност (**шанс**) за финансиране развитието на туристическа инфраструктура в Община Иваново е възраждането на идеите за публично-частно партньорство (ПЧП). За реализирането на ПЧП за дейността по туризъм в Община Иваново е необходимо преди всичко да се структурират двата основни приоритети:

**Приоритет 1: Създаване на рамката за реализиране на ПЧП** (усъвършенстване на местната нормативна уредба; създаване на условия за управление и контрол на ПЧП; изисквания към качеството на сътрудничество в ПЧП);

**Приоритет 2: Формулиране и съгласуване на дейностите за ПЧП в туризма** (анализ на потребностите на партньорите в ПЧП; изготвяне на програма за развитие на туризма; сътрудничество за развитие на местната туристическа инфраструктура, и др.).

## • ОПАСНОСТИ ОТ РЕЦЕСИЯТА, ПОРАДИ ПАНДЕМИЯТА „КОРОНАВИРУС“

Дори и при преминаване на вълната от заболявания до средата на 2020 г., последиците вероятно ще доведат до срив на организираните пътувания на чуждестранните туристи на „Дунав Турс“ до скалните църкви и средновековния град „Червен“. Негативно влияние ще имат и върху посещаемостта на базата за местен екологичен и опознавателен туризъм. Това вероятно ще наложи да се направят промени в туристическия продукт към обвързване на туристическите посещения за опознаване на природно-историческото наследство с местните културни събития и туристически атракции на Община Иваново.

## ИЗВОДИ ЗА НЕОБХОДИМИТЕ ПОДХОДЯЩИ ДЕЙСТВИЯ:

От направения задълбочен критичен анализ за тенденциите на развитие на туризма като специфичен за Община Иваново вид бизнес могат да се обобщят **следните изводи**:

1. Развитието на алтернативни форми на местен туризъм в Община Иваново като селски, екологичен, рекреативен и друг туризъм е една реалистична възможност за увеличаване на принадената стойност от аграрния сектор в общината чрез използване на т. нар. «непазарни» продукти на територията – природни и културно-исторически забележителности, етнографско наследство и др.;
2. Въпреки добрите резултати за увеличаване на посещенията и приходите от туризъм в общината, поради възможната стагнация вследствие на пандемията „коронавирус“ е необходимо да се усъвършенства маркетинговата стратегия сред местните ползватели от региона, като се обвърже с местния календар за културните събития и празници на фолклора, местните занаяти, кухня и др.;
3. Необходимо е се планират реалистични общински мерки за повишаване нивото на местната туристическа инфраструктура чрез изграждане на екопътеки и заслони за туристи, на паркинги в районите за провеждане на фолклорни празници и др.
4. Като рационална мярка с хоризонтален характер, за повишаване заинтересоваността на местния бизнес от развитието на туризма в Община Иваново, следва да се развият чрез подходящи подходи и специфични възможности за публично-частно партньорство.

### 1.3. СЪСТОЯНИЕ, ПОТРЕБНОСТИ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИЯ КАПИТАЛ В ОБЩИНА ИВАНОВО

Според философията на устойчивото развитие на регионите, социалният капитал е съвкупността от човешките ресурси и институциите, които ги обединяват, обслужват и представляват. Важни тук са демографските характеристики на социалната сфера, които са резултат от въздействието на различни фактори и влияния, специфични за територията на община и обусловени от нейното историко-културно, социално-икономическо и демографско развитие. По-надолу са анализирани тези тенденции с оглед на формиране на състоянието за развитие на социалния капитал в плана за развитие за периода 2021 – 2027 г.

#### 1.3.1. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЕЛЕМЕНТИТЕ НА СОЦИАЛНИЯ КАПИТАЛ

Диагнозата на характеристиките на социалния капитал в Община Иваново има за цел да очертава сегашното демографско състояние на общината, и на тази основа – да се формулират тенденциите в развитието на населението и на трудовия ресурс в частност, които тенденции биха могли да се използват в периода на изпълнение на плана 2021 – 2027 г. чрез формулираната стратегическа рамка, мерки и проекти.

За нуждите на Плана за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2027 г. е събрана информация от Инфостат, ТСБ – Русе, Агенцията по заетостта – Русе, Бюрото по труда – офис Иваново и други източници с характеристиките на социалния капитал като: структура на населението; движение на населението; образователна и здравна инфраструктура; социална инфраструктура и др.

#### • СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНА ИВАНОВО

Таблица 1.3.1  
ЧИСЛЕНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕ ПО НАСТОЯЩИ ПОСТОЯНЕН АДРЕС КЪМ 31.12.2019 Г.

Населено място (селище) на общината	Настоящ адрес				Постоянен адрес			
	Общо	Настоящ адрес в селището	Настоящ адрес в селище от общината	Настоящ адрес извън общината	Общо	Постоянен адрес в селището	Постоянен адрес в селище от общината	Постоянен адрес извън общината
с. Божичен	99	80	0	19	126	80	2	44
с. Иваново	808	703	5	100	783	703	3	77
с. Кошлов	235	206	3	26	274	206	4	64
с. Красен	590	486	7	96	547	487	3	77
с. Мечка	540	452	5	83	567	452	3	92
с. Нисово	51	40	0	11	128	40	0	88
с. Пиргово	1 230	1102	2	126	1 473	1 102	2	322
с. Сваленик	802	6667	0	135	825	667	5	153
с. Табачка	58	50	0	8	92	50	2	40
с. Тръстеник	1 492	1 005	4	483	1 130	1 005	0	125
с. Церовец	53	35	0	18	76	35	0	41
с. Червен	149	118	2	19	191	118	1	72
с. Щръклево	2 376	2 150	3	223	2 509	2 150	6	353
<b>ВСИЧКО ЗА ОБЩИНАТА</b>	<b>8 483</b>	<b>7 095</b>	<b>31</b>	<b>1 357</b>	<b>8 674</b>	<b>7 095</b>	<b>31</b>	<b>1 548</b>

• Източник: Инфостат

Структурата на населението по постоянен и настоящ адрес (**Таблица 1.3.1**) показва неравномерност по населени места (селища). В пет по-големи села (Щръклево, Тръстеник, Пиргово, Сваленик и Иваново), всяко от които е с население над 800 души е концентрирано около 75 % от населението на общината. Четири села имат население под 100 души.

Данните в **Таблица 1.3.1** се обуславят от някои практически аспекти на реализацията на населението на пазара на труда и/или настаняването на децата в детски градини и училища. Особеностите на постоянния/настоящия адрес в общината са характерни за селата с по-голямо население – Щръклево, Тръстеник, Пиргово и Иваново, където има концентрация на по-голям брой хора, работещи в общинския център и/или в гр. Русе.

Подобно на останалите малки (селски) общини в България, в Община Иваново се наблюдава ясно изразена негативна тенденция за намаляване на населението. За периода 2012 - 2018 г. (**Таблица 1.3.4**), населението в общината непрекъснато намалява – от 9 211 души през 2012 г. до 8 127 души в края на 2018 г, т.е. с 11,77 % за период от 6 год., или 2 % годишно.

Структурата на населението се определя от възрастта и съотношението по пол на населението. Резултатите са към края на 2018 г. – **Таблица 1.3.2**

**Таблица 1.3.2**

**Структура на населението в Община Иваново по пол и възраст към 31.12.2018 г.**

<b>Групи</b>	<b>Възрастови групи, от - до години</b>									
	<b>население</b>	до 9 г.	10 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	над 80 г.
<b>Мъже</b>	200	273	346	450	537	615	640	698	258	
<b>Жени</b>	177	253	264	332	410	543	741	937	453	
<b>Общо</b>	377	526	610	782	947	1 158	1 381	1 635	711	
Относ. дял %, спрямо общо население	4,64	6,47	7,51	9,62	11,65	14,25	16,90	20,12	8,75	
	11,11 % от общото население	51,82 % от общото население на Община Иваново в края на 2018 г.						28,07 % от общото население		

*Източник: Инфостат*

Числеността на населението на Община Иваново към 31.12.2018 г. е 8 127 души, от които 4 017 души (49,43 %) са мъже, а 4 110 души са жени – 50,57 % спрямо общия брой. Както се вижда, до възраст около 60 – 65 години, мъжете преобладават, а след тази възраст преобладават жените, което отговаря на картина за страната. Това доминиране по възраст при жените е особено силно изразено за населението на възраст над 80 години.

Населението на възраст от 20 до 39 години включително е с относителен дял от 17,13 % спрямо общия брой за общината. Това са т. нар. „младежи“, които са обект на възможно подпомагане за трудова реализация по програмите на ЕС и на националните програми за развитие на човешките ресурси.

#### • ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Числеността на населението зависи от неговото естествено и механично движение. Стойността на показателите за естествения и механичния прираст общината показва наличието на демографска жизненост или за демографска криза.

Естественото движение в общината се определя от раждаемостта и смъртността на населението. Положителната стойност на показателя „естествен прираст“ показва положително влияние върху възрастовата структура на населението. От равнището на естествения прираст зависят параметрите на образователната инфраструктура (детски заведения и училища) и на трудовия пазар в общините.

Възрастовата група на населението 20 – 39 години (таблица 1.3.2) определя до голяма степен и параметрите на естествения прираст на населението. Отчасти поради намаляване на населението от тази група, както и поради други демографски причини, **намалява и раждаемостта**. За периода от 2014 до 2018 год. ражданията намаляват от 46 раждания до 38 раждания. Поради застаряването на населението, **естественият му прираст** (разликата между броя живородени и умрелите) в периода 2014 – 2018 год. **остава отрицателен** (минус 205 души до минус 201 души).

Анализът на **механичното движение** на населението в Община Иваново показва отрицателна картина, близка до типичната за малките (селски) общини, макар че близкото разположение до областния център смекчава негативните. **Механичният прираст** (разликата между заселените и изселените лица) в анализирания период също е отрицателен – от минус 5 души през 2014 до минус 15 души през 2018 год.

**Таблица 1.3.3**

**Показатели на естественото движение и на механичното движение на населението в Община Иваново за 2014 и 2018 г.**

	<b>Календарна година</b>	
	<b>2014 г. – начало на програмния период</b>	<b>2018 г. – 1 година преди края на периода</b>
<b><u>Естествено движение на населението</u></b>		
Живородени, броя	46	38
Умрели, броя	251	239
Естествен прираст, броя	минус 205	минус 201
<b><u>Механично движение на населението</u></b>		
Заселени, броя	148	161
Изселени, броя	153	177
Механичен прираст, броя	минус 5	минус 16

*Източник: Инфостат*

Определяща за ролята на населението като човешки ресурси е числеността в диапазона между 20 и 69 години (таблица 1.3.2). Относителният дял на тази възрастова група от населението в Община Иваново към края на 2018 г. е 51,82 %. Макар че този показател не е идентичен с т. нар. „стопански активно население“, той е много близък и показва наличието на достатъчно трудоспособно население в Общината.

**• СТАНДАРТНА ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО**

Стандартната възрастова структура има отношение както към фактическата численост на населението, така и към активното население по отношение възможността за труд, в това число и заетите лица, т.е. към **трудовия потенциал** на общината.

Таблица 1.3.4

**Възрастова структура на населението в Община Иваново  
по възможността за труд в периода 2012 – 2018 г.**

	Календарна година							<b>Намаление</b>  2012–2018, %
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
<b>Население</b>								
Общо за общината	9211	9042	8832	8756	8519	8344	8127	11,77
Под трудоспособна възраст	818	804	775	749	727	723	692	15,40
В трудоспособна възраст	4524	4422	4304	4315	4210	4127	4035	10,81
Над трудоспособна възраст	3869	3816	3753	3692	3582	3494	3400	12,12

*Източник: Инфостат*

Както се вижда от **таблица 1.3.4**, за изследвания период от 6 години между 2012 и 2018 г. всички показатели на възрастовата структура по отношение на трудовата заетост търпят негативно изменение от 11 – 15 %. Най-чувствително е това намаление по отношение на населението под трудоспособна възраст, докато другите два показателя са по-близки до тенденцията на намаление на населението общо за община Иваново. Вероятното обяснение може да се търси според нас в две направление:

- типичния за цялата страна миграционен процес към страни от Западна Европа и от малките към големите селища, особено към областните центрове;
- застаряването на населението и ниската раждаемост в общината поради малкия относителен дял на младите хора в нея.

Вследствие на миграционните процеси на повече изселени спрямо заселени в общината хора, отрицателния баланс за всяка от годините в периода 2012 – 2018 г. е между 5 и 25 души.

**Населението в трудоспособна възраст** в Община Иваново през 2018 г. възлиза на 4 035 души. По относителен дял от 49,64 % спрямо общото население на общината към 2018 г. то е по-голямо спрямо относителният дял от 49,11 % през 2012 г. За период от 6 години между 2012 и 2018 г., числеността на населението в трудоспособна възраст намалява с 15,40 %, т.е. с около 2,5 % годишно. По този показател Община Иваново изостава силно спрямо Област Русе, въпреки че и на областно равнище се наблюдава тенденция за намаление на населението в трудоспособна възраст.

Според резултатите от анализа може да се оцени също, че на практика е постигната целевата стойност от 50 % на населението в трудоспособна възраст спрямо общия брой до края на програмния период 2014 – 2020 г. Оптимистичното е, че вероятно поради относително подобрите условия на пазара на труда през последните години, **делът на безработните лица** през 2019 г. намалява до 6,7% при целева стойност от 7,0 % за периода до края на изпълнение на актуализирания документ за ОПР 2014 – 2020 г., разработен през 2018 г. През 2020 г. обаче, поради пандемията „Коронавирус“, този показател се влошава до **10,0 – 10,5 %**.

#### • ОБРАЗОВАТЕЛНИ И ЗДРАВНИ УСЛУГИ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО

Качеството на образователните услуги в общината се обуславя до голяма степен от образователната инфраструктура, включително и преподавателите в нея. По данни от

последното преброяване на населението през 2011 г., в общината преобладава населението с по-ниско образование – основно, начално и незавършено начално. Неговият относителен дял е 52,6 % от населението на 7 и повече навършени години. Това води до по-ниска по принцип квалификация на голяма част от работната сила и до проблеми при нейното реализиране на пазара на труда. Все пак, по информация от последните две преброявания на населението има известна тенденция за увеличаване на дела на хората с висше и средно образование.

Намаляващият брой на населението в предучилищна възраст (**Таблица 1.3.4**), който се характеризира с отрицателна динамика от 15,4 % за периода 2012 – 2018 г. води до свиване на контингентите от лица в предучилищна и училищна възраст. Това рефлектира и върху условията за функциониране на мрежата от детски градини и училища в община Иваново.

Параметрите на образователната структура като места за обучение и брой преподаватели в детските градини и училищата на територията на Община Иваново са показани в таблица 1.3.5 и таблица 1.3.6.

**Таблица 1.3.5**

**Изменение на броя места в детските градини на 100 деца от Община Иваново**

	<b>Учебна година</b>					
	<b>2013 / 2014</b>	<b>2014 / 2015</b>	<b>2015 / 2016</b>	<b>2016 / 2017</b>	<b>2017 / 2018</b>	<b>2018 / 2019</b>
<b>Община Иваново</b>	361	135	147	140	131	124
<b>Област Русе</b>	125	109	112	115	108	110

*Източник: Инфостат*

Данните за броя места в детските градини на 100 деца показват, че осигуреността за периода 2014 – 2019 г. е 10 – 15 % по-висока спрямо показателя общо за Област Русе. Логично е обяснението, че при устойчив капацитет на детските заведения в Община Иваново за периода, високата осигуреност се дължи на намалението на броя деца на възраст 5 – 6 години.

**Таблица 1.3.6**

**Изменение на броя учещи, училища и преподаватели в Община Иваново**

	<b>Учебна година</b>					
	<b>2013 / 2014</b>	<b>2014 / 2015</b>	<b>2015 / 2016</b>	<b>2016 / 2017</b>	<b>2017 / 2018</b>	<b>2018 / 2019</b>
<b>Брой ученици I – IV клас</b>	154	139	137	125	115	98
<b>Брой ученици V - VII клас</b>	158	165	165	148	102	90
<b>Брой общеобразователни училища</b>	4	4	4	4	4	4
<b>Брой преподаватели I – IV клас</b>	13	13	12	11	14	13
<b>Брой преподаватели V - VII клас</b>	15	15	15	16	15	15

*Източник: ТСБ – Русе*

Проучването за периода показва, че все по-тревожна е тенденцията за намаляване на броя ученици в основните училища на Община Иваново. За периода 2013/2014 г. - 2018/2019 г. учебни години броят ученици е намалял от 312 (паралелки от I до VIII клас) до 188 ученика (паралелки I VII клас). Броят учители остава стабилен в размер на общо 27 - 28 учители и възпитатели през последните няколко години. Положителен факт е спазването на плановете за ремонт на учебни и детскни заведения в общината. Счита се, че при стабилност на учебните

планове и тенденцията за увеличаване на финансирането за училищата, образоването ще се развива стабилно в периода 2021-2027.

Сериозен проблем на *образователната структура* на населението в Община Иваново е (по принцип) по ниският относителен дял на хората със средно и висше образование спрямо Област Русе и спрямо средното ниво за страната. Този показател е изключително важен за пазара на труда, икономическото развитие и миграцията на трудовата сила извън общината, но на него не може да му се влияе „със задна дата“. Единствената възможност за промяна е да се повишава трудовата квалификация съобразно потребностите на пазара на труда и възможностите за финансиране от ОП „Развитие на човешките ресурси“ и ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ през новия програмен период 2021 – 2027 г.

Нивото на *здравните грижи* за населението остава на сравнително добро ниво, като за последните две – три години са били включени общо 4 - 6 лекари, 4 медицински специалисти по здравни грижи и 5 - 8 зъболекарски практики. В населените места функционират лекарски кабинети, но няма болнични заведения, поради което възрастните хора се придвижват трудно до областния град Русе, за да ползват специализирана медицинска помощ.

**Таблица 1.3.7**

**Численост на медицинския персонал в община Иваново в края на годината**

	Календарна година					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Брой лекари, вкл. в индивидуални и групови практики за първична медицинска помощ	3	3	3	1	6	4
Брой лекари по дентална медицина, вкл. в индивидуални и групови практики за първична дентална помощ	10	3	8	10	5	1
Брой медицински специалисти по здравни грижи	3	4	4	4	4	4

**Източник:** ТСБ - Русе

През новия програмен период 2021 – 2027 г. би могло да се използват възможностите за разкриване на допълнителни лекарски кабинети за първична медицинска или дентална помощ по мярка аналогична на Мярка по 6.4 на ПРСР 2014-2020 г. За целта е необходимо на кандидатите за това да се окаже специализирана консултантска помощ от НССЗ – офис Русе за изготвяне на бизнес проекти, а общинското ръководство да предостави на желаещите подходящи сгради или офиси под наем за оборудване на лекарски или дентални кабинети.

**• УСЛУГИ ПО ЗАЕТОСТТА И СОЦИАЛНОТО ПОДПОМАГАНЕ**

Услугите по заетостта и социалното подпомагане на населението имат за цел да поддържат икономическата характеристика на човешките ресурси – по конкретно относителният дял на икономически активното население, количеството заети / наети лица и особено равнището на безработицата.

**Икономически активно население.** По статистически данни от 2014 г., икономически активното население в Община Иваново възлиза на 2887 души, т.е. относителният му дял спрямо общия брой на населението е 32,69 %. Този показател показва известно намаляване спрямо преброяването от 2011 год., когато относителният дял на активното население е бил около 34 % от населението на общината.

Териториалното разпределение на икономически активното население показва, че е с дял над средният дял за общината са селата Иваново, Пиргово и Щръклево с относителен дял

между 38,5 % и 37,1 % от населението на общината. В по-малките населени места икономически активното население е под 15 – 20 %, като основната причина за това е относително неблагоприятната възрастова структура на населението в тях.<sup>9</sup>

**Заети/наети лица в Община Иваново.** По методология, броят на наетите лица е по-малък от броя на заетите лица, в които, освен наетите, се включват и работодателите и самонаетите лица. В числеността на наетите лица (Таблица 1.3.8.) са включени само тези, работещи на територията на община Иваново.

Съгласно информацията за показателите на нефинансовите предприятия в Община Иваново (Таблица 1.2.1), общият брой заети и наети в сектора селско и горско стопанство е най голям. На второ място са заетите в услугите, а на трето – в индустрислните предприятия. От отраслите в сектор „услуги“, по-висок е броят наети в подсекторите „Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети“ и „Хотелиерство и ресторантърство“, докато броят на наетите в секторите образование, здравеопазване, администрация и управление е по-малък.

**Таблица 1.3.8**

**Численост на наетите лица по трудово и служебно правоотношение и  
относителен дял спрямо населението на община Иваново за периода 2013 – 2018 г.**

	Календарна година					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Наети лица, броя	1 071	1 022	1 034	1 056	1 079	1 046
Население на общината, броя	9 042	8 832	8 756	8 519	8 344	8 132
Относителен дял на наетите лица, %	11,83	11,57	11,80	12,06	12,93	12,86

*Източник: ТСБ – Русе и собствени пресмятания*

В резултат от проучването на числеността на наетите лица и относителния им дял спрямо населението на Община Иваново за периода 2013 – 2018 г. се вижда, че за първите три години от периода се наблюдават сравнително постоянни относителни дялове. След 2015 г. обаче се наблюдава постепенно увеличение до 12,86 % през 2018 г.

Може да се предположи, че това е резултат, както от влиянието на изменението на абсолютния брой наети лица, така и от намалението на населението в общината. Този относителен дял от 11 – 12 % спрямо общия за населението в Община Иваново е сравнително малък, което при равни други условия може да се дължи на малкия брой предприятия с наети лица и преобладаването на собствената заетост.

Сравнението между средната брутна заплата на наетите лица за Област Русе и същата за Община Иваново (Таблица 1.3.9) показва, че за съжаление е налице прогресивно увеличаваща се „ножица“ от 5,6 % за 2013 г. до 10,75 % за 2018 г. Това вероятно се дължи на разликата между капацитета на пазара на заетостта между областно и общинско равнища от една страна и на квалификацията на заетите на регионално и местно равнища.

Вижда се също, че темпът на увеличение на средната брутна месечна заплата на едно лице е по-малък спрямо този за минималната работна заплата в периода 2013 – 2018 г. – Таблица 1.3.9. Съотношението между двата показателя намалява от 1,93 през 2013 г. до 1,65 през 2018 г., т.е. намалението е 16,97 %. Това най-малкото подсказва, че при административно

<sup>9</sup> / Общ устройствен план Иваново – 2016 г.

определяне на минималната работна заплата, трудът на наетите в бизнеса лица изглежда до известна степен обезценен и тази тенденция се задълбочава.

**Таблица 1.3.9**  
**Средна брутна месечна заплата за едно наето лице в Област Русе и Община Иваново и отношение спрямо минималната заплата за периода 2013 – 2018 г.**

	Календарна година					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Средна брутна заплата лв./месец за Област Русе	632,42	669,00	713,58	773,92	853,58	932,08
Средна брутна заплата лв./месец в Община Иваново	598,92	647,03	659,83	700,17	750,58	841,58
Минимална заплата лв./месец за страната	310	340	370	420	460	510
Отношение „брутна / минимална заплата“ за Община Иваново	1,93	1,90	1,78	1,67	1,63	1,65

*Източник: ТСБ – Русе и собствени пресмятания*

**Равнище на безработицата.** Безработните лица, заедно със заетите, са вторият основен елемент на работната сила. По-голямата част от трудоспособното население в община Иваново е заето в селското стопанство. Общо за общината може да изтъкне, че основните фактори, които обуславят търсенето на работна сила на трудовия пазар понастоящем са:

1. Липсата на достатъчно инвестиции и несъответствие между изискванията на пазара на труда и квалификацията на безработните лица, поради което нараства относителният дял на субсидираната заетост.

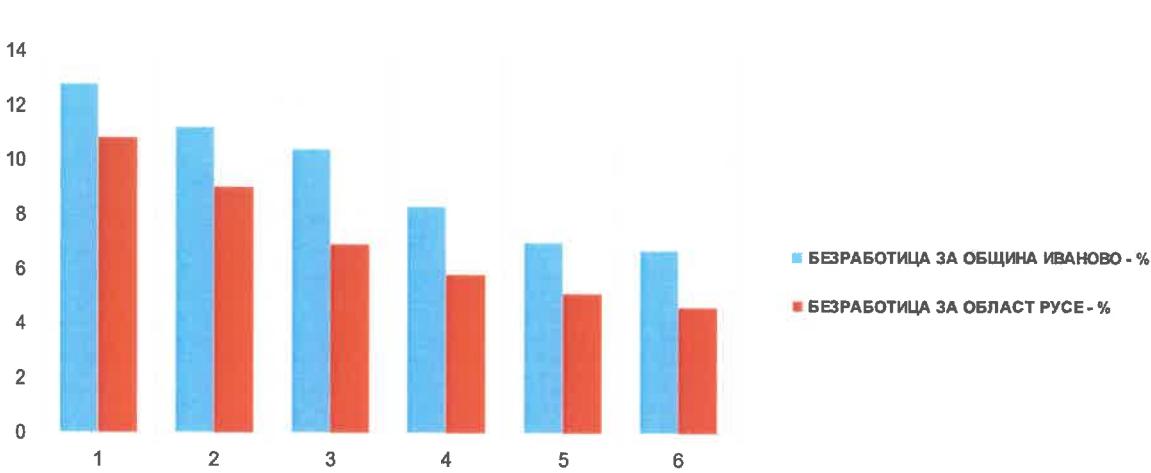
2. Ниското образователно равнище и квалификация на безработните, което е сериозна пречка за тяхната реализация на пазара на труда.

Както се вижда от направеното проучване за нивото на безработица в Община Иваново за периода 2014 – 2019 г. (таблица 1.3.10), този показател следва устойчива тенденция за понижение. Все пак, има разлика между стойностите на безработицата за двата подинтервала на периода, първият от 2014 до 2016 г. (в края на изпълнението на първия програмен период и стартирането на втория), а вторият от 2017 до 2019 г. (същинското изпълнение на програмния период 2014 – 2020 г.), при които се наблюдава относително различна динамика на снижение на коефициента на безработица.

**Таблица 1.3.10**  
**Сравнение между равнището на безработица в Община Иваново и Област Русе за периода 2014 – 2019 г. (в края на годината)**

	КАЛЕНДАРНА ГОДИНА					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Безработица за Община Иваново, %	12,8	11,2	10,4	8,3	7,0	6,7
Безработица за Област Русе, %	10,8	9,0	6,9	5,8	5,1	4,6

- *Източник: Бюро по труда – Русе*



**Фигура 1.3.1.Коефициент на безработица в Община Иваново и Област Русе 2014 – 2019**

Съобразно статистическите данни в Таблица 1.3.10, темпът на намаляване на безработицата за 2014 – 2016 г. е 1,6 % (0,8 % на година), докато за втория подпериод 2017 – 2019 г. е 1,6 % за двете години, като за 2018 – 2019 г. се забелязва „утихване“ на безработицата. Може да се предположи, че намаляването на безработица се дължи както на повишения брой работни места, вследствие увеличеното търсене на стоки и услуги в района на Община Иваново и Област Русе, така и на повишения интерес за работа от работната сила в условията на увеличени възнаграждения в периода след 2016 г.

Въпреки установения устойчив процес на намаляване на безработицата в Община Иваново с около 26,7 % за периода от 5 год., равнището на безработица остава по-високо спрямо средното за Област Русе. Благодарение на по-високата заетост на населението в областния град, средно за Област Русе този коефициент към края на 2018 г. възлиза на 67,2 %, което влияе и за постигането на по-ниски равнища на безработицата в областта.

Сравнението между структурата на безработните за 2014 и 2019 г. показва, че през последната година намалява относителният дял на регистрираните на възраст до 29 година от 8,1 % на 4,1 % (т.е. двойно) и на тези с регистрация повече от една година от 67,2 % на 20,1 %, т.е. над три пъти намаление.

**Таблица 1.3.11**

**Относителен дял на определени групи безработни през 2014, 2019 и 2020 г.**

	Календарна година	
	2014 г.	2019 г.
Коефициент на безработица за лица на възраст до 29 г., %	8,1	4,1
Коефициент на безработица за лица с регистрация повече от една година, %	67,2	20,1

*Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Русе*

Важно за планирането на мерки за повишаване на заетостта е също динамиката на изменение на структурата на регистрираните безработни в общината. Така, относителният дял на безработните на възраст до 29 г. през 2014 г. е 8,7 %, а на тези с регистрация повече от една година е 67,19 %. Това показва, че благодарение на известно подобряване на условията за

заетост на работната сила в края на изследвания период има и подобряване на структурата на регистрираните безработни на територията на Община Иваново.

Специфичен проблем в Община Иваново за облекчаването на включването на трудоспособните младежи в трудова заетост е кариерната ориентация и консултиране. В повечето случаи младите хора нямат практически и трудов опит по придобитата специалност след завършване на своето образование и трудно се включват на пазара на труда. Не е наложена все още практиката на работодателите да инвестират в обучение и квалификация на младите работници и служители. Недостатъчните професионални умения и практики в реална среда и невъзможността за професионален избор от най – ранна възраст принуждават част от завършилите училище да започнат “първата възможна работа”, най – често в сферата на услугите, търговията и обслужването, без собствени изисквания към условията на труд.

За противодействие на младежката безработица общинската администрация е осигурила през 2017 г. работни места на младежи до 29 г. възраст по следните проекти и програми: по Национална програма „Старт на кариерата“ – 1 лице за срок от 9 месеца; по Проект „Комплексен подход за осигуряване на услуги за независим живот в Община Иваново“, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014- 2020 г.; по Национална програма „Заетост и обучение на хора с трайни увреждания“ – един безработен като домашен помощник и едно лице като „деловодител“; по проект „Обучение и заетост на младите хора“, финансиран от ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. - 7 лица на длъжност „работник озеленяване“ и др. Освен по програми, през 2017 г. в Община Иваново и кметствата са назначени 7 лица до 29 г., млади хора, завършващи висше образование, пет ученици - отпаднали от училище и други. (РусеИнфо от 15.01.2018 г.)

За съжаление, след срива на пазара на труда поради пандемията от „Коронавирус“, през 2020 г., нивото на безработица в Община Иваново нараства до 10,9 % (м. април) – 10,6 (м. май) и 9,5 % (м. юни), като е възможно да поддържа стойност до 11 % до края на 2020 г. Регистрираните в Общината безработни лица за месеците „април – юни 2020“ година са средно 300 души, от които средно 5,7 % са безработните на възраст до 29 г., а продължително безработните над 1 г. са 17,1 %. Следователно, особено внимание е необходимо да се обърне на създаването на заетост за младите хора по националните и общинската програма за заетост.

- **СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ, КУЛТУРА И СПОРТ<sup>10</sup>**

#### Социална дейност

Социалната дейност в Община Иваново се осъществява от Дирекция „Социално подпомагане“ в гр. Две могили, която обслужва и Община Иваново. По отношение на заетостта и безработицата, общината се обслужва от Дирекция „Бюро по труда“ – Русе.

Част от социалните услуги са ангажимент на общината, а друга – на държавата, която ги делегира на съответните доставчици.

Социални услуги – *общинска дейност* са: домашен социален патронаж (ДСП); клубове на пенсионера. ДСП е социална услуга, насочена към определени целеви групи от населението, които отговарят на съответните критерии. Тя се осъществява в съответствие с

<sup>10</sup> / Общ устройствен план 2016 г. и Отчети на „Социално подпомагане“- Две Могили, офис Иваново за 2017, 2018 и 2019 г.

приета от Общинския съвет наричана. Потребители на услугата са 355 лица от населените места в общината, които се обслужват от филиали, разположени в селата Щръклево, Пиргово и Тръстеник.

*В Община Иваново има общо 14 клуба на пенсионера - в с. Щръклево има 2 клуба, а в останалите села на общината по един клуб на пенсионера.*

Инфраструктурата за социални услуги в Община Иваново, които са *държавна делегирана дейност* се състои от следните елементи:

- „Център за социална рехабилитация и интеграция“ в Щръклево с капацитет 30 места;
- Услуга „Личен асистент“ – разкрито по механизъм „Лична помощ“ от Агенция „Социално подпомагане“.

### **Културни дейности и инфраструктура на културата**

Инфраструктурата на културата в общината е представена от 13 читалища в населените места в общината. В повечето от тях се развиват по две дейности – както библиотечна, която е основна, така и художествена самодейност и творчество.

Читалищата са основните участници в реализацията на годишните **Общински културни календари**. Във всички читалища има читалищни библиотеки, снабдени напоследък с Интернет. Общият библиотечен фонд в 13-те читалища в общината възлиза на около 133 хиляди единици – книги, списания, албуми и др. В читалищата в по-малките села в общината библиотечната дейност е единствено представена.

**Художествената самодейност** е втората добре представена читалищна дейност. Общият брой на всички състави и школи, организирани в читалищата в общината, е 64. Любителското творчество е най-добре представено в читалищата в по-големите селища.

**Музейната дейност** е представена с няколко музейни сбирки към действащите читалища. Най-голяма е музейната сбирка „Светлоструй“ в с. Щръклево. В с. Тръстеник има постоянна музейна експозиция „Тръстенишки бунт 1900“, която се помещава в сграда – паметник на културата от местно значение. Музейни сбирки с етнографски характер има в читалищните сгради в Иваново, Сваленик и Нисово.

Читалищните сгради са в относително добро състояние. Читалището в с. Иваново се намира в Културния център, в който освен читалищната библиотека, има още Обучителен, Посетителски и Туристически информационен център. В същата сграда има и конферентна зала с капацитет 200 места.

### **Спорт и спортна инфраструктура**

Спортът и физическото възпитание в общината се реализират с провеждане на инцидентни спортни мероприятия. В Регистъра на спортните клубове, поддържан от Министерство на младежта спорта са вписани три спортни клуба – два в общинския център – с. Иваново за тенис на маса и футбол, а третият в с. Щръклево за волейбол.

Спортната база в общината включва спортна зала и няколко игрища/стадиони в отделни села на общината. В Щръклево е изградена спортна база с терен от 26 дка. Тя включва футболно игрище, лекоатлетическа писта, волейболно игрище, сектори за дълъг скок, мятане на гюлле и диск, както и малка спортна зала. Спортна зала е изградена в Пиргово. В Иваново спортното игрище е с терен от 30 дка, в Пиргово – 19 дка, в Мечка – 16 дка. Игрищата и стадионите в селата са само затревени терени. В Сваленик и Церовец предвидените в плановете спортни обекти не са изградени. За спортни цели се използва и ученическата

спортина база, която също не е в добро състояние. С такава разполагат училищата в селата Щръклево, Иваново и Сваленик.

**Резултатите от анализа** по отделните характеристики на социалния капитал в частност на човешките ресурси в Община Иваново показват, че те не се различават спрямо картината в останалите малки общини на Област Русе. Основното характерно обстоятелство за региона е, че големият относителен дял на населението на възраст на 70 и повече години обуславя намаляването на икономически активното население. Общо взето, промените в раждаемостта и смъртността от една страна и продължителността на живота и жизненият стандарт на населението от друга се балансират до известна степен една спрямо друга.

### 1.3.2. ИЗВОДИ ЗА СЪСТОЯНИЕТО И ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИЯ КАПИТАЛ В ОБЩИНА ИВАНОВО

1. Може да се обобщи, че човешкият капитал в общината забавя своето развитие, причина за което е ограниченното финансиране и характеристиките на населението, което по принцип има сравнително ограничени образователни възможности. Продължава да е валидна неблагоприятната демографска картина за Община Иваново. Намалението на населението от една страна се дължи на трудовата миграция към страни от ЕС и/или областния град, а от друга е пряко следствие на възрастовата структура на населението и социално-икономическите условия в общината.

2. Налице е тенденция за намаляване на учениците, което води до задълбочаващ се недостиг на кадри за производството и сектора на услугите и до бъдещи затруднения по организацията на учебния процес и заетостта на учителите в общината. С оглед на поетапното преодоляване на тези негативи е необходимо да бъдат предприети мерки за професионално ориентиране на учениците, съобразено с тенденциите за развитие на бизнеса, със спецификата на района и възможностите за предприемачество.

3. Продължава да е валидна констатацията за недостатъчно образователни и квалификационни мерки за осигуряване на заетост на безработните. Висок е дялът на безработните без необходимата квалификация. Води се активна общинска политика преди всичко за осигуряване на субсидирана заетост, докато диалогът с работодатели от местната индустрия е сравнително ограничен. Въпреки предприетите мерки, има резерви за повишаване на образователно-квалификационната подготовка на заетите в общинската икономика.

Необходимо е да се повиши ефективността на диалога с Дирекция „Бюро по труда“ – Русе за осведомяване на безработните за целевите програми за създаване на работни места. Към края на периода 2014 – 2-18 г. такива програми са:

- „Старт на кариерата“ – Компонент 1 за младежи до 29 г., без трудов стаж по специалността, които са завършили висше образование и са регистрирани в дирекция „Бюро по труда“. Periodът на субсидиране е до 12 месеца годишно.
- „Асистенти на хора с увреждания“ – за три основни дейности по програмата, „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Помощник възпитател“. Periodът на субсидиране е до 12 месеца на пълно или непълно работно време. Право на участие имат работодатели от общините в страната след писмена заявка.
- „Нова възможност за заетост“ – за лица освободени от предприятия в резултат от икономическата криза и преструктурiranе на производството.
- „Заетост и обучение на хора с трайни увреждания“ – във всички общини;

- „От социални помощи към осигуряване на заетост“ – за безработни лица, обект на месечно социално подпомагане. Право на участие имат кандидат-работодатели от всички общини в страната.
- „Активиране на неактивни лица“ – за неактивни лица, включително обезкуражени лица и младежи до 29 г., които не работят, не учат и не са регистрирани в дирекция „Бюро по труда“.

**4.** Все още е слаба активността на НПО и бизнеса като основни фактори за местното развитие и за усвояване на средствата от европейските фондове. Необходимо е детайлно проучване и оценка на възможните източници на сравнителни предимства на общината, оценка на очакванията и потребностите на местната общност, което ще улесни подготовкa на бъдещо предложение за разработване на Стратегия за водено от местните общности развитие (СВОМР) съвместно с Община Две Могили.

**5.** Необходимо е да продължи работата за повишаване на капацитета на административния персонал за подготовка на проекти за развитие, на маркетингови инструменти като инвестиционен (бизнес) профил на територията, проекти за валоризация на природните и исторически забележителности и др. Като допълнителна възможност за финансиране на този процес са подходящи ПРСР, ОП „Добро управление“ и програмата за транснационално сътрудничество Interreg Danube.

#### **1.4 . СЪСТОЯНИЕ, ПОТРЕБНОСТИ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА В ОБЩИНА ИВАНОВО**

##### **1.4.1. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ИНФРАСТРУКТУРАТА И ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА**

###### **• ПЪТНА МРЕЖА, АВТОБУСЕН И ЖЕЛЕЗОПЪТЕН ТРАНСПОРТ**

Пътната мрежа на Община Иваново е формирана от пътища от републиканската пътна мрежа и от общински пътища. Общата ѝ дължина на територията на общината възлиза на около 190 км, от които 86 км републикански пътища и 104 км общински. Гъстотата ѝ е същата като на Област Русе и малко над средната за страната.

Мрежата от общински пътища осигурява връзките на селата с общинския център и между тях. Добри са връзките с Иваново на селата Пиргово, Мечка, Тръстеник, Красен, Табачка и Червен. Конфигурацията на мрежата не осигурява прям достъп на селищата от югоизточната и източната част на територията до общинския център. Практически е невъзможно да се осъществи „затворен“ общински туристически маршрут. По-голямата част от общинските пътища са в добро състояние, благодарение на реализирани проекти по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ и ПРСР. „Радиалната“ част от общинските пътища (Церовец–Сваленик–Червен) се нуждае от ремонт, а някои и от реконструкция.

Обслужването на общината с обществен транспорт се осъществява от система от междуградски превози по областната транспортна схема. Има необходимост от подобряване на транспорта от селищата към общинския център и към населени места в съседни общини.

Железопътният транспорт се осъществява чрез две гари (Иваново и Табачка) на ж.п. линия № 4 Русе – Горна Оряховица – Подкова. Гара Иваново е междинна пътническа и товарна гара. Поради малките потоци от пътници този транспорт е с ограничена важност за населението на общината.

Развитието на транспортната система на общината изисква подобряване на директните връзки между някои селища като: Щръклево – Иваново; Кошов – Нисово и др. Новите трасета ще преминават предимно по съществуващи полски и горски пътища със сравнително малка дължина. За по-пълно оползотворяване на туристическия ресурс се предвижда реконструкция на пътя от с.о. „Стълпище“ на запад към Батин до границите на общината. За подобряване състоянието на въздуха и намаляване на шума, както и на безопасността на движението, се предвижда изграждането на обходни трасета за селата Пиргово, Мечка и Щръклево.

Предвиденото в ОУП-2016 разширение на мрежата от пешеходни и екопътеки се обуславя от насоките за валоризация на туристическите забележителности на територията. Пътеките създават условия за реализиране на пешеходни маршрути между селата на териториите на природния парк, с ПЗ „Орлова чука“, с двата археологически резервата и други археологически обекти в района на Поломието, с места за отдих.

### Водоснабдяване

Община Иваново, е съсобственик и се снабдява с вода от областното дружество “Водоснабдяване и канализация” ООД. Вътрешните водопроводни мрежи в селата са изградени от азбесто-циментови тръби с ниска трайност, поради което в последните години се подменят малки участъци от тях. Друга възможност е да се осъществи „зониране“ и намаляване на налягането в определени части от селата.

### Приложение на възстановяеми енергийни източници

Поради ограничението да се финансираат само инсталации за собствено използване, перспективни за Община Иваново са малки инсталации за слънчева енергия и за органични отпадъци. В ОУП – 2016 г. са залегнали проекти за:

- изграждане на отопителна централа в с. Иваново за сградата на общинска администрация с центъра за екология, култура и туризъм, училището, детската градина и здравната служба, чрез пелети, собствено производство;
- замяна на отопителните котли на нафта в училището в с. Щръклево с такива, които използват дървесни пелети;
- изграждане на малки фотоволтаични покривни централи на обществените сгради – кметства, читалища, училища, детски градини за намаляване на разходите за електрическа енергия;
- изграждане на инсталации за подгряване на вода за битови нужди.

### Улично осветление

Системата за улично осветление на територията на Община Иваново представлява съвкупност от захранващи източници, разпределителна електрическа мрежа, стълбови линии, арматура и различни осветителни тела. От страна на общината, през последните години, по системата за улично осветление са извършвани основно възстановителни дейности и подмяна на осветителни тела, на дефектирали лампи и прекъснати проводници.

Съществуват участъци, в които уличното осветление е монтирано така, че съществуващата мрежа на електроразпределителното дружество и мрежите на телекомуникационните компании и на местните Интернет-доставчици, затруднява нормалното обслужване и създава необходимост от допълнителни разходи за поддръжката в добро състояние.

Затова е необходимо изграждане на нова осветителна мрежа във всички населени места. За намаляване на разходите на електроенергия е целесъобразно осветителните уредби да се изградят с LED осветители с опция за захранване с PV модули, както и на система за управление и контрол на осветителната уредба.

## **ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ПРЕДПАЗВАНЕ ОТ ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ**

### **Предпазване от наводнения**

Сериозни последствия от изменението на климата в глобален аспект са зачестяващите екстремни метеорологични и климатични явления като наводнения, суши и урагани. Основната опасност за Община Иваново са наводненията на селата в поречието на Ломовете - р. Бели Лом при с. Нисово; р. Черни Лом при селата Табачка, Червен и Кошов и р. Русенски Лом при Иваново, Божичен и Красен.

Частични корекции на речните корита са изпълнени в селата Сваленик, Червен и Красен. По водните течения с потенциален разлив извън урбанизираните територии е необходимо поддържането на защитните съоръжения - стени, диги и др. Особено важно е да се поддържа редовно проводимостта на речните легла на Ломовете в общината.

### **Свлачища и ерозия**

На територията на Община Иваново се наблюдават **свлачищата в землището на:** с. Тръстеник с площ 6,0 дка; при влизане в с. Червен на свлачище с площ 0,8 дка; в централната част и на други места в с. Пиргово - с обща площ от около 20 дка;

### **Опазване на околната среда**

**Опазването качеството на атмосферния въздух изиска:** изграждане на трайни настилки на уличната мрежа във всички населени места от общината; рехабилитация и реконструкция на трасета от общинската пътна мрежа; предлага изграждане на обходни пътни трасета за селата Пиргово, Мечка и Щръклево; развитие на всички елементи на зелената система, допринасящи за опазване качеството на атмосферния въздух.

**Опазването на водите и водните обекти** изиска реконструкция и обновяване на съществуващата водопреносна мрежа, с цел оптимално ползване на водните ресурси и намаляване до минимум на загубата им. По отношение отпадъчните води е необходимо те да се заузват в индивидуални съоръжения за отвеждане и пречистване на водите (изгребни ями), отговарящи на техническите и санитарно-хигиенните изисквания.

По отношение опазване на земите и почвите е необходимо запазване, възстановяване и изграждане на пояси и площи с едроразмерна растителност с цел овладяване на ерозионните процеси в общинската територия, както и рекултивация на нарушен земи и възстановяването им като земеделски територии. Понастоящем, според ОУП на община Иваново от 2016 г. са предвидени следните мерки за трайно използване на обекти за рекултивация, както следва:

- сметища в землищата на селата с обща площ 97 дка – като бъдеща земеделска територия или за озеленяване, спорт и развлечения (сметище с. Щръклево);
- кариера в землището на с. Тръстеник с площ 48 дка – като земеделска територия.

**По отношение управлението на отпадъците** на територията на Община Иваново като устройствена мярка за управление на отпадъците се предвижда изграждането по ОП „Околна среда“ на анаеробна инсталация за разделно събрани биоразградими отпадъци с местонахождение в гр. Русе, която да обслужва общините-членове на Регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО), както следва – Русе, Иваново, Ветово, Сливо поле и Тутракан. Необходимо е изграждането на площадки за временно съхранение на строителни отпадъци и на „зелени отпадъци“ от паркове и градини. Отпада необходимостта от устройствени мерки за управление на отпадъците. По отношение биоразнообразието е необходимо да се установи превантивна защита на земеделските територии, за защитните и специалните горски територии, като се запазва ползването, но без да се влошават качествата им.

## ГЪСТОТА НА НАСЕЛЕНИЕТО И ЖИЛИЩЕН ФОНД

По норматив, жилищната територия на населението в кв.м./жител (бруто) варира от 220 – 300 (за най-голямото село Щръклево) до над 350 – 370 (за останалите, включително и най-малките села). В същото време, най-гъсто заселеното с. Иваново осигурява жилищна територия от 867,8 кв.м./жител, т.е. над 2,5 пъти по-голяма спрямо най-голямата изисквана нормативна площ, а най-слабо заселеното – Табачка осигурява 18 пъти норматива. Брутната гъстота на обитаване за общината е ниска: средно 0,584 человека / дка селищна територия. Тези данни показват, че в границите на населените места има значителен свободен териториален капацитет. Урегулираните имоти са застроени с ниска плътност. Поради намаляване на населението няма нужда от разширяване на жилищните територии.

Общественият сграден фонд за общинската администрация, училищата и медицинските заведения е достатъчен. Читалищата в населените места разполагат със сгради, които се използват по предназначение. Православни църкви има във всички села, а джамии – в селата Тръстеник, Сваленик и Щръклево. Голяма част от този фонд обаче се нуждае от мерки за енергийна ефективност, включително от саниране на сградите.

Налице е значителен фонд обществени сгради с отпаднало първоначално предназначение – закрити училища, неизползвани здравни служби и части от предприятия и ТКЗС. Налице са потенциални възможности за реконструкция и адаптиране на неизползваните сгради за нови функции – за социални грижи, туризъм и др.

Стандартът на обитаване в населените места е висок в сравнение с приетата за ЕС средна норма от 20 кв.м./обитател. Много висок е стандартът в Красен, Табачка, Нисово, Божичен, Червен, разположени в атрактивна природна среда.

Може да се заключи, че по отношение потребностите на сегашното постоянно население не се налага допълнително жилищно строителство. Основният дял от инвестиции от страна на населението през следващите години ще бъдат насочени към саниране и реновиране на личните жилища в общината, без ново строителство. Може да се очаква, че търсенето на „второ жилище“ ще продължи, но едва ли ще придобие мащаби, предизвикващи драстично интензифициране на инвестиционно-строителната активност.

#### **1.4.2. ИЗВОДИ ЗА СЪСТОЯНИЕТО И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА И ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА**

1. Съществен проблем е липсата на инвестиционен интерес за подобряване на транспортната свързаност и друга довеждаща инфраструктура в общината. Поради това е необходимо общината да се ориентира към мерки за развитие на инвестиционния потенциал чрез инструменти за финансов инженеринг и ПЧП.

2. Не се използва възможността за развитие на механизми за добро управление на собствеността и привличането на инвестиции за местна „социална“ инфраструктура, чрез маркетиране на неизползвани терени. Стратегията за управление на общинската собственост изисква тя да се координира по-пълно със стратегията за туризма, което да позволи достъпност и актуализация на информацията, мониторинг и управление на собствеността и да се генерира инвестиционен интерес и повече приходи в общината.

3. Местоположението на общината оформя и едно важно предимство – много добро състояние на околната среда и липса на потенциални екологични замърсители. Има необходимост от постоянни и дългосрочни мерки за опазване на защитените територии. Предвид специфичните консервационни мерки на защитените видове и обитания, е необходимо да се развият и осигурят финансово възможностите за развитие на екосистемни услуги като част от комплексен туристически продукт, като комбинация от еко, селски и етнографски туризъм за задоволяване на регионални потребности.

4. Територията на общината се характеризира с добре изградена и правилно експлоатирана енергийна инфраструктура, с акцент върху необходимостта от приложение на енергия ВЕИ. За съжаление, налице е тенденция за физическо и морално износване на водопреносната мрежа, съпроводено с големи загуби на питейна вода.

5. Поради ниската гъстота на населението в общината, ще се увеличава рисъкът от липса на достатъчно инвестиции в инфраструктура. Характерен пример е липсата на финансиране за канализация и пречиствателна техника в ПРСР 2014 – 2020 г. за малките населени места, какъвто е случаят и за Община Иваново.

6. Тези неблагоприятни тенденции и рискове налагат да се разработи пакет от мерки за комплексно въздействие с цел както развитие на гъвкава инвестиционна политика и създаване на условия за развитие на човешкия капитал, така и за повишаване на атрактивността на селищата, които имат потенциал за развитие.

## ЧАСТ II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2027 Г.

### 2.1. SWOT - АНАЛИЗ НА ФУНКЦИОНАЛНИТЕ СИСТЕМИ И СЕКТОРИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО

Съгласно методическите указания на МРРБ от март 2020 г., като база за разработване на SWOT - анализа се използват както изводите от оценката за състоянието на територията в Част I на разработката, така и формулираните препоръки при обсъждането със целевите групи в община за допълване на тази информация. Актуализираният SWOT - анализ трябва да отчита не само промените за периода 2014 – 2020 г. на вътрешните фактори за развитие на общината и на външната социално-икономическа среда, но също така стремежа да се приложат адекватно препоръките от заинтересованите страни. Целта е при разработването на SWOT анализа да се отчетат реалистично ресурсите (съществуващия потенциал) на общината по отношение на всяка зона от територията, социално-икономически сектор, изводите, тенденциите и проблемите за сектора.

При разработването на SWOT анализа се спазва в пълна степен принципа за интегриран подход, като **елементите на анализа за функционалните системи и секторите следва да бъдат разгледани в тяхната цялост и взаимодействие**. Така, структурираният и реалистичен като формулировки SWOT–анализ е предпоставка за прецизно формулиране на целите, приоритетите и мерките в стратегическата част на ПИРО.<sup>3</sup>

В SWOT – анализа се представят силните и слабите страни, възможностите и заплахите на природния капитал, материалния капитал в трите сфери (земеделие, индустрия и туризъм), на социалния капитал и на инфраструктурата, поддържаща качеството на живот на населението в община.

В таблица 2.1 е показан SWOT - анализа. Елементите на групите (1) Силни страни; (2) Слаби страни; (3) Възможности (шансове) и (4) Заплахи за отделните функционални системи и социално-икономическите сектори за развитието са номерирани, така че да се реферират лесно при формулиране на необходимото интегриране между отделите сектори.

В текстовете по елементи на SWOT–анализа в табл. 2.1 са показани оценките за актуалните към 2019 г. **силни и слаби вътрешни страни**, както и за **шансовете и заплахите** от външната социално-икономическа среда. На тази основа е направена оценка на SWOT - анализа и коментари за възможно изменение под влиянието на кризата „коронавирус“.

В периода на изпълнение на ОПР за първия програмен период 2007 - 2013 г. и до 2019 г. за сегашния период 2014 – 2020 год., външната за територията на Община Иваново социално-икономическа среда в Регион Русе и България като цяло има устойчиво развитие и стабилност. От м. март 2020 г. обаче, страната е подложена на въздействието на кризата от пандемията „коронавирус“. Затова, след като изложим формализираната картина на самия SWOT анализ, ще приведем и доводи за обосноваване на изводите от анализа.

<sup>3</sup>/ Методически указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021 – 2027 г.

Таблица 2.1

**S W O T анализ на територията и секторите на развитие на Община Иваново  
(съгласно формулираните в ОУП – 2016 г. функционални системи на територията)**

<b>1. ФУНКЦИОНАЛНА СИСТЕМА „ТРУД И БИЗНЕС“ – териториите на Иваново, Пиргово, Щръклево, Тръстеник, Мечка, Красен, Божичен</b>	
<b>СИЛНИ СТРАНИ (Strengths)</b>	<b>СЛАБИ СТРАНИ (Weaknesses)</b>
<b>1.1. Комплексно развитие на системата</b>	
S_1.1.1. Добро разположение спрямо областния център, излаз на р. Дунав, развита транспортна и пазарна мрежа и логистика, чиста околнна среда, въздух и земя за развитие на земеделие, добри жилища и качество на живот в района.	W_1.1.1. Влошена демографска ситуация поради намаляване на населението, изтичане на работната сила към гр. Русе поради недостатъчна заетост в местния бизнес, неподходящи транспортни връзки със селата Нисово, Сваленик и Церовец
<b>1.2. Земеделие и горско стопанство</b>	
S_1.2.1. Развито, едромащабно и рентабилно механизирано зърнопроизводство в района	W_1.2.1. Ниска принадена стойност на бизнеса, липса на заетост в преработвателни предприятия
S_1.2.2. Ускорено развитие на трайни насаждения за плодове чрез проекти на млади фермери	W_1.2.2. Недостатъчно предприятия за преработка на плодове, за принадена стойност и заетост
S_1.2.3. Трайни тенденции към обединяване на групи производители от отделните браншове за постигане на общи цели.	W_1.2.3. Липса на мотивация и опит за създаване на сдружения за коопериране в трайните насаждения
<b>1.3. Преработваща индустрия</b>	
S_1.3.1. Изградени нови предприятия и добър опит за производство на бутикови вина	W_1.3.2. Недостатъчна диверсификация на бизнеса, ниска инновационна и инвестиционна активност
	W_1.3.2. Неподходящи условия на труд за работниците в МСП от индустрията в района
<b>1.4. Социален капитал и пазар на труда</b>	
S_1.4.1. Квалифицирана общинска администрация, по разработване на общински планове, вкл. и сътрудничество по Interreg БГ – РУ.	W_1.4.1. Недостатъчна квалификация на човешките ресурси за бизнеса, ограничени възможности за заетост, увеличена безработица след пандемията
S_1.4.2. Интерес към развитието на проекти на млади фермери на терени в общината	W_1.4.2. Недостатъчна подкрепа за разширяване на дейността, липса на обучителни програми
	W_1.4.3. Липса на капацитет за развитие и социални иновации за хора в неравностойно положение
S_1.4.3. Стабилна система за социална помощ на населението с форми на общинско равнище	W_1.4.4. Липса на достатъчен брой изявени НПО за успешно участие на Община Иваново в съвместната стратегия на Сдружение „МИГ Лидер“ между Община Две могили и Иваново
S_1.4.4. Развита мрежа от читалища и добри резултати на художествената самодейност	W_1.4.5. Недостатъчна активност на читалищата като НПО за местни стратегии за развитие
	W_1.4.6. Недостатъчен капацитет на общинските кадри за екологични инициативи и проекти
<b>1.5. Инфраструктура и качество на живот</b>	

S_1.5.1. Изградена транспортна инфраструктура „Север – Юг“, достатъчно жилищно осигуряване в зоната и останалите села в общината	W_1.5.1. Морално и физически амортизирана ВиК, вътрешноселищна и зелена инфраструктура в селищата на района
	W_1.5.2. Неподходяща пътна инфраструктура и транспорт към периферните селища на Юго-Изток
	W_1.5.3. Замърсяване на въздуха с твърди частици в поради неподходящата топлинна инфраструктура
	W_1.5.4. Липса на действащи планове и финансиране за рекултивация на свлачищата и сметищата
ВЪЗМОЖНОСТИ (Opportunities)	ЗАПЛАХИ (Threats)
<b>1.1. Комплексно развитие на системата</b>	
O_1.1. Наличие на актуален Общ устройствен план (ОУП)- 2016 и ПИРО на община Иваново	T_1.1. Неизползване на потенциалното финансиране поради непознаване на ОУП – 2016 и ниска концентрация на въздействието към приоритетни зони на функционалната система
<b>1.2. Земеделие и горско стопанство</b>	
O_1.2.1. Увеличено финансиране от ПРСР за трайни насаждения върху собствена и наета земя	T_1.2.1. Липса на инициативи и мотивация сред местните общности за подкрепа на млади фермери
<b>1.3. Преработваща индустрия</b>	
O_1.3.1. Предпоставки за развитие на хранителната индустрия чрез мерките на ЕСИФ	T_1.3.1. Влошаване на пазара на индустриални стоки и услуги поради пандемията „коронавирус“
O_1.3.2. Увеличаване приложението на ВЕИ и енергийна ефективност в МСП от индустрията	
<b>1.4. Социален капитал и пазар на труда</b>	
O_1.4.1. Запазване стабилността на образованието и увеличаване финансирането от бюджета	T_1.4.1. Незаинтересованост на работодателите за ранно професионално ориентиране на учениците
O_1.4.2. Увеличено финансиране от ЕСИФ за стратегии за местно развитие по МИГ - Лидер	
O_1.4.3. Увеличено социално финансиране от ЕСИФ за хората в неравностойно положение	
<b>1.5. Инфраструктура и качество на живот</b>	
O_1.5.1. Ускорено навлизане на инновации за приложение на ВЕИ и цифровизация, както и потенциално финансиране за това от ЕСИФ	T_1.5.1. Недостатъчно финансиране от ЕСИФ за поддръжане на селищната инфраструктура
<b>2. ФУНКЦИОНАЛНА СИСТЕМА „ОТДИХ И ТУРИЗЪМ“ – Зона „Ломовете“ и териториите на селата Красен, Божичен, Иваново, Кошов, Червен, Табачка, Нисово и Сваленик</b>	
СИЛНИ СТРАНИ (Strengths)	СЛАБИ СТРАНИ (Weaknesses)
<b>2.1. Комплексно развитие на системата</b>	
S_2.1.1. Добро транспортно-географско положение спрямо областния град, чиста природа, защитени зони и обекти, културно-историческо наследство от световно и местно значение	W_2.1.1. Недостатъчна и амортизирана инфраструктура в зоната и в населените места, липса на „Мастер“ план за синергия между паметниците от световно значение и местния туризъм в общината

<b>2.2. Туристически бизнес и услуги</b>	
S_2.2.1. Добре развита местна малко-мащабна база за еко туризъм и отдих за гости от региона	W_2.2.1. Недостатъчна маркетингова инфраструктура на туризма – реклами, информация, хранене
	W_2.2.2. Липса на диверсификация чрез развитие на допълващи услуги – хранене, турове в района
S_2.2.2. Квалифициран персонал в семейните хотели над 10 места с капацитет за услуги	W_2.2.3. Липса на капацитет и подходящи решения за валоризация на природното и културно-историческото наследство като ресурс на местния туризъм
	W_2.2.4. Недостатъчна и силно амортизирана теренна инфраструктура – паркинги, екопътеки
	W_2.2.5. Липса на адекватни инициативи за публично-частно партньорство в туризма и услугите
<b>2.3. Социален капитал и пазар на труда</b>	
S_2.3.1. Развита мрежа от читалища и добри резултати на художествената самодейност	W_2.3.1. Недостатъчна активност на читалищата за сътрудничество в туристическите празници
	W_2.3.2. Липса на изявени НПО – гаранти за развитието на подхода МИГ-Лидер в зоната
<b>2.4. Инфраструктура и качество на живот</b>	
	W_2.4.1. Морално и физически амортизирана ВиК, вътрешноселищна и зелена инфраструктура
	W_2.4.2. Недостатъчна пътна инфраструктура и транспорт към периферните селища на Юго-Изток
	W_2.4.3. Липса на инициативи за ПЧП за развитие на демонстрационна инфраструктура в туризма
<b>ВЪЗМОЖНОСТИ (Opportunities)</b>	<b>ЗАПЛАХИ (Threats)</b>
<b>2.1. Комплексно развитие на системата</b>	
O_2.1.1. Импулс за устойчиво развитие на зона „Поломие“ при финансиране на стратегия за ВОМР на МИГ „Две Могили – Иваново“	T_2.1.1. Неблагоприятна „зелена“ политика при удължаване на кризата „коронавирус“ след 2021 г.
<b>2.2. Туристически бизнес и услуги</b>	
O_2.2.1. Реални очаквания за финансиране на мерки за развитие на околната среда и туризма при бързо решаване на кризата „коронавирус“	T_2.2.1. Отлив и загуба на квалифициран персонал, влошаване на икономическото състояние и фалити от кризата „коронавирус“
<b>2.3. Социален капитал и пазар на труда</b>	
O_2.3.1. Импулс за социални инициативи при финансиране на стратегия за ВОМР на МИГ „Две Могили – Иваново“	T_2.3.1. Опасност от пропускане на шанса за ускорено развитие на МИГ „Две Могили – Иваново“ поради слаба страна W_2.3.2
<b>2.4. Инфраструктура и качество на живот</b>	
O_2.4.1. Съществуване на реални възможности за кандидатстване с проекти за развитие на инфраструктурата по Европейските програми	T_2.4.1. Рискове от наводнения и свлачища в зоната поради изменения в климата и липса на превенция

Т\_2.4.2. Недостатъчно възможности за поддържане на вътрешно-селищната инфраструктура поради намалено финансиране ЕСИФ и бюджета

За да се отчетат очакваните негативни последици от пандемията „коронавирус“ върху харктера и степента на пораженията върху населението и социално-икономическите показатели на развитието за първия регламентиран период на ПИРО 2021- 2024 г., е разработен и обоснован т. нар. STEPLE – анализ за тенденциите за **изменение на социалните, технологически, икономически, политически, правни и екологически фактори**.

- **(S) Социални фактори** – тенденция за увеличаване на безработицата в общината вследствие на пандемията „коронавирус“ до (примерно) 8 – 9 % през 2020 – 2021 г., при безработица в края на 2019 г. в размер на 6,7 %. В Община Иваново вероятно ще бъдат засегнати предприятията в услугите и индустрията. Ако страната влезе в „дефляция“ този срив за 2020 – 2021 г. няма да може да се преодолее бързо. Следователно, в стратегическата рамка за развитие ще трябва да се включат редица мерки за повишаване на квалификацията за един възискателен пазар на труда, както и мерки за социална защита – **Таблица 2.2**.
- **(T) Технологически фактори** – увеличаване приложението на информационно-комуникационни технологии (ИКТ) в туристическия бизнес за покривни инсталации на ВЕИ и особено за реклама по Internet на дейността, on line регистрация клиенти и др. Като се има предвид предимно семейния характер на този бизнес и липсата на големи инвестиции и кредити се предполага, че последствията от срива на търсенето на туристически услуги няма да предизвикат голям ръст на безработицата в този под-сектор.
- **(E) Икономически фактори** – тенденция за възможно частично преструктуриране на земеделието към по-голям дял на трайните насаждения в общината и по-голям дял на МСП за преработка на продукцията от земеделието. Този фактор може да засили влиянието си при въвеждане на благоприятна общинска политика за поощряване навлизането на млади фермери в сектора, така че да се използват благоприятни възможности от ОСП по въпроса.
- **(P), (L) Политически и правни фактори** – налице е устойчивост на правителството, без изявен силен лидер от опозиционните партии, което не предполага промяна на политиката и на правната рамка както за ЕС, така и вътре в страната. Може да се очаква както стабилност на очакваната финансова подкрепа от ЕСИФ и държавния бюджет, така и липсата на нови заплахи освен тези, произтичащи от „коронавирус“. Възможен неприятен нюанс би било закъснение на оперативните програми, което може да отложи финансирането от ЕСИФ след 2022 г., и рисък от непълно усвояване на Фондовете за периода 2021 – 2024 г.
- **(E) Екологически фактори** – тези фактори в Община Иваново са на добро равнище, с изключение на водопроводната и канализационна инфраструктура, като на състоянието на последната не може да се въздейства поради програмната рамка за финансиране. Доброто състояние на въздуха и водите в туристическите райони на Поломието и Дунавския бряг затвърждава шансовете за развитие на туристическия сектор, макар и в условията на кризата от „коронавирус“ за първите една – две години от програмния период.

## 2.2. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА И НА ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА НА ЕС 2021 – 2027 Г.

За да се разработи стратегическа рамка за интегрирано развитие на Община Иваново за програмния период е необходимо да се анализират параметрите на регионалната политика и на Общата селскостопанска политика (ОСП) както на равнище ЕС, така в частност и за България. Тези параметри не само ще маркират приоритетите за развитие, но ще бъдат полезни и при разработването на самия план за развитие, тъй като осигуряват навременна информация за възможностите за финансиране на мерки и проект за развитие.

### 2.2.1. Основни параметри на регионалната политика в ЕС и България за периода

- Цели и приоритети на регионалната политика на равнище „ЕС“

За разлика от периода 2014 – 2020 г., за който бяха формулирани 11 „тематични цели“, новата регионална политика 2021 – 2027 г. фокусира своите ресурси върху пет инвестиционни приоритета в области, в които ЕС може да постигне най-добри резултати:

1. *По-интелигентна Европа* – чрез иновации, цифровизация, икономическа промяна и подкрепа за МСП;
2. *По-екологична Европа с по-малко въглеродни емисии* – по Парижкото споразумение и чрез инвестиции в енергийния преход, ВЕИ и борбата с изменението на климата;
3. *По-свързана Европа* със стратегически транспортни и цифрови мрежи;
4. *По-социална Европа*, която изгражда *европейския стълб на социалните права* и подпомага качествената заетост, образованието, уменията, социалното приобщаване и равния достъп до здравеопазване;
5. *Европа по-близка до гражданите* чрез подкрепа на стратегии на водено от местната общност развитие на селските райони и стратегии за устойчиво развитие на градовете в ЕС.

Между 65 и 85 % от средствата от ЕФРР и Кохезионния фонд са планирани за **инвестиции по Цели 1 и 2 по-горе** за регионите и членки на ЕС, които са допустими за подпомагане, в зависимост от относителното им благосъстояние.

Съгласувани са редица предложения за **модернизиране на регионалната политика**:<sup>11</sup>

**1. Акцент за ключови инвестиционни приоритети**, за които ЕС може да постигне най-добрите резултати – иновации, подкрепа за МСП, цифровизация и подкрепа на индустрията, както и за подкрепа за прехода към нисковъглеродна икономика и борба с изменението в климата, подкрепени финансови чрез ЕФРР и КФ

**2. По-индивидуализиран подход към регионалното развитие:**

(a) *Инвестиции във всички региони*: Регионите в Южна и Източна Европа, които все още изостават по икономическия растеж и доходите, ще получават значителна помощ от ЕС. Приоритетни са регионите в индустриален преход, както и тези с приоритети за борбата с безработицата и борбата с изменението на климата;

(b) *По-индивидуализиран подход*: Подкрепата от ЕФРР ще продължи да отчита трите категории региони – *по-слабо развити региони, региони в преход, по-развити региони*. Методиката за подпомагане на регионите се основава на т. нар. „берлинска формула“ от 1999

<sup>11</sup> / [https://ec.europa.eu/regional\\_policy/bg/2021\\_2027](https://ec.europa.eu/regional_policy/bg/2021_2027)

г., включваща различни начини за пресмятане подкрепата за трите вида региони. Отчита се не само разликата на БВП на глава за конкретния регион спрямо средното за ЕС, но също младежката безработица, гъстотата на населението, изменението на климата и интеграцията на мигрантите, а за по-развитите региони – и степента на образованост на населението. Периферните региони ще продължат да се ползват от специална подкрепа от ЕС.

По отношение на подкрепата от Кохезионния фонд за големи инфраструктурни проекти, както досега ще бъдат подпомагани държавите от ЕС, чийто БВП на глава е под 90 % от средния за ЕС. Индивидуализираният подход се изразява допълнително и чрез *подкрепа на стратегиите за местно развитие на общините и овластяване на местните органи при управлението на средствата*. Повишава се подкрепата за сближаване в градовете, като 6 % от помощта от ЕФРР се заделят за устойчиво градско развитие и се създава нова програма за мрежи от контакти и капацитет на градските власти – **Европейска инициатива за градовете**.

### *3. По-опростена и по-гъвкава рамка на регионалната политика:*

Изиска се дългосрочно планиране на инвестициите, но съчетано с по-голяма гъвкавост. Чрез междинен мониторинг (преглед) през 2024 г. ще се определи необходимостта от промени в ОП за последните две години от периода 2026 и 2027 г. съобразно:

- (а) препоръките от Европейския семестър през 2023 и 2024 г.;
- (б) измененията в социално-икономическото състояние;
- (в) постигнатия до междинния преглед напредък на ОП;
- (г) резултатите от техническата корекция през 2024 г., която ще доведе и до корекции на финансовите пакети на регионалната политика.

Положителен ефект ще има също възможността за *прехвърляне до 5 % от средствата от една приоритетна дейност към друга*, без одобрение от ЕК. Специфична е възможността да се мобилизира незабавна финансова помощ при природно бедствие върху територията. Проблемите в измененията в климата или интеграцията на мигрантите да се решават чрез Фонд „Европейска инициатива за градовете“, като се ползват 6 % от средствата на ЕФРР.

### *4. Подкрепа на териториалното сътрудничество:*

(а) През 2021 – 2027 г. в транснационалното сътрудничество има възможността „*даден регион да използва част от получените средства за финансиране на проекти на друго място в ЕС, съвместно с други региони*“.

(б) По-силен акцент върху *институционалното сътрудничество и съвместните обществени услуги*. Формиране на *Паневропейски кълстери за инновации*. Региони с активи на „*интелигентна специализация*“ ще получат по-голяма финансова подкрепа за жизнеспособни междурегионални проекти за ИКТ, биоикономика, ресурсна ефективност, свързана мобилност и усъвършенствани технологии за производство.

(в) Ефективно финансово управление и правила – като продължение от 2014 – 2020 г. ще се използва *платформа за свободен достъп до данни*, чрез които ще се следи в реално време подбора на проектите, плащанията, както и постигането на поставените цели. Новата рамка за 2021 – 2027 г. предвижда връщане към правилото „*N + 2*“ (години), вместо „*N + 3*“ за България и Румъния през последния програмен период.

### *5. По-гъвкава рамка на Политиката*

Новата рамка предлага *по-малко бюрократия и по-прости искания на плащане*, като се използват опростени варианти за разходите. Въведена е единна нормативна уредба, която обхваща 7 фонда на ЕС, които се реализират в сътрудничество с държави членки като „*споделено управление*“. Все повече се разчита на националните системи за контрол и одит,

като за да се избегне дублирането на проверки с ЕК се разширява *принципът на „единния одит“*. Въвежда се „Междинен преглед“ на изпълнението за 2024 – 2025 г., чрез който ще се определи дали са необходими промени в програмите за 2026 и 2027 г. въз основа на изпълнението на програмите, нови приоритети, и най-актуалните за всяка държава препоръки.

#### *6. Укрепване връзката с европейския семестър и икономическо управление на ЕС.*

Конкретните за всяка държава препоръки в контекста на европейския семестър, ще се вземат предвид два пъти през бюджетния период — в началото, за разработване на оперативните програми и по време на междинния преглед. Нови благоприятни условия ще спомагат за премахване на пречките пред инвестициите. Тяхното изпълнение ще се наблюдава през целия финансов период.

#### *7. Повече възможности за взаимодействия в инструментариума на бюджета на ЕС*

Единната нормативна уредба, обхващаща фондовете на Регионалната политика и фонда „Убежище и миграция“, ще улесни създаването на *местни стратегии за интегриране на мигрантите, подпомагани със средства на ЕС*; Извън рамките на единната нормативна уредба ще се улесни взаимодействието с други инструменти на ЕС, като например *ОСП, „Хоризонт Европа“, LIFE или „Еразъм+“*. В рамките на новата програма *Interreg* ще се подкрепят междурегионални инновационни проекти, като регионите могат да използват собствени средства за проекти в Европа, съвместно с други региони. Освен това, ЕК предлага нов инструмент, *Европейски трансгранични механизъм* за хармонизиране на правните рамки за сътрудничество на граничните региони.

#### *8. Както досега, засилено използване на финансови инструменти*

Планира се, фондовете за безвъзмездни средства (грантове) да бъдат допълвани от финансови (частни) инструменти, на която основа държавите членки ще могат да прехвърлят част от своите средства по регионалната политика към новия централен фонд *InvestEU*, така че да ползват гаранцията, предоставена от бюджета на ЕС. Съчетаването на безвъзмездни средства и финансови инструменти се улеснява, а новата рамка включва и специални разпоредби за привличане на повече частен капитал.

- **Приоритети на регионалната политика в България за периода 2021 – 2027 г.**

Националните приоритети за периода 2021 – 2027 г. са определени на базата на извършения през 2018 г. „Анализ на социално-икономическото развитие на България 2021 – 2027 г.“. Съставен е също списък с целите на политиките и политиките, които ще бъдат финансиирани през периода 2021 – 2027 г. На базата на горния анализ, по-долу е представена справочна таблица за националните приоритети и оперативни програми. Тя ще се използва за структуриране на стратегическата рамка за развитие на Община Иваново (**Част 2.3**) и за конкретизиране на източниците за финансиране на мерките и проектите за развитие.

Поради риска от изменение на климата в България, страната ще заделя 25 % от ресурса на ЕСИФ за дейности и мерки за постигането на Цел 2 на Регионалната политика „*По-зелена, нисковъглеродна Европа*“. Действията за сигурност и миграция ще бъдат насочени към улесняване на ТГС и обмена на информация, чрез оперативна съвместимост на информационните системи на ЕС по сигурността, управлението на миграцията и на границите, включително подкрепа на жертви на престъпления.

Таблица 2.2

**Национални приоритети на регионалната политика и оперативни програми в България**

Приоритети (П) и подприоритети на регионалната политика 2021 – 2027 г.	Индикативни оперативни програми
<b>П1. Наука и образование за конкурентоспособност</b> 1.1. НИРД и научна инфраструктура 1.2. Стимулиране на иновации в предприятията	ОП „Наука и образование“ ОП „Иновации и конкурентоспособност“
<b>П2. Образование и обучение за високо квалифицирана работна сила</b> 2.1. Повишаване на уменията 2.2. Подобряване на здравните характеристики на работната сила	ОП „Развитие на човешките ресурси“ ОП „Наука и образование“
<b>П3. Подобряване на свързаността и цифровизация на икономиката</b> 3.1. Свързаност и достъпност 3.2. Електронно управление	ОП „Транспортна свързаност“ ОП „Развитие на регионите“ ОП „Електронно управление и техн. помощ“ „Програми за териториално сътрудничество“
<b>П4. Насърчаване на социалното включване и намаляване на бедността</b> 4.1. Включване в заетост 4.2. Подобряване на достъпа до социални и здравни услуги 4.3. Подкрепа за най-нуждаещите се	ОП „Развитие на човешките ресурси“ ОП „Храни и основно материално подпомагане“
<b>П5. Оползотворяване на местния потенциал</b> 5.1. Туризъм и култура 5.2. Екологична инфраструктура	ОП „Околна среда“ ОП „Морско дело, рибарство и аквакултури“ „Развитие на земеделието и селските райони“

**Хоризонтални политики (ХП) за периода 2021 – 2027 г.:**

**ХП 1:** Действия, свързани с климата;

**ХП 2:** Приоритетно действие с проекти в изостанали райони;

**ХП 3:** Сигурност и миграция.

Първите две хоризонтални политики (ХП 1: *Действия, свързани с климата*; и ХП 2: *Приоритетно действие с проекти в изостанали райони*) ще се осъществяват чрез дейности и мерки по националните приоритети, а третата политика Х3: «*Сигурност и миграция*» - с финансиране от трите специализирани фонда на ЕС «*Интегрирано управление на границите и визите*», «*Вътрешна сигурност*» и «*Убежище и миграция*».

**2.2.2. Основни параметри на Общата селскостопанска политика (ОСП)**

Договорените в Европейския парламент подобрения и изменения на ОСП засягат обхвата на организациите на производителите, укрепването на селскостопанските застраховки и на инструментите за стабилизиране на доходите, правилата за плащанията за опазване на околната среда, подпомагането на младите земеделски стопани и определението за „активен земеделски стопанин“, което може да се прилага гъвкаво от държавите членки на ЕС.

Въпреки че ЕС планира да отделя за селското стопанство 28,5 % от общия бюджет за периода 2021-2027 г., тези средства са **15 % по-малко** спрямо предния програмен период поради излизането на Обединеното кралство от ЕС (нетен вносител в бюджета) и нуждите от финансиране на новите приоритети на ЕС (*миграция, външни граници, цифрова икономика, транспорт*). **Първият стълб** на ОСП запазва своя приоритетен характер, въпреки че се планира намаление на бюджета му 11 %, докато **Вторият стълб**, който финансира развитието на селските райони, ще може да ползва с 28 % по-малко средства спрямо 2014 – 2020 г.

В центъра на вниманието за 2021 – 2027 г. е изискването за ориентиране на ОСП към очакваните резултати и принципа на субсидиарност, които изискват от държавите членки много по-важна роля в изпълнението на ОСП. За новия програмен период ЕС ще определя ключовите параметри (цели на ОСП, основните видове намеса по първи и втори стълб), а държавите членки трябва да изготвят многогодишни стратегически планове за постигане на целите и индикаторите.

Важно за първия стълб на ОСП е предложението на ЕК за ограничаване на *преките плащания до 100 000 евро* на бенефициент и прогресивно намаляване на плащанията за площи земя в диапазона от 60 000 до 100 000 евро. Освен това секторните програми за интервенции се прехвърлят от общата организация на пазара (ООП) към националните стратегически планове. Изменения се планират и за т.нар. „архитектура за екологизиране“, като новата ОСП ще има три направления: нова задължителна система за кръстосано съответствие; програми за климата и околната среда; и мерки в областта на селското стопанство, околната среда и климата, които ще бъдат финансиирани от първия стълб, докато досега бяха финансиирани от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

Важно за втория стълб е, че *ЕЗФРСР вече не е фонд от общата рамка на политиката на сближаване*; дельт на съфинансиране от ЕСИФ към изпълнението на мерки е намален; ЕК засилва опростяването на изпълнението; и накрая, *правилата на програмата Leader попадат в обхват на политиката на сближаване*, въпреки че нейното финансиране се осигурява от бюджета за ОСП.

Към средата на 2020 г. са вече съгласувани решения за следните основни параметри:

- засилване на контрола на предлагането по „Пакета за млякото“ в ЕС;
- усъвършенстване на конкуренцията с цел настърчаване организациите на производителите; разширяване на регулирането на лозаро-винарския сектор;
- изпълнението на мерки от стратегическите планове се планира за началото на 2022 г.;
- постепенно сближаване между държавите на преките плащания за хектар през 2027 г.;
- подпомагането за екологичната програма в първия стълб е 20 % от бюджета, 12 % за обвързаното с производството подпомагане; 3 % за секторните схеми);
- „екологично“ разпределение на средствата по втория стълб, насочено към 30 % от целите в околната среда и 30 % от мерки за инвестиране и за управление на риска;
- ограничаване до 15 % на трансферите от първия към втория стълб и до 5 % от втория към първия стълб на ОСП;
- резерв за кризи в земеделието на ЕС в размер на 1,5 милиарда евро.

Очаква се, че през 2020 г. ще бъдат съгласувани и конкретни предложения за: биологичното разнообразие, нивата на емисиите на парникови газове, стратегията „*къси вериги на продажби*“, за укрепване на продоволствената сигурност, намаляване употребата на

пестициди, торове и антибиотици, подкрепа за иновациите информираността на потребителите в земеделието.

### **2.3. ОБЩА СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2027 Г.**

#### **2.3.1. Цели и приоритети на развитие на Община Иваново за 2021 – 2027 г.**

В резюме на прегледа за параметрите и особеностите за изпълнение на Регионалната политика и на ОСП за периода 2021 – 2027 г. и сравнението с представения в раздел 2.1 SWOT анализ на територията на Община Иваново може да се обобщи, че при структуриране на стратегическата рамка на ПИР – Иваново трябва да се отчитат формулираните **приоритети за развитие** на страната като цяло и за Северен централен район и Област Русе в частност.

При структуриране на комплекса от приоритети и специфични цели за бъдещия ПИР за периода 2021 – 2027 г. трябва да се прецени:

(а) кои от тях са актуални към момента, съобразени с потребностите на общината и съответстват на актуализирания документ на Областната стратегия 2014 – 2020 г. за Русе ;

(б) дали е необходимо да се промени формулировката на някои приоритети или те да отпаднат съобразно оценката за валидност на SWOT анализа от таблица 2.1 и 2.3.

Актуализацията на стратегията трябва да отчита също параметрите на потенциалните за 2021 – 2027 г. оперативни програми и финансови инструменти, така че да се осигури финансова подкрепа за мерките за развитие. Поради това, следва през 2020 г. да се следи актуалната информация за очакваните графици за финансиране на мерки през 2021 и 2022 г.

Актуализираната стратегия на ПИР 2021 – 2027 г. изисква по-голяма конкретизация и адаптиране към конкретните условия и инструменти за нейната реализация, осъществена чрез сравняване с приоритетите на Регионалната политика и ОСП за същия програмен период. Подходящо е при необходимост да се конкретизират и допълният спрямо ОПР от 2014 год. и целевите групи за разработване на Плана, което би осигурило по-адекватно на местните условия съдържание на приоритетите и мерките за изпълнение на ПИР - Иваново.

Целесъобразно е ПИР 2021 – 2027 г. да се структурира със запазване на **трите основни приоритета** за устойчиво балансирано развитие на селските райони – **материален капитал** (земеделие и местен туризъм), **социален капитал**, вкл. администрацията (човешки ресурси, социални и административни институции) и **качество на живот** (инфраструктура и опазване на околната среда). Количество мерки в рамките на всеки приоритет може да се балансираят съобразно планираните проекти с реалистично финансиране. Като примери може да се изтъкне необходимостта от **диверсифициране на местната икономика чрез предприятия за преработка на сурова земеделска продукция и туризъм**, което би способстввало и за по-нататъшно намаляване на безработицата.

Съгласно възприетата методология за планиране на регионалното и местно развитие, стратегическите документи за развитие се разработват чрез едновременно прилагане на двата диаметрални подхода: „отгоре – надолу“ (Up – Down) и обратно - „Отдолу – нагоре“ (Down – Up). При първия подход до 2019 г. като база за формулиране на плана по подхода „отгоре – надолу“ се използва областната стратегия за развитие, която играе ролята на „Benchmark“. Съгласно измененията и допълненията в ЗРР от 2020 год., ролята на стратегически документ

от по-висше ниво играе вече Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен район, част от който е Област Русе и Община Иваново. След структуриране на стратегическата рамка на ПИР за Община Иваново, нейната конкретизация по метода „отдолу – нагоре“ следва да се изпълни посредством анкетиране на представители на целевите групи от Общината.

**Формулираната визия за развитие на Северен централен район от ниво 2 е пренесена от Регионалния план за развитие (2014-2020 г.) и се подкрепя от всички заинтересовани страни. Визията е: „СЕВЕРЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН — бързо и устойчиво развиващ се европейски район, интегрална част от Дунавското пространство, където младите хора виждат своето бъдеще и личностна реализация.“ Тя се запазва в този вид, поради своя дългосрочен характер и актуалността на заложеното послание в нея към началото на 2020 г.**

- **ПРИОРИТЕТ 1: ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДЕМ И ТРАНСФОРМАЦИЯ**

Основен фокус на политиката за развитие и устройство на територията следва да бъде засилването на конкурентоспособността на района на национално и европейско равнище, за да се поддържа силен икономически растеж и нарастване на благосъстоянието. Ключовите действия в този контекст са подкрепа за нови инвестиции с повишена ефективност, установяване на инновационен подход във всички сектори на икономиката, подобряване на инвестиционната среда и привличане на стратегически инвеститори, адаптиране на националната и регионална политика към нуждите и специфичните регионални условия за МСП и създаването на мрежи и инфраструктури, базирани на интелигентни технологии.

Ускоряването и поддържането на устойчив растеж в Северен централен район е свързано със създаването на нови работни места в секторите и производствата с добавена стойност, инновации и технологии, без да се подценява потенциала на селското стопанство за модернизация, с поддържането на ефективен регионален и местен пазар на труда. Предпоставки за това са добре развитата система от училища, мрежа от академични центрове и филиали, възможностите за оптимизиране на тази мрежа, за създаване на кълстери и за коопериране с бизнеса и заявената готовност за съвместна работа на местните власти и представителите на заинтересованите страни.

- **ПРИОРИТЕТ 2: РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ПОТЕНЦИАЛ И ПОСТИГАНЕ НА СОЦИАЛЕН РАСТЕЖ**

Залагането на формулирания приоритет в областта на развитието на човешкия ресурс се обосновава с необходимостта от решаване на констатираните, продължително проявяващи се проблеми в демографското и социалното развитие, които поставят Северен централен район в неблагоприятна позиция в сравнение с останалите района в страната. Освен преодоляване на отбеляните негативни процеси и характеристики на демографския срив и постигане на интензивно и устойчиво икономическо, социално и териториално развитие, създаващо условия за постигане на стандарт на живот, съпоставим с този на развитите европейски страни, както и за утвърждаване на Област Русе като притегателен център за България в Дунавския регион и движеща сила в Северен Централен район за междурегионално, транснационално и трансгранично сътрудничество.

Районът следва да отговори на предизвикателствата на новото развитие, което изисква изпълнението на амбициозни задачи за подобряване на качествата на човешкия капитал, за да може районът да се развива успешно в условията на силна регионална конкуренция в национален и международен план и да запази своите човешки ресурси с необходимия здравен

и социален статус. Това изисква целенасочена и последователна работа за подобряване на достъпа до образование, намаляване на относителния дял на преждевременно напусналите образователната система, реформирането ѝ в съответствие с новите реалности, технологии и потребности и повишаване на образователното равнище на населението от всички възрастови и социални групи. Постигането на специфичните цели в тази важна приоритетна област налага да се предвиди обновяване на инфраструктурата за образование, здравеопазване, социални услуги, спорт и култура, за да се гарантира качеството и сигурността на средата, в която ще се развива и реализира потенциала на нацията.

#### • ПРИОРИТЕТ 3: УСТОЙЧИВО ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ И СВЪРЗАНОСТ

Постигането на териториално устойчив растеж в района и намаляване на различията между районите в страната до голяма степен е свързано със степента на развитие на комуникационната инфраструктура. Транспортната и дигитална инфраструктура са факторите, които спомагат за отключване на специфичните потенциали на районите и увеличаване на конкурентните им предимства. Те ще подсилят свързаността между градските и селските райони, ще подпомогнат интегрираното и устойчиво развитие на териториите, ще укрепят поликентричната мрежа от селища в района и ще създадат предпоставки за по-ефективно вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество. Дефинираните приоритети и стратегически цели се оценяват като изключително важни за развитието на района. Те ще бъдат изпълнени чрез взаимосвързани и интегрирани приоритети, които впоследствие ще бъдат обективираны чрез мерки и дейности.

От особена важност за развитието на Община Иваново ще бъде и бъдещата ОПРР 2021-2027, чийто ресурс за страната вече е определен на 1 464 210 000 евро, одобрен с РМС №335/07.06.2019 г. за индикативното финансово разпределение на средствата за България от ЕФРР, ЕСФ+ и КФ за периода 2021-2027 г. по програми. Всяка от оперативните програми, съфинансиирани от ЕФРР, ЕСФ+ и КФ за периода 2021-2027 г., с изключение на ОП за транспортна свързаност и ОП за хrани и/или основно материално подпомагане, следва да предвижда ресурс в размер на поне 10 % от финансовото си разпределение за осъществяване на интегрирани подходи за териториално развитие.

Поради горното изложение, може да се направи следното **обосновано предложение за структуриране на стратегическата рамка** на Плана за интегрирано развитие на Община Иваново за периода 2021 – 2027 г., както следва:

**1. Стратегията на ПИР 2021 – 2027 г.** се базира на три приоритета за развитие, които са естествено продължение на приоритетите на актуализирания през 2018 г. план 2014-2020 г., но до голяма степен са осъвременени съгласно стратегическата рамка 2021-2027 г. за страната (**Таблица 2.2**) и „по-тесните“ приоритети на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен район, посочени по-горе.—

**2.** В наименованието и съдържанието на Приоритет (1) се засилва идеята за **развитие на иновативни дейности с добавена стойност и подобрена заетост**, като се включват мерки за развитие на предприятия за преработка на сирова земеделска продукция, както и мерки за екологичен и опознавателен туризъм, съдържанието на които е обогатено съобразно подраздела развитие на туризма от Част 1.

3. В Приоритет (2) се засилва тежестта на дейностите за повишаване на капацитета за местно развитие на социалния капитал (например чрез мерки за сплотяване на местната общност), за сметка на мерки за поддържане и развитие на социо-културната среда на живот.

4. Чрез наименованието и съдържанието на Приоритет (3) се засилва идеята за връзка между подобряването на инфраструктурата и качеството на живот в населението. За тази цел са формулирани три свързани специфични цели: (1) за поддържане и развитие на местната пътна инфраструктура към селищата на Югоизток от общинския център с цел подобряване на достъпността; (2) за подобряване и развитие на урбанизирана инфраструктура и околната среда; и (3) за подобряване качеството на комуналните услуги в селищата.

5. Структурата и съдържание на стратегическа рамка на ПИР - Иваново за 2021-2027 г. се характеризира с балансираност на броя специфични цели и мерки на приоритетите. Всеки от приоритетите съдържа по три специфични цели, формулировките на които произтича от наименованието на приоритета – Таблица 2.3.

### **2.3.2. Стратегическа рамка на плана за интегрирано развитие на Община Иваново за периода 2021 – 2027 г.**

Представеният в Раздел 2.1 SWOT-анализ на общината показва, че Община Иваново има необходимост да реши типичните за селските райони в България предизвикателства на развитие чрез: **иновативна съпътстваща земеделието преработвателна индустрия и екологичен / местен туризъм, повишаване капацитета на местната администрация и социално-културни човешки ресурси за устойчиво и интегрирано местно развитие и за подобряване на местната инфраструктура и качеството на живот на населението.**

В таблица 2.3 и на фиг. 2.1 по-долу е показана структурата на стратегическата рамка на ПИР - Иваново за периода 2021 – 2027 г. Тази структура в частта си за приоритетите и специфичните цели съответства на актуализирания документ за общинския план, изготвен през 2018 г., но отразява и приоритетите на Регионалната стратегия на Северен централен район за периода 2021 – 2027 г.

Стратегическата цел за интегрираното развитие на Община Иваново съответства и конкретизира формулираната визия за развитието на територията и местната общност за целевия период 2021 – 2027 г.

**ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ: „ОБЩИНА Иваново – устойчиво развиваща се територия, интегрирана с общини в Област Русе, за балансирано развитие на икономиката, реализация на човешкия капитал и социална подкрепа“**

Както се вижда от Таблица 2.3 и Фигура 2.1, всеки от трите приоритета за интегрирано развитие на Община Иваново се осъществява чрез 3 специфични цели. Съдържанието на мерките за интегрирано развитие следва да се уточни след обсъждане с представители на целевите групи за съдържанието на всеки приоритет и възможностите за проектно финансиране от ПРСР и програмите на Регионалната политика (Таблица 2.2), след конкретизирането им до края на 2020 г.

**Съпоставка на потенциалните приоритети за Община Иваново с националните приоритети за развитие за периода 2021 – 2027 г.**

<b>Приоритети (П) и под приоритети на национално ниво 2021 – 2027 г.</b>	<b>Конкретизация на потенциални приоритети за община Иваново</b>	<b>Инициатива зона за интегрирано въздействие с други общини или между сектори в община Иваново</b>
<b>П 1. Наука и образование за конкурентоспособност Стимулиране на иновации в предприятията</b>	1. Екологични инновации чрез ВЕИ 2. Екологични инновации за защита от ветрова ерозия чрез трайни насаждения 3. Производствени иновации в МСП за преработване на земеделска продукция	1. Функционална система (зона) „Труд и Бизнес“ , ВЕИ за административни сгради и МСП в индустрията и туризма; з – също за МСП 2. Функционална система (зона) „Труд и Бизнес“, стопанства на млади фермери в зона Пиргово – Мечка и др.
<b>П 2. Образование и обучение за високо квалифицирана работна сила</b>	1. Повишена пригодност за пазара на труда на абсолютни и младежи до 29 год. 2. Хигиенни и здравни мерки за работната сила в МСП и земеделието	1. Зона „Труд и Бизнес“ и района на зона „Дунав“ за трайни насаждения – Общинска програма „Млад фермер“ и Европейски фондове 2. Зона „Труд и Бизнес“, Проекти за подобрени условия на труд в МСП
<b>П 3. Подобряване на свързаността и цифровизация на икономиката</b>	1. Транспортна свързаност и достъпност към зони за интеграция и развитие на общината 2. Умения за цифрови технологии в стопанската дейност и обществените услуги	1.Зона „Поломие“ – връзка на Югоизток към Нисово и Сваленик, евентуално съвместни „пътни“ действия с община Две Могили 2. Зони „Труд и Бизнес“ и „Ломовете“ - обучение и оборудване за CAD и CAM системи, технология за електронно управление в общината
<b>П 4. Насърчаване на социалното включване и намаляване на бедността</b>	1. Увеличен достъп до лекарски и дентални медицински услуги за населението 2. Социални предприятия и организации 3. Храни и основно материално подпомагане за социално изключени хора	1. Система „Труд и Бизнес“ – осигуряване на кабинети за услуги 2. Социално предприятие за хора в неравностойно положение – Зона „Администрация“ на функционална система „Труд и Бизнес“ 3. Цялата територия на общината - Усъвършенстване на системата за социално подпомагане за новите кризисни условия
<b>П 5. Оползотоворяване на местния потенциал</b>	1. Междуобщинско интегриране община Две могили за съвместно развитие на общности 2. Промодиране екологични форми туризъм 3. Подобряване на теренната туристическа инфраструктура в Поломие и с.о. Стыпище 4. Поддържане на селищна инфраструктура	1. Стратегия за водено от общностите място развитие между община Иваново и община Две могили – Цялата община 2. Зона „Поломие“ - Проектиране и изграждане на екологично селище 3. Зона „Поломие“ от с. Красен до с. Табачка и нататък до района на с. Пепелина (Две Могили), както и подхода до входа на „Орлова чука“ 4. Зони „Труд и Бизнес“ и „Поломие“ и други селища в общината
<b>Хоризонтални политики (ХП) 2021 – 2027 г.:</b> <b>XII 1: Действия, свързани с климата;</b>	1. Превенция на рискове поради влошаване на климата – наводнения и свлачища	1.Зони „Поломие“ и „Дунав“ – райони на диги, укрепване на места в общината с рисък за свлачища и наводнения съгласно ОПР – 2016 г.

<b>XII 2.</b> Приоритетни проекти в изостанали райони	2. Приоритетна инфраструктура за интегриране със съседни общини	2. Зона „Труд и Бизнес“, Пътна инфраструктура в зоната на преминаване на магистралата Русе – Велико Търново
---	---	---

Фиг. 2.1

## СТРУКТУРА НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2027

### СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

**Устойчиво и балансирано подобряване на местната икономика и качеството на живот, чрез интегрирано развитие на инфраструктурата и средата за бизнес със съседните общини, подобряване на капацитета на социалния капитал за местно развитие и подкрепа на социалната интеграция и културата**

### ПРИОРИТЕТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ НА ПИР – ИВАНОВО 2021 – 2027 Г.

#### ПРИОРИТЕТ 1

Развитие на икономиката чрез иновативни дейности с добавена стойност и подобрена заетост алтернативни дейности за заетост и добавена стойност

#### ПРИОРИТЕТ 2

Балансирано развитие на социалния капитал и подкрепа на социалната интеграция и културата в общината

#### ПРИОРИТЕТ 3

Подобряване на инфраструктурата и на качеството на комуналните услуги в общината

#### Специфични цели

- 1.1. Подобряване на местната бизнес среда и повишаване на инвестиционния интерес към общината
- 1.2. Развитие на иновативни производства за добавена стойност на бизнеса и за подобряване на заетостта
- 1.3. Общинска програма за развитие на туризма

#### Специфични цели

- 2.1. Подобряване на капацитета и базата за развитие на човешките ресурси
- 2.2. Подкрепа на социалната интеграция и развитие на образованието и здравеопазването
- 2.3. Подкрепа на читалищата като центрове за развитие на културата и сътрудничество с туризма

#### Специфични цели

- 3.1. Поддържане и развитие на местната пътна и улична инфраструктура
- 3.2. Подобряване и развитие на урбанизираната инфраструктура и на околната среда
- 3.3. Подобряване на качеството на комуналните услуги

## **Част III. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРСТИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНите СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ (ПИР) ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ.**

### **3.1. СЪЩНОСТ И КОНЦЕПЦИЯ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ**

Планът за интегрирано развитие на Община Иваново е разработен при спазването на принципите за партньорство и сътрудничество. Идентифицирани и привлечени в процеса на разработването са всички заинтересовани страни. Съгласно изискванията на ЗРР, Кметът на общината и Общинският съвет осигуряват информация и публичност на **Плана за интегрирано развитие (ПИР)** в съответствие със своите компетенции.

Общинската администрация предприема всички възможни мерки за поддържане на интереса и мотивацията за участие на местните общности в определянето и в реализацията на целите и приоритетите на стратегическия документ.

Осигуряването на партньорство, публичност и прозрачност е приложено още на първият етап на разработване на плана и е валидно за всички последващи етапи на оценки и актуализация на плана, т.е. на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката на този планов документ.

Планът за интегрирано развитие определя **средносрочните цели и приоритети** за развитието на общината в съответствие с всички стратегически, национални и регионални документи за развитие и с общия устройствен план на общината.

В изпълнението на ангажимента си по осигуряване на широко участие в процеса по съставяне на плана администрацията разработва **коммуникационна стратегия**.

**Комуникационната стратегия** е документ, който включва дейности за проучване и анализ на потенциалните партньори, за информиране на местната общественост, за формиране на култура на общинско ниво в посока на местното социално и икономическо развитие.

Чрез заложените в стратегията форми, методи и инструменти се осигурява информираното съгласие на заинтересованите страни. Информацията спомага за идентифициране на потенциални проблеми, за генериране на обществена подкрепа и за изясняване на съществени въпроси при очертаване на проблематичните области.

Изпълнението на стратегията е гаранция за прилагането на принципа на партньорство и осигуряването на прозрачност на процеса по разработване и реализация на плана, чрез одобрение, изпълнение и проследяване на пакет от подходящи мерки и действия.

От особено важно значение е правилното идентифициране на **партньорите и заинтересованите страни** в този процес. **Заинтересована страна е отделно лице или обществена целева група в общината**, които имат потребност (полза) от плана или в някаква степен ще бъдат засегнати от изпълнението и резултатите. Представителите на заинтересованите страни в **плана за развитие** до голяма степен се препокриват с т.н. **целеви групи**. Това са групите от хора, които са обект на въздействие от проекта.

**Заинтересованите страни** са идентифицирани още на фазата на генериране на идеи за плана за интегрирано развитие, като паралелно с това е осигурена прозрачност и достатъчна по вид и количество информация относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло. С това се мотивира обществеността за активно участие в процеса на подготовка и

реализация на плана. Една част от обществените структури участва във формулирането на приоритетите и мерките от плана и най-вече по осъществяването на контрол при последващото изпълнение на мерките при тяхната реализация. Основният показател за успеха на плана за развитие е до каква степен са удовлетворени очакванията на заинтересованите страни.

### **3.2. ПЛАНИРАНЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ**

**Комуникационната стратегия** е инструмент, който регламентира принципи, правила и процедури за поддържане на постоянно и ефективно взаимодействие със заинтересованите органи, организациите, икономическите и социалните партньори, както и с физически и юридически лица, които проявяват отношение към развитието на общината. Цели се предоставената информация относно разработването и изпълнението на плана да достигне максимален брой представители на заинтересованите страни и да се осигури тяхното участие в обсъжданията и вземането на решенията.

**Специфичните действия за осигуряване на необходимата информация и публичност включват провеждането на разяснителни кампании, които могат да обхващат:**

- Представяне в подходяща форма на информация за предвижданията на плана за интегрирано развитие, за ролята на гражданите и на бизнеса по отношение определянето на приоритетите за развитие на общината и реализацията им, както и за очакваните резултати в икономическата, социалната сфера, в областта на техническата инфраструктура и околната среда;
- Фокусиране на вниманието върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проектни идеи с участието на публичния сектор, насочени към подобряване на физическата среда и на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса;
- Разясняване на конкретните задачи, които стоят пред кмета, общинския съвет, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации и гражданското общество за осигуряване висока ефективност при изпълнението на плана;
- Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране развитието на общината за повишаване ефикасността на публичните разходи и осигуряването на по-голяма добавена стойност от тях, както и за подобряване на стандарта на живот на населението;
- Привличане вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество за формиране на позитивно обществено мнение и активна гражданска позиция по отношение участието и подкрепата на ръководството на общината за подготовката и реализация на плана.

---

**Специфичните цели на стратегията:**

- Осигуряване на широка информираност и обществена подкрепа при разработването и изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината;
- Създаване на информационна база от планираните дейности, чрез предварително структуриране и систематизиране на вижданията на всички заинтересовани страни за постигане целите на плана за интегрирано развитие;
- Повишаване на капацитета за управлението на плана за развитие, чрез използване индивидуалната компетентност и експертиза на гражданските структури;

### **Основни принципи на стратегията**

- **Практическа насоченост на съдържанието**

Посланията на стратегията, излъчени към обществената аудитория, съдържат фактологична и конкретна информация, съобразена с целите, със спецификата на целевите групи и очакваното въздействие. В търсенето на оптимален и ясно дефиниран ефект от всяка мярка, информацията се поднася в достъпен и максимално въздействащ вид. Специално внимание се отделя на адаптирането на информацията към интелектуалните и езиковите особености на отделните целеви групи;

- **Зашита на обществения интерес**

Комуникационната стратегия се прилага по начин, който изгражда съпричастност в населението и в структурите на гражданското общество към проблемите на общината и ги мотивира за участие в управлението;

- **Увереност и позитивност**

Комуникационната стратегия изгражда позитивно отношение и мотивира гражданите и участниците в целевите групи. Анализът на проблемните аспекти на икономическата и социалната ситуация в общината се представя под формата на конструктивни изводи. Мерките, финансиирани от оперативните програми на ЕС се представляват като рационален инструмент за постигане на желаното подобрение и постигане очакванията на гражданите.

- **Единство и координация**

Всички форми и комуникационни канали по прилагането на Комуникационната стратегия се използват равностойно и в тясна координация. Независимо от различната насоченост на посланията към целевите групи, не се допуска противоречивост;

- **Навременност**

Всички мерки за информация и комуникация са планирани и се изпълняват с оглед своевременното задоволяване на идентифицираните нужди на целевите групи.

- **Партньорство**

Комуникационната стратегия се изпълнява в открит диалог и взаимодействие с всички заинтересовани страни.

- **Прозрачност**

Представянето на информация за изпълнението на мерките по информираност и публичност се осъществява в съответствие с изискванията на българското законодателство. Прозрачността цели постигането и утвърждаването на определен информационен стандарт, който не подлага на съмнение ефективността на работата на общината и в същото време удовлетворява обществената потребност от публичност за нейната дейност.

---

### **Нива на комуникация**

- **Вътрешно ниво** – оптимизиране на комуникационните процеси в администрацията, чрез:
- ✓ Подобряване на вътрешния обмен на документи и информация и на хоризонталната комуникация;
- ✓ Осигуряване на лесен достъп до информационните ресурси и оперативната информация на експертите - отговарящи за комуникацията.
- **Общинско ниво** – осъществяване на конкретни комуникационни политики и дейности насочени към гражданите и към местните обществени и бизнес организации и медиите.

Комуникацията на това ниво е подчинена на целите за прозрачност, насърчаване на диалог и сътрудничество.

- **Регионално ниво** – поддържане на ефективна комуникация и координация с регионални структури за развитие, по осигуряване на съответствие на общинския план за развитие със стратегическите документи на регионално ниво.
- **Държавни органи на местно ниво** - поддържане на продуктивна комуникация с държавните органи, относно прилагането на методическите указания по разработването и последващите етапи от реализацията на ПИРО, както и с управляващите органи на оперативните програми по усвояването на средства от европейските фондове.

**Комуникационната стратегия** включва механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата за реализация на плана за интегрирано развитие. Принципът на партньорство и сътрудничество с представителите на различните заинтересованите страни следва да се прилага в рамките на целия процес на изпълнението на плана. Обществеността се информира за начина на изпълнение на мерките от програмата за реализация, за резултатите от тях и за начина, по който са изразходвани финансовите ресурси.

### 3.3. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЦЕДУРИТЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ

#### 3.3.1. Идентифициране на заинтересованите страни

**При идентифициране на заинтересованите се търси отговор на следните въпроси:**

- Кои са конкретните представители на заинтересованите страни в общината?
- Какво заинтересованите страни искат да постигнат за общината и какви са техните очаквания ?
- Съвпадат ли очакванията на заинтересованите страни със целите на Плана за интегрирано развитие?
- Може ли да бъде оценен конкретният принос на всяка заинтересована страна към процеса на местното развитие ?

Конкретните отговори формират средата за взаимодействие между публичните цели и интересите (очакванията) на целевите групи, които трябва да бъдат мотивирани за участие в процеса на регионално развитие. В общината има много заинтересованни страни като организации със стопанска или идеална цел, които доброволно изпълняват част от държавните или общински задачи, за и в съответствие със своите интереси.

**Заинтересованите страни** се включват още на етапа на разработването и приемането на плана за развитие, като тяхното участие става особено значимо при реализацията на приоритетите и целите, заложени в него. Ангажимент на общинската администрация е да осигурява необходимата публичност и да прилага всички възможни мерки за поддържане на интереса и мотивацията за участие на местните общности при определянето и реализацията на целите и приоритетите на документа. Планът за интегрирано развитие се обсъжда и съгласува със заинтересованите организации, с икономическите и социалните партньори, а така също и с физически и юридически лица, които не са индиферентни към развитието на общината. Цели се, информацията да достига до максимален брой представители на заинтересованите страни и да осигурява участие им в обсъжданията и вземането на решенията.

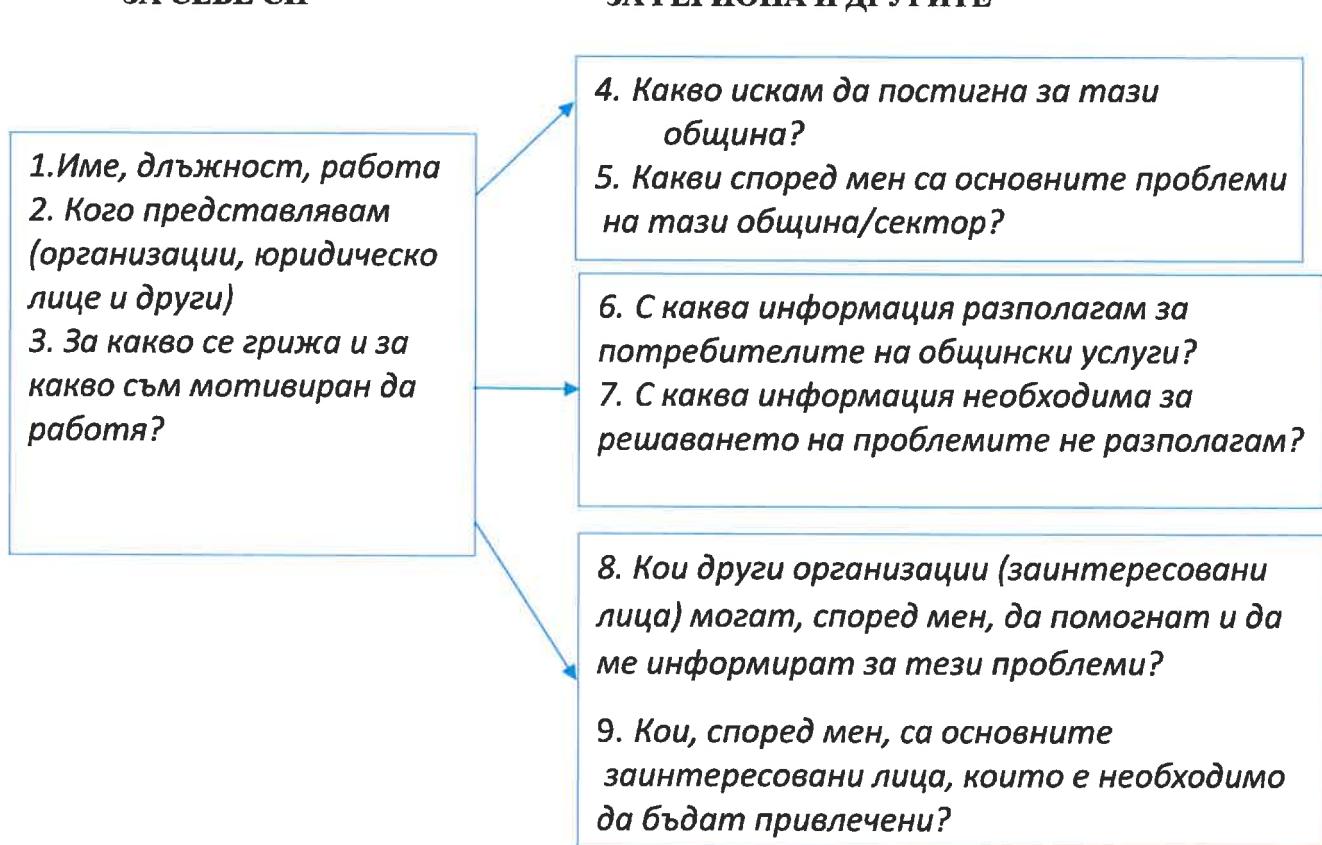
Заинтересованите страни имат различни характеристики и изискват различен

коммуникационен подход. Съществуват съществени различия по отношение на интересите на отделните страни и по отношение на собствената им позиция спрямо местното икономическо развитие. Целевите групи имат различна степен на разбиране, на готовност и компетентност да партнират. Някои от тях дори са слабо информирани за тези възможности и не са осъзнали ползите, които могат да се извлекат от такова партньорство. Нямат опит за работа в партньорство и не разполагат с достатъчна информация за подобно участие. Други имат вече опит, но той не е систематизиран.

Тези обстоятелства правят процеса по идентифицираните на заинтересованите лица и организации специфичен и деликатен. Субективното включване крие рисък от изкривяване (и изкористяване) на процеса при подбиране на идеи за конкретни проекти.

Нежелателните последици могат да се намалят съществено ако се направи анализ на всяка една от заинтересованите страни по схемата “всеки за всички” (фиг. 3.1).

Анкетиране в началото на едно-две лица, с последващо анкетиране на други посочени от тях и с постоянно разширяване на обхвата, може да идентифицира широк кръг от заинтересовани страни, от които чрез преки контакти ще се ранжират подходящите за включване и в други анализи заинтересовани лица и независими експерти.



**Фиг. 3. 1. Схема за реализиране на потенциалните заинтересовани страни по принципа “всеки за всички”**

Изключително важно е да се идентифицира конкретно множество от очаквания, несъгласия и пречки, които заинтересованите страни могат да изявят спрямо проекта на плана за интегрирано развитие. Поради това тези очаквания трябва да се анализират и на тази база да се определят приоритетите на всяка една от целевите групи.

Освен всичко това, партньорството означава, че отношенията с другите партньори трябва да се различава от отношенията към колегите в организацията или целевата група.

При разработването на ПИР, партньорството трябва да се управлява ефективно като:

- Разработка се ясен и точен план за работа, който се съгласува с всички партньори;
- Проучва се всеки поставен въпрос, като всеки изразява мнението си;
- Анализира се цялата придобита информация и се правят заключения;
- Вземат се решения за планирани действия, като ролята и отговорностите на всяка от страните се съгласуват;
- Осъществява се постоянен контрол.

Важно е партньорите да култивират дух на взаимноизгодно сътрудничество, откровеност и доверие и да осъществяват добра комуникация в хода на разработване на плана за развитие. Разчита се на редовно участие в съвместните срещи за консултиране на плана. Смисълът е постигане общите за общината и заинтересованите страни цели на плана за развитие.

С оглед на съдържанието на сътрудничеството между отделните общини и местните общности, при разработването на плана е препоръчително да се включат и представители на администрацията, бизнеса и гражданското общество от **съседни общини**.

## **ЦЕЛЕВИ ГРУПИ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ**

### **Вътрешни целеви групи**

- **Общинска администрация**

**Служителите в общинската администрация** са страна и едновременно с това преки участници, както в процеса на разработване на плана за развитие, така и при изпълнението на приоритетите и мерките. Тяхно задължение са дейностите по осигуряването на информация и публичност, както и по поддържането на добро взаимодействие и обратна връзка с другите целеви групи. В определени моменти, общинската администрация влиза и в ролята на бенефициент по реализацията на проекти, свързани с административния процес. Служителите в местната администрация са пряко свързани с цялостния процес по реализацията на местната политика и освен административни и логистични функции могат и трябва да изразяват отношение и по генерирането на стратегически и управленски идеи. Като преки участници и по служебни задължения в процесите по съставяне и изпълнение на плана, те могат да инициират идеи и действия, както и да идентифицират други заинтересовани лица.

- **Общински съветници**

**Общинските съветници** са специфична целева група. Те имат двойна роля - веднъж като членове на колективния орган на местното самоуправление - Общинския съвет, утвърждават и приемат актове на кмета на общината, свързани с местното развитие и втори път - като пълноправни граждани и представители на гражданското общество в управлението са длъжни да отстояват и да работят в полза на местния обществен интерес. Те притежават обща компетентност за решаване на всички местни въпроси.

### **ВЪНШНИ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**

- **Граждани**

**Гражданското участие** в процесите на вземане на решения по публичните политики е ново измерение в отношенията между управляващи и граждани. То се позовава на разбирането, че гражданите имат право да бъдат постоянен и самостоятелен участник във формирането на политики. Основно право на всеки европейски гражданин е правото на добра

администрация и добро управление. Под добро управление се разбира прозрачност и ефективност в работата на администрацията, с осигурено участие на гражданите в процесите на вземане на решения по публичните политики.

- **Неправителствени организации (НПО)**

**Неправителствените организации** са граждански образования, които освен, че са изразител на обществени интереси, в повечето случаи отстояват и свои интереси, свои потребности и имат собствени претенции. Все пак - идеалните цели, за които са създадени насочват техните действия към предоставяне на различни (най-често социални и културни) услуги на гражданите и към изпълнение на дейности, възложени им от органите на държавното и местното управление.

**Неправителствените организации** са едновременно партньор на общината и потенциални бенефициенти. Опитът от усвояването на средства по ЕСИФ показва, че неправителственият сектор често насърчава инициативи и създава идеи, които ангажират общината към тяхното осъществяване. Ето защо, те биват не само информирани за целите, приоритетите и мерките на плана за развитие, но и насърчавани да участват със свои предложения. Конкретни комуникационни действия се насочват към неправителствените организации, предоставящи образователни, социални, културни услуги, туристическите сдружения и към други обществени субекти.

- **Бизнес субекти**

Макар и не пряко ангажирани с местното икономическо развитие, местните власти са най-силно заинтересовани от пълноценно прилагане на всички мерки от плана за развитие. Интересите на местната власт са свързани с осигуряването на възможности за **социално-икономическо развитие и привличане на инвестиции**. Бизнесът изисква различна степен на разбиране, готовност и компетентност за партньорство при осъществяването на комуникационната стратегия и при реализацията на конкретни мерките от плана за интегрирано развитие.

Някои от тези субекти дори не са информирани за тези възможности и не са осъзнали ползите, които могат да имат от такова партньорство. В Община Иваново, чиято икономика е с подчертано аграрен характер, специално отношение се прилага спрямо земеделските производители, средния и малкия бизнес - доколкото го има.

Важен аргумент за повишеното внимание спрямо тази целева група е възможността в плана за развитие да влязат проекти и мерки в подкрепа на създаването на публично-частно партньорство между администрацията и бизнеса. Това е силно въздействаща форма за повишаването на икономическата ефективност, чрез привличане на частния сектор и ограничаване на публичните разходи чрез разтоварване на общината от несвойствени дейности и финансиране.

Персоналните участници се определят с помощта на общинската администрация. Целта е не само включването на максимален брой участници, но и същите да бъдат с ясно изразени обществени позиции и интерес относно развитието на общината. Определените представители имат доказано участие и инициативност при предходни обсъждания, работни срещи, дискусии и анкети предходни планове за развитие. Включени са неправителствените организации, предоставящи образователни, социални и културни услуги и бизнес субекти осъществявали публично-частни партньорства с общината. При формиране на целевите групи е търсено различие по отношение на интересите и позициите им спрямо местното икономическо развитие.

### **3.3.2. ИНСТРУМЕНТИ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ**

- **Информирането като форма на гражданско участие**

Това е процес, при който заинтересованите страни и гражданите се **информират** от общинската администрация за времето и технологията по съставяне на Плана за интегрирано развитие, за етапите по неговата реализация, за приоритетите и мерките, заложени в него,, както и относно източниците за финансиране. С други думи, това е един **непрекъснат** процес, съпътстващ целия **програмен период** през който се реализира плана. При т.н. **активно информиране**, освен предоставянето на еднопосочна информация се използват и методи за **насърчаване на гражданско участие**. Гражданските и бизнес субектите се уведомяват как и при какви условия да участват в управлението на плана за развитие и как да изразяват своето мнение.

#### **Принципи на ефективното информиране**

- Прилагане на диференциран подход спрямо спецификата на целевите групи;
- Използване на всички възможни канали за информация;
- Използване на достъпен език;
- Информирането винаги предхожда вземането на решения;
- Активност за насърчаване гражданските субекти да споделят мнението си и да осъществяват обратна връзка.

#### **Форми за информиране**

- **Информационни срещи със целевите групи**

Тази форма се използва периодично, най-вече преди вземането на решения, свързани с разработването и изпълнението на плана за развитие. В някои случаи на гражданите се предоставя възможност да изразят своите опасения и мнения по тях. Срещите се организират по инициатива на администрацията или по инициатива на определена целева група. Обявяват се предварително по основните комуникационни канали – печатни и електронни медии и на Интернет страницата на общината. Протичането на срещите не следва специфични правила. Основната цел е да се даде възможност на колкото се може повече хора да изразят своето мнение. Начинът на провеждане е разнообразен – може да се започне с презентация, след което да премине в дискусия в малки групи, с представяне на общите мнения от груповата работа.

- **Граждански панел**

Методът предоставя възможност за информиране на широката общественост за цялостния процес на планиране, където е необходимо да се съберат гледните точки на гражданските структури, изразени от определени от тях експерти по основни проблеми и различни области на приложение и познание. За разлика от **информационните срещи** той се организира и провежда в **експертен консултивен формат**.

### **КОНСУЛТИРАНЕТО КАТО ФОРМА НА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ**

Това е процес, при който гражданите, лобисти и представители на групи с общ интерес, коментират официални предложения и допринасят с участието си за генерирането на идеи и управленски решения.

### **АНКЕТИРАНЕ**

**Анкетирането се провежда на отделни етапи:**

- **При стартиране на разработването** на плана за интегрирано развитие и цели събиране от заинтересованите страни на максимален брой виждания и становища относно философията на плана - в частност и за възможностите за балансирано развитие на общината - в глобален аспект;
- **По време на реализацията /периодични анкети/** на приоритетите и мерките от плана, с оглед установяване на удовлетвореността на заинтересованите страни от постигнатите резултати.

**Анкетирането** се провежда с предварително подготвен инструментариум (анкетни карти) и под инструктажа на членовете на екипа по разработването на плана за развитие.

## ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНИЯ

В рамките на разработването на ПИР на Община Иваново е целесъобразно провеждането на **две обществени обсъждания**, като ключови етапа от процеса на съставяне на документа.

**Първото обществено обсъждане** се провежда за представянето на бъдещата визия, стратегическите цели и приоритети за развитие на общината. Осигурява се възможност за представяне на проектни предложения от страна на заинтересованите страни, чийто представители участват в обсъждането, които се предоставят на екипа, разработващ плана.

**Второто обществено обсъждане** включва публикуването на ПИР, покана за мнение и обсъждането на плана пред местната общественост, преди приемане от Общинския съвет.

## МЕДИЙНИ КАМПАНИИ

**Основните информационни събития**, които имат за цел да осведомяват широката общественост и да привлекат вниманието и интереса на заинтересованите страни са:

- **Пресконференции на кмета** на общината и представители на неговата администрация за подготовката, организацията по разработването на плана за развитие и за възможностите по осигуряване на външно финансиране на мерките, заложени в него;
- **Пресъобщения и обзори**, насочени към медиите, като средство за осведомяване на местната общност за действията по съставянето на плана за развитие и за постиженията при неговото изпълнение;
- **Брифинги (кратки пресконференции)**, най-вече за обявяване на отделни проблеми и постижения.

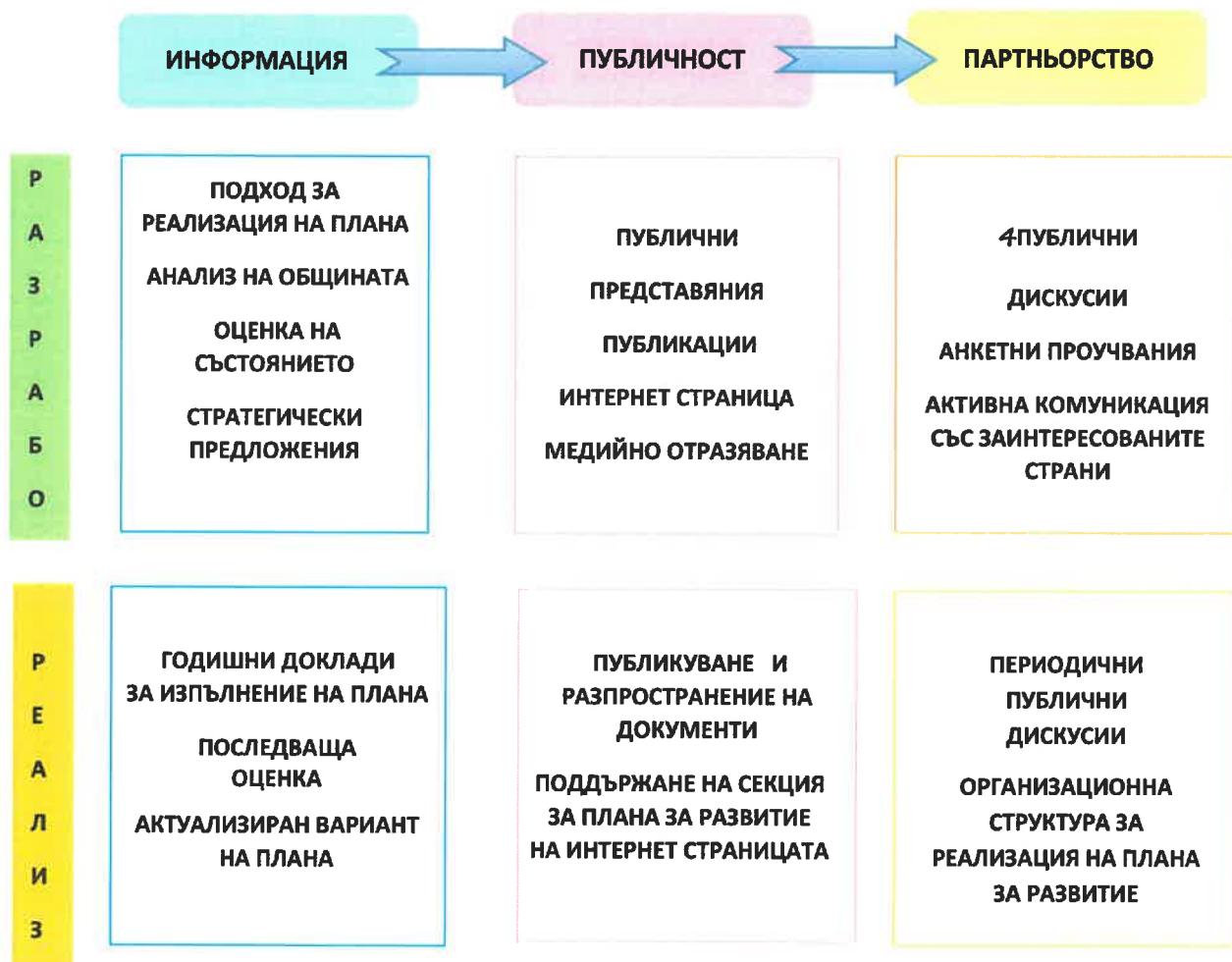
## ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦА НА ОБЩИНА ИВАНОВО

Най-гъвкавият и лесно достопен инструмент за комуникация със заинтересованите страни е Интернет страницата на общината. Проектът на плана за развитие се публикува на Интернет страницата, като се осигуряват **on-line** възможности за обратна връзка - мнения, становища, съждения и предложения на заинтересованите страни. В рамките на **общата комуникационна стратегия** на страницата се публикуват задължително и последващите годишни отчети за изпълнението на мерките.

Интернет страницата се използва като средство за редовно предоставяне на актуална информация за оперативните програми, формулярите за кандидатстване, указания, често задавани въпроси, прегледи на печата, информация за одобрени проекти, обяви за обществени поръчки и насоки за прилагане на мерките за информация и публичност.

## СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ОБУЧЕНИЯ НА АДМИНИСТРАЦИЯ И БЕНЕФИЦИЕНТИ

Разработването и изпълнението на Плана за интегрирано развитие е продължителен и комплициран процес, който включва и съчетава разнообразни дейности и действия, изпълнението на които изисква определена експертиза. Участието на служителите от администрацията в този процес, независимо от притежаваната от тях обща компетентност изисква и специфични познания и умения, пряко свързани с управлението на плана за развитие. Не бива да се забравя, че това е важен за балансираното развитие на общината стратегически документ, към изпълнението на който се подхожда отговорно и професионално. За осигуряването на необходимия административен капацитет администрацията осигурява перманентно обучение на своите служители.



Фиг. 3.2. Структура на дейностите по информация и публичност в процеса на разработване и изпълнение на плана за интегрирано развитие

### **3.4. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНОТО ПРОУЧВАНЕ СРЕД ОБЩНОСТИТЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО**

#### **ВЪВЕДЕНИЕ**

Общественото проучване сред общинските на Община Иваново е проведено във връзка с разработването на План за интегрирано развитие на общината за новия програмен период 2021-2027 година. Установяването на актуалното обществено мнение и доверие на гражданите и представителите на неправителствения и бизнес сектори е важно условие за формиране на правилните приоритети на бъдещото развитие. Улавянето на обществените нагласи и впечатления от начина, по който се е развивала общината през предходните планови периоди е съществена база за идентифициране на проблемите и предпоставка за вярното дефиниране на приоритетите на бъдещото развитие на общината.

Избраният метод на анкетно проучване е най-близък до социалния мироглед на хората и най-достъпен от гледна точка на различния им интелектуален потенциал. Анкетата позволява поставянето на различен кръг от въпроси, с широк диапазон от възможни отговори, което по същество изчерпва всички възможни аспекти на социалното мислене. Обхванати са всички социални групи, с достатъчен от гледна точка на осигуряването на представителност на анкетата - брой анкетирани лица, което ни дава основание да приемем, че поставените пред проучването цели са постигнати.

#### **ЦЕЛ НА ПРОУЧВАНЕТО**

Целта на проучването е да се идентифицира мнението на представители на основните целеви групи в Община Иваново относно подходящите приоритети за развитието на общината. На тази основа, след съпоставяне с националните приоритети за България и регионалните приоритети за Северен централен район, ще се структурират приоритети за интегрирано развитие на Общината в периода 2021– 2027 г.

#### **ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРОУЧВАНЕТО**

##### **Етапи на проучването**

1. Определяне на целевите групи;
2. Разработване на анкетна карта;
3. Провеждане на анкетното проучване;
4. Обработка на резултатите /анкетните карти/ от проведеното проучване;
5. Разработване на аналитичен доклад.

Целевите групи са определени съобразно социалната характеристика на населението на Община Иваново, като стремежът е, вътре в тях, да бъдат анкетирани обществено и социално активни субекти, със съществен принос за развитието на общината.

Дефинирани са **четири целеви групи** - администрация и кметове и наместници на населените места; граждани, включително интелигенция (училища и детски градини) неправителствени организации – читалища и бизнес субекти.

Използван е методът на **пряка анкета** с предварително съставени анкетни карти, който е предпочтен, понеже осигурява бързина на провеждане на проучването и пълна достоверност на събраната информация. Съставените анкетни карти съдържат **краен брой въпроси от затворен тип**, като на една част от въпросите е предоставена възможност за посочване на повече от един отговор. Във всички анкетни карти е предвиден въпрос за свободен отговор. Анкетните карти за проучване на мнението на четирите целеви групи са дадени в Приложения.

**Въпросите от затворен тип** са с предварително формулирани варианти за отговор, като анкетираните лица посочват един или повече от тях, които най-пълно покриват тяхното мнение. Към някои от въпросите е използвана възможност за добавяне на открит отговор (в свободен текст), който допълва изразеното мнение. Когато въпросът позволява повече от един вариант на отговор, обстоятелството е отбелязано като забележка в анкетната карта. Единият от въпросите е изцяло открит.

**Анкетното проучване** е ощеществено чрез раздаване и персонално попълване на анонимната анкетна карта. Този прийом е предпочтен, изхождайки от презумпцията, че се анкетират високо образовани и интелигентни субекти, които нямат потребност от допълнителни пояснения и насочване. Подходът предполага и по-голяма откровеност страна на респондентите. Единственият рисък е, че анкетираните лица, могат да не отговорят на всички въпроси или да дадат отговори и на въпроси, които не са предназначени за тях.

При проучването е спазено изискването за запазване **анонимността на респондентите**, с предоставена възможност да се идентифицират при желание от тяхна страна.

Проучването е проведено в населените места на Община Иваново. Извадката за анкетиране се състои от общо 142 души, докато през 2013 г. при подготовката на ОПР 2014 – 2020 година са били анкетирани 35 души. Разпределението на анкетираните по пол е 46 мъже и 96 жени. Обхванатите от анкетирането целеви групи са както следва:

(1) Администрация, общо 29 души, съставена от 23 общински служители в общинската администрация и 6 кметове и наместници в населените места, докато през 2013 година са били анкетирани 17 души.

(2) Група стопанска дейност, съставена от 39 анкетирани субекти (18 с агробизнес – 16 в растениевъдството и 2 в животновъдството); 6 - промишлено производство, 7 - туризъм, 5 - търговия и 3 анкетирани лица с друга дейност). През 2013 година от тази група са били анкетирани 5 души от земеделието, туризма и индустрията.

(3) Представители на неправителствените организации (НПО) - общо 17 председатели и секретари на читалищата в общината, докато през 2013 година са били 8 души.

(4) Граждани и интелигенция – общо 57 души, извън състава на горните три групи, от които 28 са граждани – основно пенсионери и трудово заети, а 29 души интелигенция – 21 души учители от четирите основни училища и 6 от детските градини. За сравнение – подобните респонденти през 2013 година са били 5 лица от детските градини.

Анкетното проучване е проведено в периода 25 май – 5 юни 2020 година. с отлична организация, създадена от Секретаря на Общината, служител от Специализирана администрация и кметовете на населените места.

Характерна особеност на обработката и коментара по резултатите от анкетните въпроси е наличието на три групи въпроси в анкетните карти:

1. Въпроси с възможност за само един отговор като вярна (предпочитана) алтернатива. В този случай базата за пресмятане на относителните честоти на всяка алтернатива на отговор са 142 души от четирите групи, или по-малко, съобразно анкетираните целеви групи.

2. Въпроси с възможен избор на всички предложени алтернативи на отговор или с възможен избор на само три алтернативи на отговор – базата за пресмятане на относителните честоти за алтернативите на отговор е сума от отговорите на анкетираните за всеки въпрос.

3. Отворени въпроси с възможност за отговор в свободен текст.

## АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ПО ВЪПРОСИТЕ НА АНКЕТАТА

1. Запознати ли сте със стратегическите документи за развитие на общината? (142 души), повече от един отговор, общо 178 отговора	Администрация	Граждани	Читалища	Интелигенция	Бизнес
· Междинна оценка и актуализация на първоначалният план	13	2	0	4	2
· Материали за Плана за развитие за периода 2021 – 2027 г.	8	6	3	11	11
· Не познавам тези документи	4	14	9	12	15
· Без отговор	1		2	1	9
	<b>44</b>	<b>30</b>	<b>17</b>	<b>37</b>	<b>50</b>

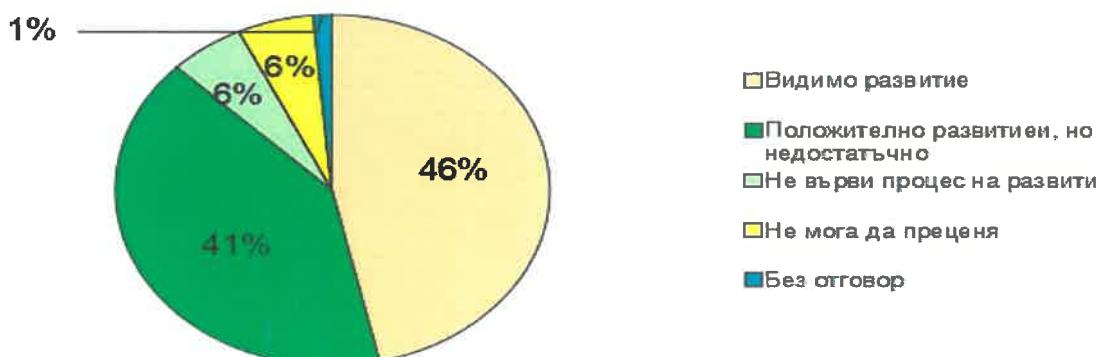


Въпросът изследва дали анкетираните лица познават стратегическите документи за периода 2014 – 2020 г. и разработените предварителни материали за плана 2021-2027 година.

Общо 67 отговори от общо 178 отговора по четирите алтернативи за отговор, т.е. 37,6 % от отговорите са „Не мога да преценя или без отговор“. С най-голямо негативно тегло са отговорите на анкетираните граждани, учители и представители на бизнеса. Останалите 62,4 % от отговорите показват познаване на поне един от трите стратегически документи.

### 2. Споделете Вашите впечатления за развитието на общината през сегашния програмен период 2014 - 2020? – възможен един алтернативен отговор, т.е. общо 142 отговора

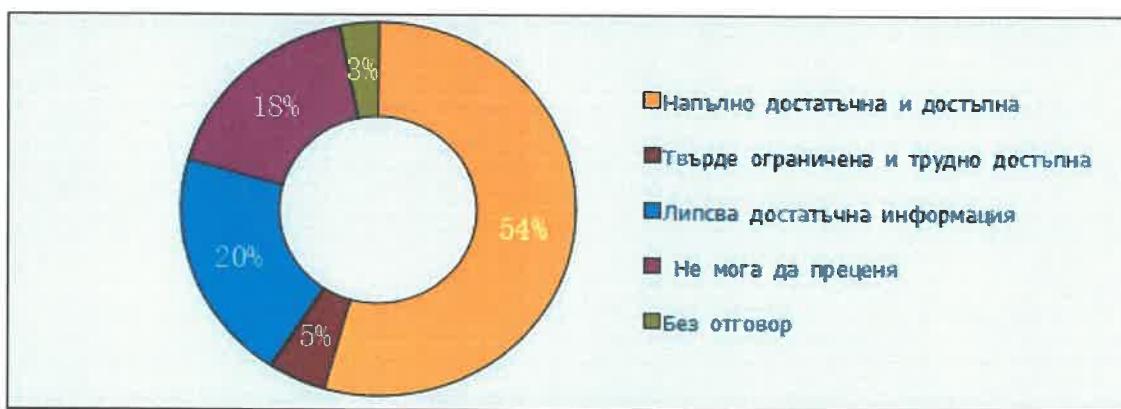
- Положителното развитие на общината е видимо – 46 % от анкетираните
- Усеща се положително развитие в някои сектори, но като цяло е недостатъчно – 41 %
- Нямам усещане, че върви процес на развитие, и не мога да преценя – 12 % от анкетираните



Показателно е, че в 87 % от отговорите се признава положителното развитие на общината, а една част (41 %), го считат за положително, но недостатъчно. Като причини за недостатъчно интензивното развитие 47 % посочват недостатъчния ресурс, 13 % виждат това, в неблагоприятната среда и недостатъчно ефективната национална политика за развитие на малките общини и само 7 % смятат, като причина неподходящите приоритети и мерки в плана за развитие. Няма отговори за неефективно управление на общината, което показва, че общинското управление се ползва с видимо доверие.

**3. Според Вас, информацията относно приоритетите, мерките и проектите за развитие на общината е: един алтернативен отговор, анкетирани са 125 души, 125 възможни отговора.**

- Напълно достатъчна и достъпна – 68 души (54,4 %)
- Твърде ограничена и трудно достъпна – 6 души (4,8 %!)
- Липсва достатъчна информация – 25 души (20,0 %)
- Без отговор или Не мога да преценя – 26 души (18,3 %)



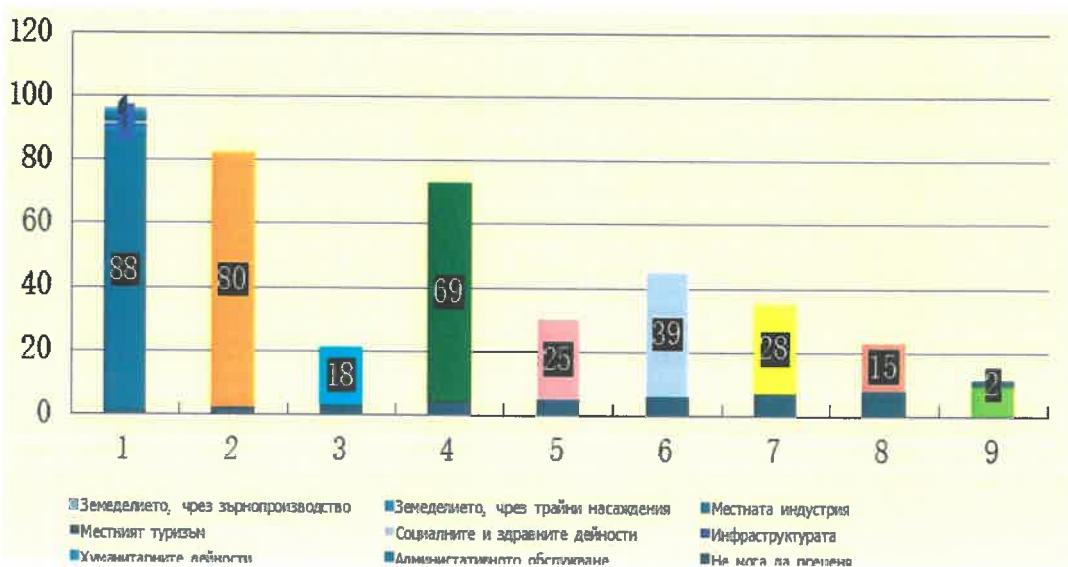
Качеството и достъпността на информацията са оценени високо от 54 % от респондентите и само 18 % смятат, че тя е ограничена и трудно достъпна.

**4. Кои сектори имат най-голямо значение за развитието на общината?**  
Анкетирани всичките 142 души, общо 364 отговора, „размиване“ на отговорите.

- Земеделието, чрез зърнопроизводство на големи площи – 88 отговора (24,2 %)
- Земеделието, чрез трайни насаждения и предприятие за преработка – 80 отговора (22,0 %)
- Местната индустрия, въвеждане на иновации в производството – 18 отговора (4,9%)
- Местният туризъм – 69 отговора (18,9 %)
- Социалните и здравните дейности – 25 отговора, (6,9 %)
- Уличната, пътната и транспортната инфраструктура – 39 отговора (10,8 %)
- Културата, образованието и читалищната дейност – 28 отговора, (7,7 %)
- Административното обслужване на населението – 15 отговора (4,2 %)
- Не мога да преценя – 2 отговора (0,7 %)

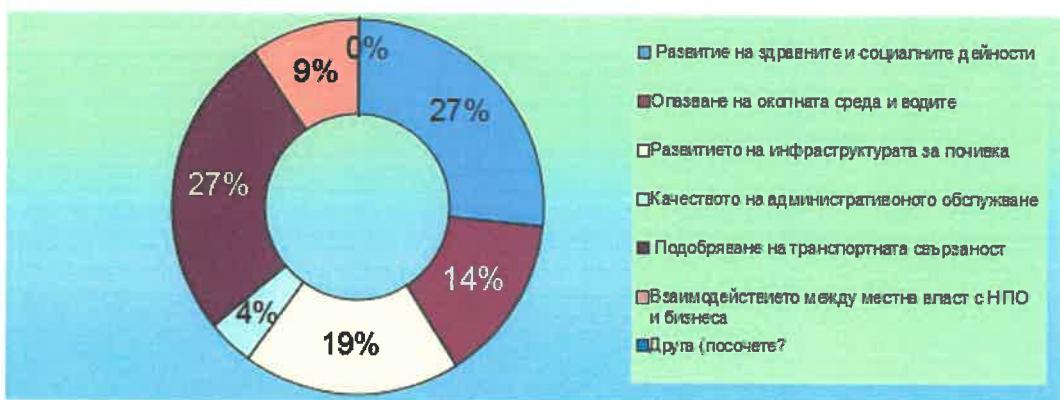
Важен за развитието на общината въпрос! Развитието на отделните сектори трябва да е пропорционално на потенциала на общината. Предвид обстоятелството, че икономиката на общината е с подчертано аграрен характер, съвсем обяснимо е, че като приоритетно развиващи се сектори, анкетираните лица са определили земеделието, чрез акцент върху

зърнопроизводството и втори път - чрез трайни насаждения (съответно 24 и 22 %). Развитието на местния туризъм е посочено от 19 % от анкетираните лица, което безспорно е следствие от благоприятните географско-природни дадености на територията на общината.



##### 5. Кои приоритети, биха оказали най-силно въздействие, върху качеството на живот на гражданите, през периода 2021 - 2027 година? – 103 анкетирани, без бизнеса, 222 отговора

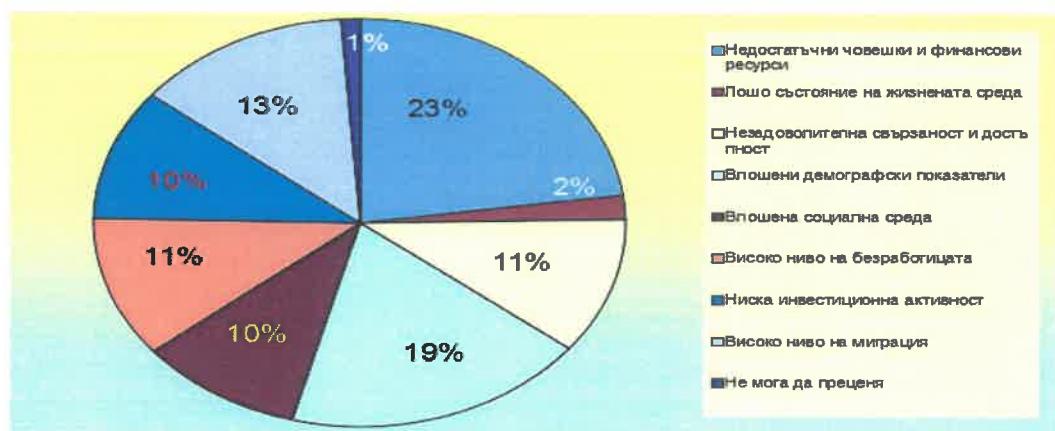
- Развитие на здравните и социалните дейности и услуги – 59 отговора (26,6 %)
- Опазване на околната среда и водите – 32 отговора (14,4 %)
- Развитието на инфраструктурата за отдих и почивка – 41 отговора (18,5 %)
- Подобряване качеството на административното обслужване – 9 отговора (4,1 %)
- Подобряване на транспортната свързаност и мобилност – 59 отговора (26,6 %)
- Подобряване взаимодействието на местната власт с НПО и бизнеса – 17 отговора (7,7 %)
- Друга (посочете)? – без отговори



Естествено е, че развитието на здравните и социалните услуги и подобряването на транспортната свързаност и мобилност се оценяват като най-съществените бита и живот а на гражданите. Открояващ се също приоритет е развитието на инфраструктура за отдих и почивка, съответстващ и на благоприятните условия за туризъм в региона.

**6. Кои са основните проблеми, затрудняващи устойчивото развитие на Община Иваново?**  
Анкетирани са 103 души, общо 259 отговора.

- Недостатъчно човешки и финансови ресурси - 59 отговора (23 %)
- Лошо състояние на жизнената среда – 5 отговора (1 %)
- Незадоволителна свързаност и достъпност на територията– 28 отговора (11 %)
- Влошени демографски показатели – 48 отговора (19 %)
- Влошена социална среда - образование, здраве, култура, социални дейности - (11 %)
- Високо ниво на безработицата – 29 отговора (11 %)
- Ниска инвестиционна активност – 27 отговора (13 %)
- Високо ниво на миграция – 34 отговора (11 %)
- Не мога да преценя – 3 отговора (1 %)



Основните проблеми пред устойчивото развитие на общината имат почти равен относителен дял, което е показател, че не са малко и всеки има равностойно въздействие. Открояващ се е проблемът с недостатъчните ресурси, но той е характерен за всички малки общини в страната. Демографските показатели, които са от години с негативна тенденция са посочени от 19 % от респондентите, но решаването им е не само с реализирането на мерки - проблемът е от държавническо естество. Високото ниво на безработицата е съществуващ проблем. Ниската инвестиционна активност е функция от качеството на управление, бизнес инициативите и трудовата активност.

**7. Как определяте икономическото състояние на Община Иваново? – 103 анкетирани, без бизнеса, 103 отговора– общо 89,2 % от анкетираните го оценяват добро или задоволително**

- Добро – 53 души (51,5 % от анкетираните)
- Задоволително – 39 души (37,8 % от анкетираните)
- Незадоволително – 2 души (1,9 %)
- Лошо – 1 човек (1 %)
- Не мога да преценя – 8 души (7,9 %)

Повечето от половината (51,5 %) от анкетираните лица преценяват икономическото състояние на общината като добро и още 38 % - като задоволително. Независимо от съществуващите значими проблеми жителите на общината са доволни от нейното развитие.

### 8. Кои са най-сериозните икономически проблеми на Община Иваново?

Анкетирани 142 души, допускат се повече от един отговори, общо 216 отговора

- Превес на отрасли с ниска икономическа ефективност – 32 отговора (11 %)
- Недостиг на сировини и материали и други местни ресурси – 16 отговора (5 %)
- Недостиг на квалифицирана работна ръка – 80 отговора (26 %)
- Амортизирана производствена база – 22 отговора, (7 %)
- Липса на логистична база и подкрепа за разкриване – 78 отговора (26 %)
- Липса на ефективен маркетинг и реклама – 28 отговора (9 %)
- Не мога да преценя – 46 отговора (15 %)
- Без отговор – 2 отговора (1 %)

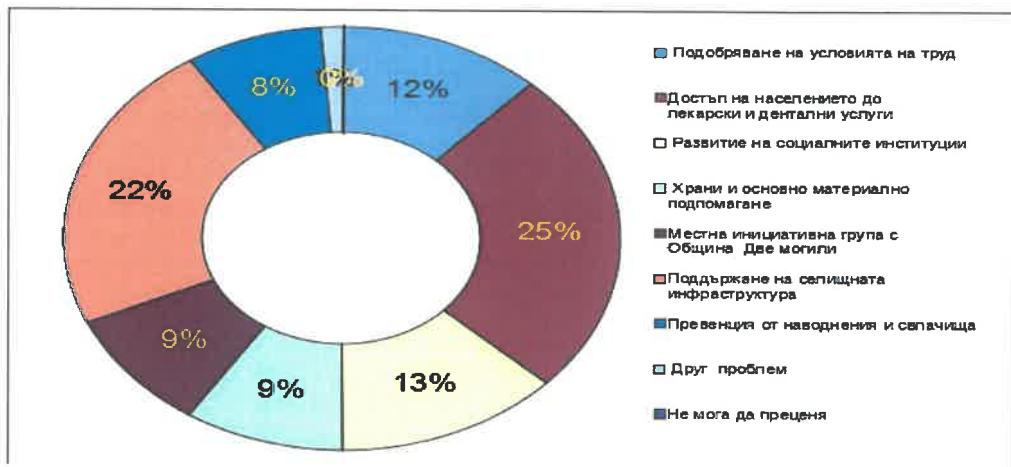


Сред сериозните икономически проблеми се открояват - “Недостиг на квалифицирана работна ръка” и “Липса на логистична база и подкрепа за развитие” (по 26 % от отговорите), които са типични за малките общини и в това няма нищо изненадващо. Показателното е, че 15 % от анкетираните (извън администрацията и бизнеса) лица не могат да преценят, кои са най-сериозните икономически проблеми пред общината.

### 9. Кои приоритети, според Вас, благоприятстват развитието на социалния капитал?

Анкетирана са 58 души от администрация и бизнес, без читалища и интелигенция. Допустими са били до три отговора. Общо 162 отговора.

- Подобряване на условията на труд – 18 отговора, (11,1 %)
- Разширен достъп до лекарски и дентални услуги - 35 отговора, ( 21,6 % )
- Развитие на социалните институции - 18 отговора ( 11,1 % )
- Хrани и основно материално подпомагане - 10 отговора ( 6,2 % )
- Местна инициативна група с Община Две могили - 17 отговора ( 10,5 % )
- Поддържане на селищната инфраструктура - 27 отговора ( 16,7 % )
- Превенция на рискове от наводнения и свлачища - 29 отговора ( 17,9 % )
- Друг проблем (посочете) - 4 отговора ( 2,5 % )
- Не мога да преценя – няма отговори



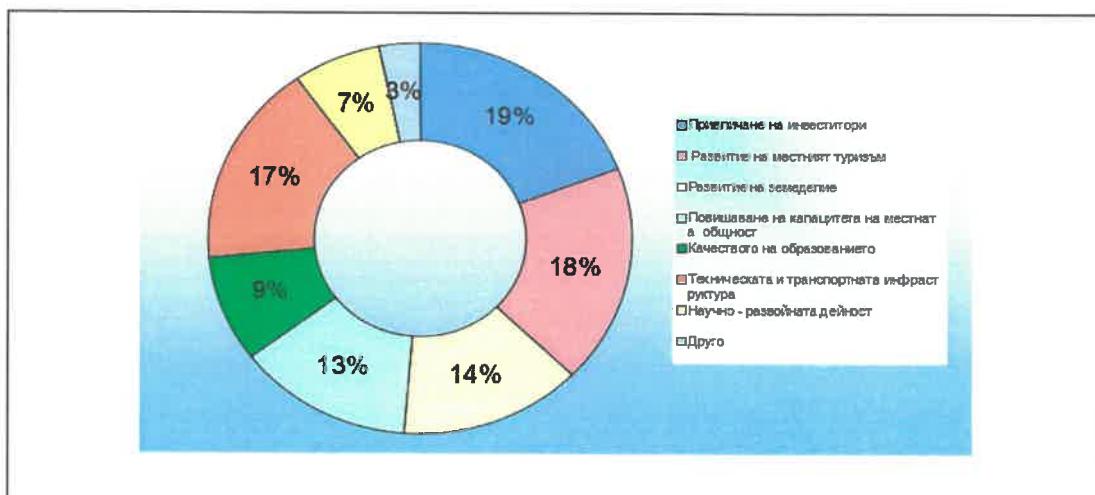
Развитието на социалния капитал е от особено значение за общините. В резултатите от проучването се открояват отговори, пряко кореспондиращи с основните потребности на гражданите - Достъп до лекарски и дентални услуги, Поддържането на селищната инфраструктура и Превенцията от наводнения и свлачища (проблем изключително характерен за територията). Създаването на „Местна инициативна група“ е намерило одобрение в 9 % от отговорите, което е показател, че една част от хората съзнават полезността от такъв вид социално-икономическо сътрудничество със съседна община.

#### **10. Кои фактори и обстоятелства могат да благоприятстват развитието на общината?**

Анкетирани 142 лица, Допустими до три отговора, общо 399 отговора, разсейване на гласове

- Привличане на инвеститори в промишлено производство – 74 отговора (18,5%)
- Развитие на местният туризъм – 70 отговора (17,5 %)
- Развитие на земеделие с добавена стойност – 54 отговора (13,5 %)
- Повишаване на капацитета на местната общност за проекти – 52 отговора (13 %)
- Повишаване на качеството на образованието и квалификацията - 34 отговора (8,5 %)
- Подобряване на техническата и транспортната инфраструктура 63 отговора (15,8 %)
- Подкрепа на научно - развойната дейност и иновации - 26 отговора (6,5 %)
- Друго - 12 отговора от бизнеса (3,0 %)

Според анкетираните лица развитието на местния туризъм и привличане на инвеститори са определящи фактори за развитието на общината. На второ място по предпочтания са развитието на земеделието и повишаване на капацитета за работа по проекти - сигнал, че мерките в плана за развитие трябва максимално да бъдат обвързани с бъдещи проекти. Повишаване на качеството на образованието и на квалификацията е фактор, посочен само от 9 % от анкетираните лица.



**11. Вашата администрация притежава ли капацитет и функционална грамотност за ефективно взаимодействие със структурите на НПО и бизнеса? Въпросът е насочен към администрацията и гражданите. Общ брой анкетирани лица - 103**

- Да, в голяма степен – 45 отговора ( 43,7 % )
- Да, преимуществено със структурите на гражданското общество – 30 отговора (29,1 %)
- Да, преимуществено с бизнеса – 2 отговора ( 1,9 % )
- Не притежава – 4 отговора ( 3,9 % )
- Не мога да преценя – 22 отговора ( 21,4 % )

Вижда се, че около 75 % от отговорите показват някаква степен и някакъв вид функционална грамотност на администрацията за взаимодействие с НПО и бизнеса

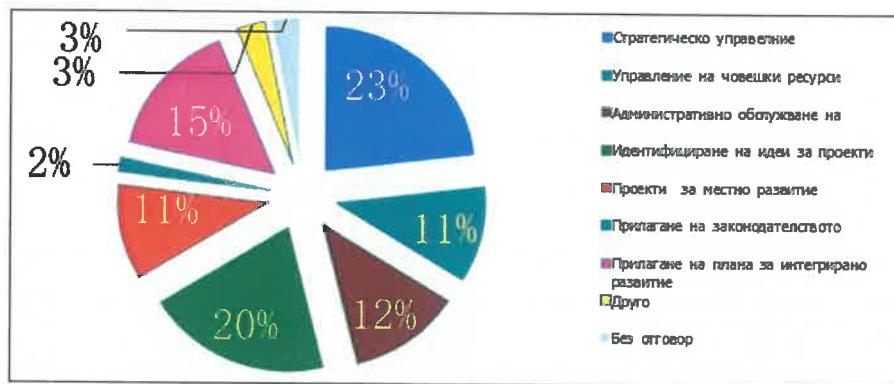


**12. Кои са основните области, в които администрацията има необходимост от повишаване на капацитета? Въпрос към администрацията с допустими до три отговора.**

29 попълнени анкети, 65 отговора

- Стратегическо управление на местното развитие – 15 отговора ( 23,1 % )
- Управление на човешки ресурси – 7 отговора ( 10,8 % )
- Административно обслужване на населението - 8 отговора ( 12,3 % )
- Идентифициране на идеи за проекти - 13 отговора ( 20,1 )

- Мониторинг, оценка и отчитане на проекти за местно развитие - 7 отговора ( 10,8 % )
- Прилагане на европейското и българското законодателство - 1 отговор ( 1,5 % )
- Прилагане на плана за интегрирано развитие - 10 отговора ( 15,4 % )
- Друга (развитие на социалните услуги) - 2 отговора ( 3,1 % )
- Без отговор – 3 ( 4,6 % )



Повишаването на административния капацитет е постоянен и комплексен процес. Негов неизменен елемент е постоянното обучение и повишаване на квалификацията на служителите. От анкетното проучване е видно, че това е осъзната необходимост от страна на администрацията. Равномерното разпределение на предпочитаните области е доказателство, че те трябва да се усвояват планирано и равномерно. Това пряко кореспондира с мерките, които трябва да се предвидят в плана за интегрирано развитие.

### 13. Кое според Вас, е най-важното условие за ефективното изпълнение на плана за интегрирано развитие на общината? – Анкетирани са администрацията и бизнеса с възможност за повече от един алтернативен отговор, 60 анкетирани и 108 отговора от тях.

- Приоритетите на плана да отговарят на потенциала на общината – 29 отговора (26,9 %)
- Достатъчен финансов ресурс за изпълнение на мерките – 36 отговора (33,3 %)
- Опростени процедури за изпълнение на проекти от фондове - 22 отговора (20,4 %)  
Ефективна координация между администрацията и партньорите – 14 отговора ( 12,9 % )
- Стимулиране и активиране участието на НПО и бизнеса - 4 отговора ( 3,7 % )
- Повишаване капацитет на администрацията и бенефициентите - 1 отговор ( 0,9 % )
- Друга – 2 отговора ( 1,8 % )



Най-важните условия за ефективното изпълнение на плана за интегрирано развитие са приоритизирани от респондентите съвсем закономерно и обяснимо. С най-голям относителен дял (33 %) безусловно е осигуряването на достатъчен финансов ресурс, на второ място - (27 %) е съответствието на приоритетите от плана на потенциала на общината и с (20%) - процедурите за изпълнение на плана, с пожелания за са относително опростени и достъпни.

**14. Според Вас, какво е качеството на административно обслужване в общината?**  
Анкетирани 74 души - 28 граждани, 17 души от читалища и 29 от училища и детски градини

- Много високо – 21 отговора ( 28,4 % )
- Добро, с малки изключения – 44 отговора ( 59,5 % )
- Незадоволително – 4 отговора ( 5,4 % )
- Лошо – няма отговори
- Не мога да преценя – 5 отговора ( 6,7 % ).

Качеството на административното обслужване е оценено като високо. Явно - служителите в администрацията са постигнали високи стандарти на обслужване, които почти напълно удовлетворяват потребностите и очакванията на гражданите.

**15. Смятате ли, че общинската администрация има необходимия капацитет?**  
Анкетирани са 74 души - 28 граждани, 17 души от читалища и 29 от училища и детски градини

- Да, притежават достатъчен капацитет – 29 отговора ( 29,2 % )
- Да, в ограничени измерения – 27 отговора ( 36,5 % )
- Капацитетът им е нисък, но биха могли да го повишат – няма такива отговори
- Капацитетът им е недостатъчен – 4 отговора ( 5,4 % )
- Въпросът не е от моята компетентност – 14 отговора ( 18,9 % ).

По аналогичен начин е оценен и наличният административен капацитет на общинските служители. Около 75 % от анкетираните лица оценяват капацитета на администрацията като достатъчен и само 19 % са заявили, че въпросът не е от тяхната компетентност.

### ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ ПРОВЕДЕНОТО АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ

1. Около две трети от анкетираните представители на четирите целеви групи – администрация, читалища, граждани, включително интелигенция и стопанска сфера са познавали поне един от трите планиращи документи за развитие на Община Иваново. Това е позволило да се изрази информирано мнение за процеса на стратегическо планиране на местното развитие. Гражданите и бизнеса по-слабо познават плановете за местно развитие.
2. Според 86,8 % от анкетираните представители на целевите групи, положителното развитие на Община Иваново е видимо като цяло или се усеща положително развитие в някои сектори.
3. Основните потенциални рискове за интензивно развитие на община са липсата на достатъчен ресурс и/или неблагоприятната среда и национална политика спрямо малките общини. Не се посочва, че риск за община може да бъде нейното неефективно управление

4. Най-важни за стопанското развитие на общината са земеделието, чрез зърнопроизводство на големи площи; земеделие, чрез трайни насаждения и предприятия за преработка на земеделска продукция; местния туризъм; пътната и транспортната инфраструктура.

5. Около 89 % от анкетираните считат, че икономическото състояние на Община Иваново е добро или задоволително. Като незадоволително или лошо се оценява състоянието от 3 % от анкетираните, докато 8 % от тях не могат да преценят сами състоянието на общината.

6. Най-сериозните икономически проблеми на Община Иваново са: недостигът на квалифицирана работна ръка и липсата на логистична база и подкрепа за разкриване на нови производства. Следователно, в плана за развитие трябва да се включват мерки за развитие и квалификация на кадрите, за стартиране на бизнеси чрез инновационен инкубатор и други.

7. Като най-въздействащи върху качеството на живот на гражданите през следващия програмен период се оценяват: развитието на здравните и социалните дейности и услуги в общината; подобряването на транспортната свързаност и мобилност; развитието на инфраструктурата за отдых и почивка на населението.

8. Основните проблеми, които трябва да се решават с цел устойчивото социално-икономическо развитие на Община Иваново са: привличането на достатъчно човешки и финансови ресурси; подобряване на управлението на човешките ресурси и развитието на социалната политика.

9. Развитието на Община Иваново може да се ускори преди всичко чрез привличане на инвеститори за развитие на индустриско производство (например чрез подготовка на инвестиционен профил), поощряване и подкрепа на местния туризъм, подобряване на техническата и транспортна инфраструктура и повишаване капацитета за работа по проекти

10. Необходимите действия за поощряване развитието на социалния капитал в общината са: разширяване достъпа на населението до лекарски и дентални услуги; превенция на рискове от наводнения и свлачища; поддържане на селищната инфраструктура.

11. Основните области, в които общинската администрация има необходимост от повишаване на капацитета са: стратегическото управление на местното развитие, идентификацията на идеи за проекти и компетентности за прилагане на плана за интегрирано развитие на общината.

12. Докато общинската администрация притежава капацитет за ефективно взаимодействие преимуществено с НПО, взаимоотношенията с бизнеса чрез публично-частни партньорства (ПЧП) са недостатъчно развити. Поради прехода на Кохезионната политика към финансиране предимно чрез финансови инструменти с голям дял на собственото финансиране е необходимо да се развива ускорено подходът за ПЧП.

**Горните изводи следва да се конкретизират под формата на приоритетни мерки и проекти в Програмата за реализация на плана за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2027 г., с отчитане препоръките на националната и регионална стратегии за развитие, възможностите за финансиране на общински проекти от ЕС и националния бюджет и други съображения.**

## Част IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ

### 4.1. ОБЩИ ПОСТАНОВКИ ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО УСТРОЙСТВО НА ФУНКЦИОНАЛНИТЕ СИСТЕМИ И НА ЗОНИТЕ ЗА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД

Прогнозата за пространствено развитие на функционалните системи на община Иваново се основава на Общия устройствен план от 2016 г. Схемата на функционалните системи е дадена на **Фигура 1.1** Приложението.

**Функционална система „Обитаване“:** в жилищните територии в границите на населените места са налице значителни териториални резерви с оглед потребностите на постоянното население и демографските прогнози. На това основание, не се предвижда екстензивно разширяване на жилищните територии на населените места, с изключение от части на проектно разширение на жилищната територия в южната част на с. Сваленик.<sup>12</sup>

Поради фрагментириания характер на системата „Обитаване“ на територията на община Иваново, не е подходящо в Плана за интегрирано развитие на Общината (ПИРО) да се формира специална зона за прилагане на интегриран подход.

**Функционална система „Труд - Бизнес“:** Основен поземлен ресурс за доизграждане на инфраструктурата, обслужваща секторите „Земеделие и горско стопанство“ и „Индустрия“, осигуряват бившите стопански площиадки. Заети са също допълнителни територии общинска, държавна и частна собственост за екологосъобразни производствени и транспортно-складови дейности на предприятия от двата сектора. Такива са землищата на населените места с концентрация на население, с подходящо разположение в земеделски територии и с добро обслужване с автомобилен и ж.п. транспорт.

Съгласно ОУП – 2016, като територии за „Труд – Бизнес“ са посочени землищата на Щръклево, Иваново, Тръстеник, Пиргово, Божичен, Мечка – **Фигура 1.1 от приложението.** Възможно е използването на зоните за производствени и складови дейности и логистика на част от бившето летище в землището на Щръклево с общо 2164 дка, вкл. и като съвместно използване с Община Русе или избрания от нея концесионер на територията. ОУП-2016 предлага и дублиращи локализации, за увеличаване възможностите за избор от страна на инвеститорите, в зависимост от конкретните намерения и технологични потребности, без да се налагат отклонения от устройствения план.

Като терени със собствен устройствен режим се запазват съществуващите животновъдни ферми, както и обекти за горско стопанство и комунални дейности. За екологосъобразно развитие на земеделието и горското стопанство се предвижда ограничаване на промяната на поземлени имоти в земеделски и горски територии.

Друга потребност, подсказана от ОУП-2016 е за осигуряване на качествено административно обслужване на населението не само от системата „Труд – Бизнес“ и на транзитно преминаващите през общинската територия. За целта в с. Иваново се предвижда **функционална система (зона) „Обществено-административно обслужване“** за кметствата и населението на съставните села, Общински туристически център – Иваново, Служба за социално подпомагане и др.

<sup>12</sup> / Общ устройствен план на община Иваново от 2016 г.

Като значим ресурс за допълнително развитие на системата с обекти на социалната инфраструктура се определя свободният сграден фонд в селата, например нефункциониращите училищни сгради. Определени са територии край основните транспортни артерии (на кръстовището на Е85 и RSE2107, с удобни връзки към Иваново, Пиргово, Мечка, Тръстеник, Божичен, Кошов, както и на подходите към археологически обект „Средновековна крепост Червен“, към с.о. „Стълпище“, към зоната около летище Щръклево, която е от съвместен интерес за сътрудничество с Община Русе и др.

**Функционална система „Отдих и туризъм“:** териториите на тази система са предназначени за отдих и възстановяване, спорт и разнообразни форми на туризъм, съобразно режимите, определени в Плана за управление (ПУ) на ПП „Русенски Лом“, които включват:

- всички съществуващи според регулативните планове **озеленени площи за обществено ползване и със специфично предназначение;**
- **спортивните обекти в населените места**, включително нови спортни площадки на селата Красен, Червен, Божичен, Нисово и Иваново;
- обектите за екологичен (или познавателен, селски и други видове) туризъм в района на селата от „Поломието“ с прилежащи паркинги и извънселищна туристическа инфраструктура в района като еко пътеки, заслони и други обекти за кратковременен отдих на посетителите на района.

В зоната за туризъм „Поломие“ са включени специализирани маршрути, райони и участъци, с елементите на информационната им система“, осигуряващи достъп до местата с експонирани местообитания, видове и културни ценности“. Съгласно ОУП – 2016, в района на Поломието са планирани зони за къмпиране, чрез разполагане на кемпери, каравани, палатки, с допустимо поставяне на преместващи бунгала, изграждане на обекти за хранене и обслужване на туристи, вкл. посетителски центрове. Необходими са също паркинги на основните подходи, респективно маршрути към района на реките Русенски Лом, Бели и Черни Лом откъм Иваново, Сваленик, Кошов, Нисово и южно от Табачка, в началото на (евентуално) нов проектен туристически маршрут – екопътека към пещерата Орлова чука от страната на Община Иваново.

За стимулиране на туризма, водните спортове и спортния риболов в района на втората по-малка зона за туризъм в ОУП – 2016, е предвидена малка инфраструктура в района на дунавския бряг на с. Пиргово и с.о. Стълпище като паркинги, стоянки за лодки и др.

**Система „Транспортна инфраструктура“:** с приоритетно значение на връзката на отдалечените села Церовец и Сваленик към с. Нисово и по-нататък към с. Кошов, чрез ремонт на пътя Сваленик – Нисово и (евентуално) изграждане на път между селата Нисово и Кошов като се използва моста над р. Черни Лом.

#### **4.2. ПОДБИРАНЕ НА ЗОНИТЕ ЗА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД МЕЖДУ ОТДЕЛНИ ТЕРИТОРИИ И МЕЖДУ ИКОНОМИЧЕСКИТЕ И СОЦИАЛНИ СЕКТОРИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА**

Въз основа на изложената по-горе обща териториална структура на основните функционални системи в община Иваново, на изгответния SWOT - анализ и потенциалите за развитие на общинската територия и на социално-икономическите сектори са определени приоритетни зони за въздействие, в които основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана. За илюстрация е приведена и

Фигура 1.1 от приложението с очертаните принципни обхвати на двете основни функционални системи – „Труд и бизнес“ и „Отдих и туризъм“.

Зона за прилагане на интегриран подход (Зона за въздействие) е пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове. Зоните за прилагане на интегриран подход (Зоните за въздействие) се определят на базата на общи (идентични) характеристики на определена територия и/или общи проблеми или потенциали за развитие.

**Зоните за прилагане на интегриран подход** (Зоните за въздействие) могат да бъдат както части от територията на общината с конкретно функционално предназначение (например зони с преобладаващи административни/публични функции, индустриски или бизнес зони, зони за култура, за отдих и туризъм, зони с преобладаващи жилищни функции, зони за транспортна дейност и т.н.), така и други специфични обособени територии с идентични характеристики или собствен потенциал за развитие (например зони с потенциал за коопериране със съседни общини).

**Зоната за прилагане на интегриран подход** (Зоната за въздействие) се определя в границите на структурно обособена част от територията на общината, като конкретният ѝ териториален обхват се съобразява и с разполагаемите финансови, времеви, технологически и кадрови ресурси и потенциални партньорства, достатъчни за реализация на идентифицираните за съответната зона интервенции.

В ПИРО могат да бъдат дефинирани неограничен брой зони за въздействие, но от тях следва да бъдат подбрани няколко приоритетни зони, които имат най-голям потенциал да повлияят върху социално-икономическото развитие на общината.

Целта на определянето на приоритетни зони за въздействие е постигане на **максимален ефект с ограничения ресурси**, с които разполагат общините. Това е особено необходимо за големите общини, при които изпълнението на отделни мерки в различни части от общината без ясна обвързаност между тях представлява само временно задоволяване на конкретна нужда, но не оказва въздействие върху цялостното развитие. Определянето на приоритетни зони за въздействие не ограничава инвестициите в териториите, които са извън тези зони, а е отражение на идентифицираните при анализа територии с най-голям специфичен потенциал за развитие. Приоритетните зони следва да бъдат с ограничен брой и така подбрани, че тяхното развитие да може в най-голяма степен да повлияе върху развитието на цялата община. Размерът на конкретната зона не се ограничава като площ, но за по-голяма по размер зона, са необходими по-силни мотиви и доказателства за необходимостта от обхващането на съответната територия, включена в обхвата на зоната.

Както се вижда от табл. 4.1, за да се идентифицират подходящи възможности за интегриране на идеи за проекти на Община Иваново с такива от съседните общини Русе, Две могили и Ветово е необходимо да се анализира:

- същността, обхвата и особеностите на възможната инициатива за интегриране;
- основните тенденции за изменение на потребностите от нови инициативи или обществени услуги с интегриран характер в Общината, в сравнение с тези в съседните територии на общините Русе, Две могили и Ветово;

- необходимостта от предприемане на действия за реализиране на възможностите за приложение на интегрирания подход със съседните общини;
- възможните последствия като ползи или вреди, ако се осъществят или алтернативно, не се осъществят инициативите за интегрирани действия проекти.

Последните няколко реда в табл. 4.1 показват съдържанието на типичния процес на вземане на решение при реализиране на стратегическите насоки за развитие на плана. Възможните алтернативи, от които трябва да се подбере доброто решение се представят в случая от „Обосновка за крайно належащи потребности ....“. Анализът на възможните алтернативи от гледна точка на негативните последствия или ползи от тях съответства на стъпката „Оценяване на всички последици от алтернативните решения“ при вземане на решение „ЗА“ или „ПРОТИВ“ за интегриране на проекти. Последният ред в табл. 4.1 „Препоръчителни действия“ е ориентиран към изпълнение на обоснованото решение.

**Таблица 4.1**

**Формат за формулиране на основните изводи от идентифициране на потребностите от предприемане на инициативи за интегриране**

Тематична област на потребностите (дефинирайте)	
Настояща ситуация като факти, информация, схващания, мнения и други	
Отрицателни страни на настоящата ситуация в Община Иваново	
Вероятни бъдещи тенденции, заплахи, рискове, и тяхното въздействие върху Област Русе, Община Иваново, сектора и целевата група	
Силни страни и възможности за интеграционна дейност в общината	
Обосновка за потребността на общината от интегриране в дейността	<i>Възможни алтернативи</i>
Възможни негативни последствия, ако не се предприеме интегриране	<i>Оценка на загубите</i>
Възможни ползи от инициативи за интегриране и проектни действия	<i>Оценка на ползите</i>
Препоръчителни действия	

Особено важно в процеса за формулиране на основните изводи от идентифицирането на потребностите и на целесъобразните инициативи за интегриране е изискването за наличие на комплексна и адекватна информация, въз основа на която да се *оценят последствията ако се реализират или не се осъществят възможностите за интегриране*. Този проблем тук е много съществен поради обстоятелството, влиянието на околната икономическа среда, особено на социалните условия в нея при ситуацията на коронавирусна пандемия има неясни параметри и информацията за влиянието й се оценява чрез субективни категории.

Полезно в случая може да бъде ползването на експерти за оценка на последствията от възможните алтернативи на решенията за интегриране, което е особено подходящо за оценка на ползите и загубите при подобни неясни като резултат социално-икономически идеи.

## **ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДБОР НА ЗОНИ ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ**

Разработената процедура за подбор на зоните за интегрирано развитие в Община Иваново се основава на **нормативно-планова основа**, регламентирана от ОУП – 2016 г. и Методическите указания на МРРБ от м. март 2020 г. Тя се характеризира чрез:

1. Характеристики на съществуващите видове зони, съгласно ОУП – 2016 г.;
2. Изисквания на указанията за изготвяне на ПИРО в методическите указания;
3. Ограничения, произтичащи от съществуващата планова основа относно:
  - функционалните системи, маркирани в прогнозата на ОУП – 2016 г.;
  - изпълнението до момента мерки чрез ОПР 2014 – 2020 г.;
  - постигане на съответствие с приоритетите в национални планови документи;
  - интранационална (област – община), междурегионална и трансгранична интеграция към момента на изготвяне на ПИР – Иваново.

Това ще даде възможност да бъдат използвани и двата **принципа за интеграция – на териториален принцип и на системен принцип**.

При **териториалният принцип** елементи на територията на Община Иваново трябва да се интегрират с такива от съседните общини Русе, Две могили и Ветово.

При **системния принцип** се интегрират един с други или с повече от един елементи на сектори на територията на Община Иваново: земеделие и/или местен туризъм със социален капитал и/или инфраструктура и/или околната среда и водите и т.н.

За идентифициране на интегрирани зони на териториален принцип се използва **следният алгоритъм**:

1. Оценка на потребностите в развитието на територията въз основа на предвиждания и идентифицирани тенденции в ОУП - 2016 и транспортно-комуникационният план (ТКП);
2. Оценка на степента на интеграция, постигната чрез приоритети и мерки за изпълнение в предходния ОПР 2014 – 2020, междинната оценка на ОПР и актуализирания документ за изпълнението на ОПР от 2017 – 2018 г.;
3. Дефиниране на потребностите от интеграция – въз основа на аналитичната част на ПИР и точка 1 и 2 по-горе;
4. Определяне на индикативни потенциални зони на териториален принцип и мерките свързани с тях;
5. Сравнителен анализ между **последиците „с интегрирани зони“ и последиците „без интегрирани зони“** въз основа на предварителна оценка и съгласно подхода в табл. 4.1;
6. Определяне на зоните въз основа на териториалния принцип и описание на техните функции и възможности за интеграция, както следва:
  - интеграция на транспортни системи за повишаване на достъпността и свързаността;
  - зона за бизнес и производство;
  - зона за административни и социални услуги, например със Службата за социално подпомагане - Две могили, офис Иваново и ДБТ - Русе;
  - зона за интегрирано развитие на туризъм, култура и опазване на околната среда.
7. Избор на „териториалните“ зони и набелязване на мерки за тях.

Стъпките от (1) до (7) по-горе се изискват от предписанията на ЗРР от Март 2020 г.

**Алгоритъмът за идентифициране на зони за интегриране на системен принцип е:**

1. Оценка на приоритетните функционални системи за развитие според ОУП – 2016;
2. Оценка на степента на интеграция на тези функционални системи до момента;

3. Оценка на потребностите от интеграция , която за съжаление се неглижира в момента;

4. Определяне на индикативни зони за интеграция на функционални системи на територията на Община Иваново въз основа на горните точки 1 до 3 включително.

Заключителна стъпка на частта от последната процедура е да се съвместят системния с териториалния принцип - обхватът на функционалните зони за интеграция се нанася картово върху обхвата на системните зони, за да се илюстрира къде се припокриват.

Накрая се избират окончателни зони за въздействие при прилагане на двета принципа, описва се обхватът на избраните зони и очакваните въздействия от интеграцията, както и се планират необходимите мерки по зони.

Подборът на приоритетните Зони за прилагане на интегриран подход – (зони за въздействие) е обоснован и базиран въз основа на реалните данни от проучвания за съответната територия. В самия план са ясно описани характеристиките, проблемите и потенциалите на всяка зона, както и аргументите, въз основа на които съответната зона е определена като приоритетна за развитие. С цел засилване на обосновката и аргументация на възприетия подход на приоритизация на зоните за въздействие в плана е посочен подходящ графичен материал (карти, схеми и др.) от ОУП – 2016 г., онагледяващ идентифицираните приоритетни зони на въздействие, включително разположението им в рамките на общата територия на общината – **Таблица 4.2.**

- **ЗОНА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ „ТРУД И БИЗНЕС“ НА ТЕРИТОРИЯТА НА С. ИВАНОВО, С. ЩРЪКЛЕВО, С. ПИРГОВО И С. ТРЪСТЕНИК И ПОДЗОНА „ОБЩЕСТВЕНО-АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ“ В С. ИВАНОВО**

Основно направление за интегрирано развитие между Община Иваново и Община Русе е зоната на летищния комплекс край с. Щръклево (собственост на Община Русе с очаквани чужди инвеститори). В северната част на тази зона на въздействие е възможно да се изгради от Община Иваново индустриска зона с логистичен център. Тази възможност се подсказва от резултати от анкетното проучване за необходимостта от развитие и на индустриско производство с инновационни елементи.

В зоната са възможни и редица проекти за следните иновативни решения:

- (1) Проучване и реализиране на подобрена транспортна схема за обслужване на населението в зоната, където живеят и работят над 60 % от населението на Община Иваново;
- (2) Изграждане на покривни фотоволтаични инсталации на административни сгради, училища и бизнес сгради в с. Иваново, с. Щръклево, с. Пиргово и с. Тръстеник;
- (3) Изграждане в перспектива на централна за селището смесена топлоцентрала на дърва и покривни фотоволтаидци за няколко обществени сгради в с. Иваново.

- **ЗОНА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ „ПРОИЗВОДСТВО И ПРЕРАБОТКА НА ПРОДУКЦИЯ ОТ ТРАЙНИ НАСАЖДЕНИЯ“**

Зоната се базира основно на територията на с. Пиргово, с. Мечка, с. Тръстеник и (отчасти) с. Иваново. Съгласно SWOT – анализа, по-голямата част от територията има подчертано хълмист характер, с фрагментирани земеделски площи от изоставени лозя и ниви от общински земи. Налице е опит в отглеждането на средно големи масиви от плодови насаждения (сини сливи на „Дин фарма“ ЕООД в с. Тръстеник, с ябълки на Пламена Сотирова